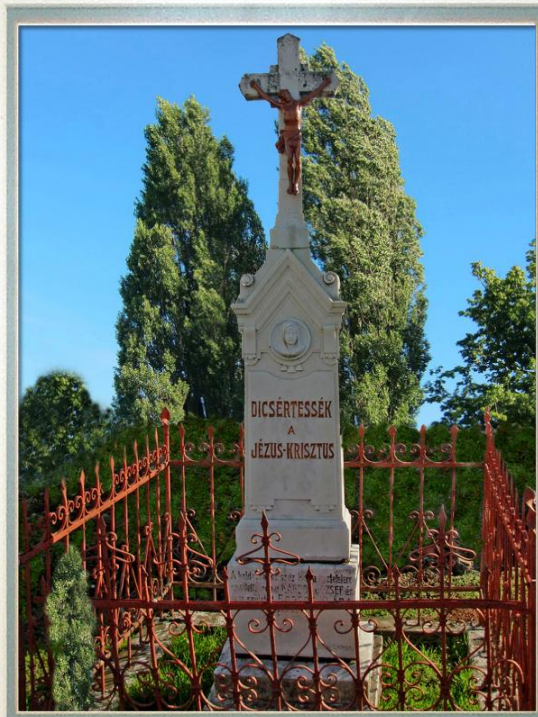

A Falu Keresztje

A Kardosék hagyatéka

A FALU KERESZTJE

BANATSKA TOPOLA
TÖRÖKTOPOLYA
TORONTÁLTOPOLYA

A boldogságos Szűz Mária tiszteletére
emeltette néhai KARDOS JÓZSEF és
neje született BORSOS KLÁRA
és családja:
István, János, József, Gergő, Péter, Ilona és Verona

Torontáلتopolya-Töröktopolya-Banatska Topola

Előszó helyett

Akadémikus – akadémista, görög – latin szó : minden jobb szótár szerint: valamely akadémia tagja, akadémiai, egyetemi, főiskolai, tudományos, elméleti oktató.

Történelemben: A Platón alapította ókori filozófiai iskola.

Tehát, ha önmagát egy akadémikusnak bemutató szerző dolgozatát olvassuk, mi széleskörű olvasók, komolyan vesszük a nekünk tényként bemutatott szerzői állításokat, meséket, főként ha még arról is értesítve vagyunk, hogy egyetemen is előadó személyről van szó.

A nyugati világ egyetemem, talán két évtizede már, igen ritkán hallott tudományos ág tudnivalóit lehet elsajátítani, amelyet KRITIKAI GONDOLKODÁS elnevezéssel oktatnak.

Mert bizony, ha minden leírott állítást komolyan vesszük ezekből az öndicsérgető akadémikus írók írásaiból, könnyen áldozataivá válhatunk a sajnálatos félrevezetéseknek és félremagyarázataiknak. És ha még tudatlanul is, terjesztjük is az öndicsérgetéseiket, félrevezetjük nemcsak önmagunkat, hanem másokat is.

Hiteles adatok előkeresésére, események pontos dátumainak és körülményeinek utánakérdezésére, bizonyítására, jelen,

A Falu Keresztje című összefoglaló íráshoz, valamint a
KRITIKAI GONDOLKODÁS

(nem a kritizáló és nem is a kritikus gondolkodások)

tudnivalójához, éppen ezért volt elkerülhetetlenül nagy szükség.

Mert ha nem, akkor a hamis állítások, félrevezetések, lenéző lekicsinyítések, csunyább mint másokra sárdobálások, ettől a **Jacob Steigerwald Ph.D. német nyelvből – doktori fokozatos - szerzőtől**, ott maradnak rólunk a nagyvilág olvasói előtt.

Minket most három kiadott **könyve** érdekel:

1-ső : Banat-Topola Schwaben: 1791-1945, **1992**, Jacob Steigerwald (kétnyelvű, német és angol)

2-ik : Profile of an Americanized Danube Schwabian Ethnically Cleansed under Tito, **2001**, Jacob Steigerwald (csak angol)

3-ik : Finding Vital 1796-1945 Data Re German and Hungarian Ancestors of Banat(ska) Topola and Novo Selo Plus an Expose About

the Local 1945-1946 Internment camp for Germans of Yugoslavia: by Jacob Steigerwald Ph.D.

A továbbiakban mint **1,2**, és **3**, könyvre lesz hivatkozva.

Arról a szándékomról, hogy **Kardos János öregapánkról közölt lenéző és félrevezető** Steigerwald állításokra, írásban fogok reagálni, elsőként őt magát e három könyv szerzőjét értesítettem e-mail levélben, miként már váltottunk is vele néhány levelet, az elmúlt 10-12 évben . (amikor ma, a már meglévő angol nyelvű összefoglalóm magyarra fordítását kezdem, 2012 December 10-e van).

Jacob Steigerwald mindig pontosan válaszolt leveleinkre, amikor igen udvariasan elhallgattuk családunkról szóló állításairól való kételkedéseinket, és csak dicsértük a három könyvéhez vett fáradságos munkáját.

Ám miként azt Jacob Steigerwaldnak is megígértem, magam is hozzáálltam a Szülőföldünkről szóló adatok gyűjtéséhez. Az első befejezett részt át is küldtem Jacobhoz, amire válaszolt is nekünk.

De egyszer ám **horribile dictu**, mi történik, egy nagyon nagyon nagy véletlen folytán, olyan információ került hozzánk amin bizony **el kellett gondolkoznunk. És kérdéseket kellett kérdeznünk. Sokfelé, sok-sok kérdést kellett kérdeznünk: Mikor? Hogyan? Miért? Ki? Hol? Mit?**

És kérdéseinkre csak Jacob Steigerwald tagadta meg a választ, második levelünkre, e-mail címét lezárta előttünk.

Mindennek ellenére, és az ő tudtával, következnek a továbbiak:

Mai modern világunkban egy kattintással fel tudjuk venni a kapcsolatot szeretteinkel, éljenek bárhol ezen a Földgolyón. A Google keresővel gombnyomásra jutunk hozzá szorgos és okos emberek munkájának adataihoz, ahol újra és újra egyeztethetünk információkat. Szinte kimeríthetetlen a tárolt anyag mennyisége. Helyes ismereteink fortélyá csupán abban rejlik, hogy szavahihető tudományos, és nem az őket megjátszó, **hamis ideológusoktól tanuljuk a tudnivalókat.**

Nekünk magyaroknak nem kell részletes emlékeztető Mohács utáni történelmünk évszázadairól. Wesselényi, Nádasdi, Rákóczi neve valamennyiünkben hasonló érzést ébreszt. 1848 utáni 1867-es "kiegyezés"-ről, valamennyien megegyezünk, helyesebb újabb

elnyomást írni és terjeszteni. Milyen "kiegyezés" volt az, amikor egy Ország Pénzügyminisztériuma, Külügyminisztériuma, Kereskedelmi Minisztériuma, Honvédelme, idegenből, idegen és nemzetellenes valakik által van bitorolva. Lehet magyarázni és mindezt átmagyarázni, mégis marad az Aradi 13 akikre ugyanaz a sors várt mint elődeikre régebben: aki nem tud nagyon mélyen hajbókolni és fejet hajtani, kötélen vagy fejének vételével fizet. 1914-18-ra, a mustárgázt is feltalálták, és szomszéd a szomszéd ellen használtatták. 1945-re vajon, hány és hány brutálisan végződő életmilliókról is lehet szó? Ekkorra nálunk már vagy 450 éves Habsburg Feudális abszolutizmusról beszéltek. És, hogy ezekről mit tanulunk meg, csak attól függ, hiteles történettudományt olvasunk-e, vagy csak öndícsérgető ideológiás propagandát. Ez ilyen egyszerű.

Következetes és ideológia-mentes fogalmazás

"Szeged kultúrpalotájának ő a legnagyobb raritása és akkora kincse, amekkora Budapest összes múzeumaiban nem található" – írja róla Móra Ferenc. (raritás – latin szó azt jelenti ritkaság, különlegesség).

Tömörkény István Steingassner (Cegléd 1866 - Szeged 1917), magyar író, újságíró, régész, néprajzkutató, múzeum és könyvtárigazgató.

Ausztriai eredetű sváb családban született, apja a ceglédi - indóház – (a régiesen tréfás "indít-ház" - mai nevén Vasútállomás) vendéglőjét bérelte. Tönkremenése után apja Makón bérelt vendéglőt, ahol újra tönkrement, így Istvánnak 16 éves korában abba kellett hagynia gimnáziumi tanulmányait. 1882-1886-ig gyógyszerész volt, majd a Szegedi Híradóhoz szegődött újságírónak. Ekkor változtatta nevét Tömörkényre – nem biztos, hogy kényszerítve volt erre , miként azt a magyar Wikipédia is hirdeti – mivel nem állja a valóságot, hogy abban az áldásos "dualizmus" - "korban ugyanis Magyarországon idegen névvel nem lehetett érvényesülni" ...

Számunkra a lényeg itt, Tömörkény István Steingassner **munkássága**.

Reizner János (lám lám, nem volt névcserére kényszerítve) halála után, 1904-ben Tömörkény István lett a könyvtár és a múzeum igazgatója Szegeden 1917-ben bekövetkezett haláláig. Móra Ferencsel 40 000 kötetes könyvtárat gyarapít, 6000 egységnyi néprajzi múzeumi tárgyat, 3500 regisztrálatlan fölgyűjtetlen szóval járult hozzá a nagy

szegedi szótárhoz, hogy csak éppen megérintsük itt a széleskörű tudományos tevékenységét.

A mi témánkhoz elmaradhatatlan tudnivaló: Tömörkény munkásságát a következetes ideológiamentesség jellemzi, az általa kiválasztott világ embereit **az ő** életmódjuk, **az ő** gondolkodásuk, **az ő** nyelvük egységében ábrázolja, kis történetek, esetrajzok végtelen sorában. Néprajzi értékeiből nem hiányoztak az erkölcsi értékek.

Kedves olvasó, ha nem ismerjük az eddig leírtak, és a további tudnivalókat, érthetetlen lesz számunkra ezen füzet üzenete is.

A Magyar Néprajz VIII. Kötetéből:

TÁRSADALOM: A BŰN ÉS BÜNTETÉSE

oldalakat kitevő tudnivalókat, kötelesség lenne másoknak is megtanulniuk, mielőtt valakit, akárkit, a nagyvilág tájékozatlan olvasóinak bemutatnak, akiknek fogalmuk sincs az adott térségben élők hagyományairól és életmódjukról.

Miként Amerika történelmének egyik népszerű időszaka a széleskörben bemutatott COWBOY-ok világa volt, úgy nekünk a szülőföldünkön élő, déli végeket őslakott magyaroknak is megvolt a saját "cowboy-világunk".

Létezik-e nemzet amelyiknek nem volt vajon?

Tömörkény István Steingassner volt egyike azon értelmiségieknek aki a mi magyar "cowboy" világunkat örökítette meg számunkra.

Nem volt öncélú az ő irodalmi munkássága és néprajzi gyűjtése. A korabeli Szeged lényegét ragadta meg, megmutatta azokat az embereket, akiknek hátán épült a palotás Szeged. Sokan idézték, de megérteni kevesen értették meg, a kortárs irodalomkritika csak fanyalgott....

Mert Tömörkény a körülötte élő mindennapi embereket, életmódjukat figyelte meg és írta le.

A letűnt kor falvak és tanyavilágát kell felidézniük, küzdelmeikkel, szenvedéseikkel egyetemben kell látnunk az embereket, akiknek hátán élvezett a feudális rendszer kizsákmányoló siserehada hazánkban. Ahol a gazdagságnak ereje a szegények kizsákmányolásán lovagolt. Ahol az éhező ember éhbérért dolgozott.

Ahol az élet és halál közötti fennmaradásos küzdelem, sokféle árnyalatot és formát öltött.

A LOPÁS ÉS VEREKEDÉS MINT LEGÉNYES VIRTUS

fejezetben a Magyar Néprajzból:

A legényvirtus a közrendet megbontó s a testi épséget is veszélyeztető verekedésekben, párviadalokban jutott kifejezésre. Ahol az elterjedt szólás ’’Nem az a legény aki üt, hanem aki állja’’ bizonyítja, éppen azt ítélték meg, aki kitér, megfut a verekedés elől’’ (Szendrey Á. 1936 a : 66).

A nyilvánosság előtt zajló erőpróba azonban afféle ’’avató szertartásnak’’ minősült. Tömörkény István *Legényavatás* (1896) c. novellája arról szól, hogy a suttyó legény a teljes napszámra várakozók közé áll hétfőn reggel, s amikor ezt az idősebbek rosszalják, egy katonaviselt legény így védi meg: ’’nem gyerök az mán, hanem legény. Tennap mán vereködött a tánchelyön.’’ Más helyütt is hivatkozott az író a verekedés ilyen értelmezésére, s azt is hangsúlyozta, hogy ’’feleséges ember nem verekszik, csak legény. De még a legénység komolyabb része, például a katonaviselt szintén nem verekszik’’ (Tömörkény I. 1963 43-44, 446).

Az adatok egy része arról tanúskodik, hogy a falvak-tanyák népe, a maga belső ügyének szerette tudni, a legényverekekedéseket: nem vette szívesen a rendőrök, a csendőrök és a bíróság buzgólkodását a vétkesek felkutatásában és megbüntetésében. (lásd pl. Cserzy M. 1943: 257. szegedi tapasztalatait.)

A külső beavatkozás úgyis csak a verekedés formáját módosította, s inkább ártott, mint használt. Amikor a legfőbb verekedőeszközt, a botot a hatóság eltiltotta, kabátujjba rejthető, madzagon a vállra akasztott kurta botokkal szerelkeztek fel a legények, s amikor a tilalom ezekre is kiterjedt, átvette a szerepét a még veszélyesebb bicska (Tömörkény I. 1963: 345).

Rendbontás, Verekedés A Nyíregyházi Jósa András Múzeum Évkönyvéből (1961). Bűn és bűnhődés a régi Szentmihályon 1887. (1952-től Tiszavasvár a község neve), Gombás András írásából:

Összevontan a közrend elleni vétkekről és verekedésekről. Ime egy pár eset: Az **1739. évben** Kovács István ellen, - amiért hegedűsöket vitt be egy lakodalomba, - nemkülönben Oláh Mihály és többek ellen, kik táncolni merészeltek ott, - a tanács előtt vádat emeltek. – A tanács által a bűnösök megbüntettetvén, elhatároztatik ugyanekkor: hogy az itt való hegedülés, vagy pedig a másunnan való hegedűs hozás úgy

táncoltatás 12 forint alatt megtiltatik, **a kívülről bejött muzsikus pedig megkalodáztatik, s hegedűje a farán eltörettetik.**”

Bak Sándor provokáltatott azért, hogy Karácsony első napja estvéjén a Tekintetes nemes vármegye rendszabálya ellenére a **kortsmába bottal ment bé. Bak Sándor ellen ki nem világosodván, hogy verekedés tekintetiből vitte volna bé botját a kortsmába, de még is mint rendszabály ellen tévő ezenn tettéért 6 páltza ütésekkel fenyítettet meg.** (a Községháza jegyzőkönyvéből 1839. a 31-ik határozat)

Ugyan akkor folytatva tárott Törvényes Gyűlésbe Kis Bálint mint az éjjeli strázsákat bottal meg támadó engedetlen ember 20 korbáts – Pete János mint szót fogadni nem akaró 10 korbáts ütésekkel meg fenyítették. (Községháza Jegyzőkönyv 1847. a 7. határozat)

F. Bódor Gábor December 1-ső napja estvéjén Ráduly G. Bálintot a Holló kortsmába főbe ütötte, mely ütés következtében Dec. 2-án estve meghalt, ezen iszonyú tettéért le záratott és ezen eseményről Tekintetes Járásbeli főszolgabíró úr Dec. 4-én tudósított. (Községi jegyzőkönyv 1839-ben a 19-ik határozat)

Zélig Márton kis kortsmáros P. Szabó Andrászt azért provokálta, hogy ötet torkonn fogvann nem csak megczibálta, de földhöz is vágta csak azért, hogy a nálla hitelbe ivott ital árát kérte legyen – miért is P. Szabó András 24 órai kenyeren és vízen történő árestomra ítéltetett. (Községháza jegyzőkönyv 1840. a 134-ik határozat) – (árestom – a fogda, börtön, a községházán kialakított vagy különálló zárható ajtóval ellátott helység volt ahol a rövid időre elítélt vagy vizsgálat alatt álló személyeket tartották fogva.)

1751-ben egy “uratlan” asszony, ki egy szabadságolt katonával hitetlenül élt, 150 páltza ütésre ítéltetett. (Sörös: Szentmihály t. 155. l.) .... (ez nem lehetett vicces dolog...)

A 19-20. század fordulóján már az úgynevezett “úriszéki ügyek” felderítése komoly gondot okozott mert sem feljelentés sem tanúk nem jelentkeztek , mivel a halálos kimenetelű verekedésekről inkább keveselték mint sokallották a bírói szigort: “Mér ne vereködne? – idézte Tömörkény a Szeged környékiek vélekedését - , hat hónapot rászán, osztán megöli azt, akit akar. Hát hat hónapot ér egy ember élete?” (Tömörkény I. 1963: 349.)

A 20-ik századelő óta fokozódó aggodalommal emlegetett ‘nemzeti sorstragédia’, a társadalmi igazságtalanságra rádöbbenő ‘néma forradalom’ genezisének mélyreható elemzése és hiteles értelmiségi munkájának megismerése külön dolgozat feladata. **Tömörkény István hagyatéka szerint, következetes és elsősorban ideológia-mentes fogalmazásban.**

Tömörkény István 1897-ben keltezett, **Táncrahúzás** című novellájából tanuljuk meg, milyen egyszerűen és mégis milyen komoly verekedéshez vezetett a társadalmi osztályok egymást megbélyegző rétegeinek viselkedése:

Vasárnap estéken a Falu Kocsmájában gyülekeznek táncra a fiatalok.

“ A kocsmáros eladó lánya már tökéletesen fölsöpörte a tánchelyet, hogy abban egész tisztaság van.”

Jönnek a lányok, kimosott vasalt szoknyában, pántlika a hajukban, Dókai Ilusnak valami egészen új kötője van, azt kell megcsodálni. ‘Egész elvárosiasodik ez az Ilus – mondják neki – talán kalapod is van otthon, te hírös?’

A sápadt arcú Vecsernyés Viktor is eljött és bágyadt halovány arcán és árnyékos fekete szemeiből csorog a könnycsepp amikor a gangos Bálint nem őt, hanem a Dókai Ilust húzza elsőnek a táncra. Csak áll elveszetten a táncterem közepén miközben innen-onnan gúnyos nevetés is hallatszik... Mert a ravasz Török Bálint három lány felé is intett amikor a szoba közepére intette őket a mutatóujjával. Francia Rozál már oda se neki, táncol vidáman mással, de Viktor csak áll ott és el szeretne sülyedni...

Vecsernyés Mihály lép közbe, a testvérbátyja, aki szelíden szó nélkül derékon fogja és táncba viszi.

- Hát hiszen jól van, láttam én már karón varjút , mondja.
- Itt lösz valami – mondják akik hallották.
- El az utbúl , hé!
- Te kutya! – válaszolja a gangos Bálintnak Mihály, miközben elkapta a torkát és most ők ketten forognak.

Dókai Ilus nagyot sikít amikor látja, Bálint bicskával rohan Mihály felé aki elkapja a karját, olyat csavar rajta, hogy el is ejti amaz a bicskát, a bot sem kell neki amit odahoznak neki mert ott van a Bálint torka megint Mihály kezeügyében.....

És a falunak egy újabb hétre van miről beszélnie, mert ha a bálban semmi sem történik, akkor az a bál nem is volt érdekes.

Jelen korunk kiváló értelmiségének munkásságából kell megtanulnunk legalább egy keveset a továbbiakhoz.

Kalapis Zoltán (Argentína 1928 - Újvidék 2005) , apja halála után egyéves korában kerül édesanyjával vissza Újvidékre, ám származása révén mindig torontálinak – bánátinak tartotta magát. Kifutó, segédmunkás, csaposlegény, inas, újságíró gyakornok, újságíró, lapszerkesztő, főszerkesztő, nyugdíjas voltak tartalmas életpályájának állomásai. Magyarságkutató munkásságának múltunkat megőrző kincseiben, lesz miből meríteni a gondolkodó és gondos utókornak. Kalapis Zoltán témánkhoz fontos tudományos kutatása, Tóbára vezet minket: Azért Tóba, mert az a falu csak 7km távolságra van a mi fészkünktől, Torontáltopoljától.

Eredeti Tudományos Tanulmány:

PARASZTI ÉLETMÓD AZ 1980-as ÉVEKBEN,
A LÉTÜNK 1988-as tanulmány pályázatának első díjas műve.

Kalapis Zoltán helyszíni adatgyűjtéséből:
A VÁLTOZÓ ÉLETMÓDDAL KIVESZŐ SZOKÁSOKRÓL ÉS
HIEDELMEKRŐL TÓBÁN

A régi szokásrend és ősi hiedelemvilág nyomait kereste Kalapis Zoltán Tóbán. A falu azért jelentős a részünkre mert szinte tőszomszédja a mi témánk falujának, Torontáltopoljának, mai nevén Bánátszká Topolának.

Bizonyos értelemben szűz területen is járunk, írja Kalapis Zoltán, mert ezt a települést a sorsüldözött sokat vándorló Kálmány Lajos néprajzkutató csak hírből ismerte, Bálint Sándor meg azt írja, A szögedi nemzet című háromkötetes munkájában, hogy Tóba ‘‘népéletéről nincs adatunk’’.

Kalapis Zoltán ezért a saját kezébe veszi a tudnivalók megszerzését Tóba hagyományából.

Áll a Bál

A két háború között, de még a felszabadulás után is sokáig, rendszeres volt a szombati vagy a vasárnapi tánc. A régi Jugoszlávia idején két helyen tartották: a módosabbja a Nagy utcai Tóth-féle kocsmában gyülekezett, a szegényebbje pedig a Kis utcai Berger-féle csapszékben. Az előbbiben főleg valcereztek, az utóbbiban főként csárdásoztak: a kétlépéset, a rezgőst, a lassút, a frissest, a rösztet, a mártogatást, a lippenőset és a toppanósat járták. A két tánchely közönsége gyakran keveredett, barátságok jöttek létre, szerelmek szövődtek, de azért a húszas években a kirobbanó ellentétek nemegyszer torkolltak bicskázásba.

A bálak elnevezése jellegükre utalt, így volt: almabál, borbál, aratóbál, szüretbál, batyubál, jelmezesbál, legénybál, regrutabál, párosbál, asszonybál, emberbál, vadászbál, tűzoltóbál, cigánybál, Annabál, Katalinbál, de még dugottbál is, ha nem jelentették a hatóságnál, meg papucs bál amelyen a főnyeremény egy pár piros virággal díszített bársonypapucs volt.

„Minden megváltozott mostanában – mondja a helyzetet összegezve a 86 éves Bálint Etel – a búcsú is, az árú is, a nép is.”

A búcsúbálak azonban nem jutottak a farsangiak sorsára: még 1988-ban is megtartották. – folytatja Kalapis Zoltán.

(és most jön egy „csodás” rész):

„1920-ban egy ilyen búcsúbálon, egy kocsmai verekedés alkalmával vesztette életét egy csernyi legény, Deák Gyuri. Történetét ponyvastílusban kiszerveztették, Bálint Sándor szavaival élve, kidalolták, mert akkor népünkben még élt a balladaalkotás kényszere, illetve versalkotó, eseményközlő készsége. Ez volt az élősavas népköltészet egyik utolsó hírmondója tájunkon, a XIX. – 19-ik századból átmentett ága. Csoda, hogy kihajtott, nem csoda, hogy hírére is alig emlékeznek.

Magyar Értelmező Kéziszótárunkban, a ballada: - Drámai menetű, rendszerint tragikus tárgyú, szaggatott, homályos előadású rövid elbeszélő költemény – népballada.

E nagyon rövid és fontos tudnivalóink után, kezdődjön itt a mi, balladában még meg nem énekelt, elbeszélésünk.

Mai rohanó modern világunkban, nekünk magyaroknak és nem magyaroknak kötelességünk visszaemlékezni őseink rég letűnt korára és írni és eldalolni, vidám és szomorú nótákban, balladákban és modern verssorokban elődeink, nagyapáink, dédapáink és szépapáink küzdelmes életének elnyomatásban megélt sorsát. Mert ha nem változunk, és folytatjuk a 450 éve ránkerőszakolt elnémítottak gondolkodását, meglopnak minket önazonosságunktól, büszkeségunktől, igazságunktól, meglopnak minket a puszták létüinktől.

Ezekkel a gondolatokkal állt össze kedves olvasó a most kezében tartott füzet üzenete.

A drága jó apa, nagypapa, dédapa, ükapa és szépapa emlékére dedikáljuk a következő oldalak tartalmát.

Írjuk a továbbiakat mindenki nevében akik ismerték Öt, akik a családjához tartoznak, akik a barátai voltak, akik a rokonsághoz tartoznak és akik a leszármazottaihoz tartoznak.

A falubeli sorstársainak nevében is írjuk.
Akik ismerték, becsülték és szerették Öt.

Írjuk a következőket, abból a felismerésből, hogy megtanuljuk, milyen könnyű megcsúfolni egy ember szerető emlékét, lejáratni egy embert-emberi méltóságában, eltorzítani egyszerű őszinteségét, hamisítani szívének egyszerű jóindulatát.

Milyen könnyű tönkretenni valakinek jó hírnevét, ha a leszármazottak nem elég éberek és hagyják, hogy a gonoszság felülmúlja alázatosságának szerény körülményeit, és a gonosznak szándéka felülmúlja az Ő emberi méltóságát.

In Memoriam
Kardos János

1881 március 24 – 1957 október 1
Torontátopolya
Banatska Topola
Halálának 55-ik évfordulóján

A jóképű és jólöltözött ember ezen a száz éves körüli fényképen a mi öregapánk, déd-öregapánk, üköregapánk, szép-öregapánk Kardos János, a torontáltopolyai Magyarok Kocsmájának a tulajdonosa.

Öltönye a körülményekhez viszonyítva a javából való.

A kalapja mindenképpen a drágábbak közül való.

Tekintete nyugodt, őszinte, arca komoly, test-tartása azt mondja nekem, a komoly emberek közül való. Nem vigyorog az arcomba. Sem kényeskedően sem önelégülten nem somolyog mások felé. Magatartása azt mondja nekem, ez én vagyok, és ezt vagy elfogadod vagy elhagyod.

Amikor 76 éves korában elhunyt, gyászolták őt az egyetlen élő leánya Mária, a veje id.Szántó József, két fiú unokája, és a széleskörű közeli rokonsága. Szüleinek id.Kardos Józsefnek és Kardosné született Borsos Klárának hét gyermeke közül, János volt az öt fiuk közül egyik.

Gyászolták őt szülőfalujában a falubeliek, ahol mindenki ismert mindenkit.

Az emlékezetben mint a jólálló Magyar Kocsmának a “Kardos Kocsmának” tulajdonosa volt Kardos János.

Családja emlékezetében tudtuk róla:

- Fiatalkorában Gergő öccsével kimentek Amerikába.
- Kardos Gergő (1888-1953) nem volt sokáig Amerikába.
- Amikor Kardos János hazajött Amerikából, megvette a házát a kocsmával, és az volt a faluban a Magyarok Kocsmája. A német “Wassa Kocsmában” a németek szórakoztak, a magyar “Kardos Kocsmában” voltak a magyar mulatságok.
- Megnősült és első házasságából egy leányuk született, aki fiatal anya volt amikor meghalt és egy kislánya volt.
- Az első felesége meghalt amikor a kocsmában, egy szerelmi verekedés alkalmával, lelökték a

petróleumlámpát, és a sötétben Kardos János öccse Gergő, halálosan megsebesítette őt.

Állítólag amikor a verekedők közé állt, hogy leállítsa őket. Hatósági kivizsgálás és ítélkezés következett, Kardos Gergő börtönbe került.

- A rettenetes tragédiában a családnak fel kellett dolgozni a fájdalmas valóságot, ismételten és ismételten elhangzott, nem szándékos cselekedet volt a halálos sebezés hanem egy szörnyű véletlen szerencsétlenség.
- Maradt viszont a rideg valóság, Kardos János elveszítette a feleségét, kicsi leánykájuk elveszítette az édesanyját.
- Kitört az első világháború - a WWI -, amikor Kardos János tett róla, hogy őt ne sorozzák be katonának. Leugrott a parasztkocsiról, hogy az amúgy is fájdalmas sérve még rosszabb legyen, és nem lett besorozva. Kisleánya gondozása és a kocsmája volt most első gondja.
- Második felesége a falubeli fél-német származású özvegyasszony, Bálintné született Leitner Barbara volt. Kardos János második leánya mindig szeretettel beszélt édesanyja sváb tájszólásáról. A két unokája mindig szeretettel beszélt arról, hogy az ő topolyai szilájuk német asszony volt akivel magyarul beszéltek. "Szilénk neve Borbála volt" - akire nagy-nagy tisztelettel emlékeztek. Kardos Mária anyakönyvi kivonatában az áll, hogy anyja neve Barbara Leitner volt, és amíg az egyik unoka Barbarának addig a másik unoka Borbálának mondja a nevét. Abban már mindketten megegyeznek, hogy szilájukat szeretetből, "Pevi"-nek becézte mindenki.
- Első házasságából Borbálának 5 fia volt. A legidősebb fia akkor lett apa amikor Borbálának a hatodik gyermeke, a kisleánya Kardos Mária született 1921. Október 19-én. Borbála első unokájából a falu megbecsült tanítója lett.

- Kardos János és a második felesége Kardos Borbála igen gondos nevelésben részesítették a leánykájukat. Már a mi időnkben, könnyekkel a szemében emlékezett vissza anyósom a gyermekkorára. Kikindán a legdrágább nagykabátot vette meg neki az édesanyja és szerinte ő volt a faluban a legszebben öltözött lány. Amikor férjhezment egy ruháskosár cipője volt és a ruhafogasokon szellőztetett ruháival, tele volt a gangon a ruhaszárító madzag.
- Kardos János második veje, Szántó József pedig apósának bőkezű nagylelkűségére emlékezett sokszor.
- Ha bazáros jött a faluba, Kardos János mindent megvett tőle, amit csak árult, és mindet szétosztogatta a falubelieknek.
- Ha a szitás jött a faluba szitákat árulni, megvette az összes szitát, osztán szétosztogatta az asszonyoknak.
- És Kardos János vette meg **AZ ELSŐ RÁDIÓT A FALUNAK**. -"Apám vette az első Rádiót a faluban", ezt sokszor-sokszor mesélte az apjáról anyósom, Mária.
- A második veje, id.Szántó József aztán még többet elmesélt arról a **RÁDIÓ** történetéről.
- Amikor Kardos János jókedvében volt, a kocsmájában mindenki ingyen ivott.
- Egy nap, egy ilyen jókedvében aztán, amikor már mindenki ivott ingyen, Kardos János a **RÁDIÓHOZ** fordult és azt is megkínálta egy itallal.
- És nemcsak hogy megkínálta, hanem **ADOTT** is a **RÁDIÓNAK** – egy pohár bort, hogy igyon.
- És a **RÁDIÓ** is bizony, ivott. De a Rádió **NEM IS SZÓLT** többet.
- A nagy jószándékú jószívűségének, hogy: - " Na, té is igyál mán egyet" – az lett a vége, hogy a Rádió mindégre elhallgatott.

- Tudtuk és többször hallottuk a családban, hogy Kardos öregapának volt még egy fiú unokája. Az első lánya a faluban férjhez ment egy valaki "szódás"-hoz, aki a szódavizet árulta. Az az unoka félárva maradt, mert az édesanyja Kardos Viktória a gyerekszülés??? után meghalt. Azt az unokát "szódás Misi" –nek nevezte mindenki. A második világháború elején ez a még kiskorú unoka, önkéntesnek jelentkezett (vagy valaki önkéntesnek csinálta), és tén "HIPO" vagy valami ilyesmi volt Hitler hadseregében. Valamikor a háború után egyszer eljött a feleségével a faluba, hogy meglátogassa az öregapját, egy éjszakára maradtak, utána hallatszott, hogy kimentek Németországba. Nem volt többé kapcsolat vele. (Viktória 1925.3.19-én halt meg tuberkulózisban)
- Anyósom, Szántóné Kardos Mária, mesélte annak idején, meglepte a váratlan látogatás, fogadta ahogy tudta a vendégeket. "szódás Misinek" azt mondta, nem tudja mit adhatna neki mert itt nincs semmi ami az övé. A falról levett egy szentképet, becsomagolta és Misinek adta. Mert az ő édesanyjaé volt. Mást nem volt mit adni.
- A nagybácsim, Veréb Pista bátya is említette ezt az esetet amikor anyósom akit mindenki Maris-nak szólított, azt mondta, nem volt ott semmi ami a szódás Misijé volt.
- Kardos János öregapjukról, még azt is mesélték a családban, hogy szigorú és mérges ember volt. De miért? Például: ha a gyerekek a tök szárával kihúzták a vizet a jószágok vályújából , vagy letaposták a kerti veteményt, a galambokat megzavarták a galambdúcból, vagy az utca gyerekeivel a kútból a vizet olyan erővel csapkodták, hogy abból még az alvó nagyapára is loccsant, bizony megzavarta őket az első bottal ami a keze ügyébe került. De az a bot nem is érte el egyiküket sem.

- Nem is volt szabad behívni gyerekeket az utcáról. Mai körültekintéssel, tudjuk, az azóta már felnőtt gyerekek csak hálások lehetnek: **a kocsmá és egy kocsmaudvar NEM JÁTSZÓTÉR. Ebben az egész világ egyetért manapság. Nagyapa szigora jóval megelőzte napjainkat.**
- A hátsóudvarban öregapa egy tetővel fedett rendes kuglipályát tartott amelyiken sok karbantartási munkája volt. A kuglipálya elején állt a **”pinka”**. Ez egy lelakatolt nagyobb kerek pléhdoboz volt. A tetejére egy keskeny és egy kerek lyuk volt vágva, a verett érme és a felgöngyölt papírpénznek méretéhez.
- A kuglizók annyi pénzt raktak a pinkába, ahány fordulót játszottak. Ez a játékosokra volt bízva.
- A baj csak akkor kezdődött amikor a gyerekek megpiszkálták a pinkát, hogy **”cúkorra”**, kiessen belőle egy kis aprópénz. Akkor aztán volt szaladás, ha öregapjuk tetten érte őket.
- A kulcsot, a pénzt, meg úgy általában az értékeket öregapa a szobájában tartotta, ahova senkinek nem volt szabad bemenni. Ez érthető is volt, hiszen a szobájában volt a Bankja, a pénzes-szekrénye, mert öregapjuk volt a család fenntartásának őrzője.
- Igen, az is megtörtént, legalább egyszer biztosan, hogy öregapa kihívta a rendőrt, mert úgy látta, elveszett a pénze.
- Amikor aztán nagyon mérges volt, meg egy kicsit ittas is, a lánya is szaladt a túloldalra, a Lúd-utcába a rokonokhoz, amíg Kardos János mérge egy kicsit alább nem hagyott. (Kezét emelje – AKI MÉG SOSE VOLT MÉRGES ÉLETÉBEN.)

- **A második veje Szántó József**, aztán jóleső mosollyal az arcán mesélte az ilyenekre, hogy: **AZ Ő APÓSA ŐHOZZÁ MINDIG JÓ VOLT, MEG BARÁTSÁGOS VOLT.** Sok minden hasznosat tanult tőle. Amikor ő a házban volt, minden a rendjén, békén volt.
- Csak amikor pár napra elment Tordára a saját szüleit meglátogatni, akkor szaladtak néha a többiek tőle. ‘’Ha fölmérgelődött az öreg valamin.’’
- És még: időről időre volt olyan, hogy **KARDOS JÁNOSNÁL TÖBBEN DOLGOZTAK A KOCSMÁBAN IS VOLTAK MÁSOK IS AKIK DOLGOZTAK NEKI.** (Például a Kanász Pista bácsi neve többször elhangzott, ezt a faluban sokan mások is tudják.)
- Hogy ki ne maradjon még valami, meg kell említeni, Kardos öregapa mindég számolt. Papírhiány miatt, az üres cigarettapaklikat szépen szétbontotta, és azok belsejét számokkal mind teleírta. Mindég mindent számolt, emlékezik egyik leszármazottja, aki ezt a tulajdonságot minden bizonnal örökölte az öregapjától.

Az élet így folyt aztán tovább, 1967-ben történő házasságunkkal ebbe a Szántó családba kerültem, ahol anyósom volt a topolyai magyar kocsmárosnak, Kardos Jánosnak egyetlen élő lánya és örököse.

1969-ben vendégmunkásként Németországba mentünk, egy jó évre rá 1970-ben Sydney-ben éltünk.

Valamennyiünk életviteléhez tartozó magatartás a közösségeinkben, a Szülőföldünk iránti hűséges ragaszkodásunk. Hiszen a poros-sáros anyaföld és a pacsirtadalos kék ég is nagyapáink, ősapáink küzdelmes életének lábnyomait és a nótáját őrzi.

Természetes volt tehát, hogy amikor a világhálón egy Banat Topola-ról szóló és eladó könyvre bukkantam, azonnal megrendeltem azt.

Levélváltások követték az eladó könyv-hirdetését, valamikor , talán 2000-2001 körül megérkezett az **1-ső** könyv Kolorádóból.

A könyv fele-német és fele-angol nyelvű írása, nem volt meglepő számunkra.

Viszont, igazán meglepődtünk, a könyv tartalmának egyik részletét olvasva.

Hiszen ennek a könyvnek egy része, rólunk szól. Kardos János öregapáról meg a kocsmájáról szól.

Egy jó adag adat bizony újdonság volt a számunkra.

Sok olyan "anyag" és sok olyan "dolog" volt itt leírva AMIKRŐL NEKÜNK FOGALMUNK SEM VOLT.

A könyvnek mindig csak arra a részére utalok itt, amelyik a mi családunkhoz tartozókra vonatkozik.

További levélváltás következett ennek a könyvnek a szerzőjével, Jacob Steigerwald-al. Nem tudjuk ő mennyire lepődhetett meg amikor megtudta, hogy mi kik vagyunk, de első válaszlevelében valahogy úgy fogalmazott, hogy "az öccse elrémült amikor megtudta, hogy Jacob a Maris menyével levelez Ausztráliából." ...

Első levelében Jacob Steigerwald úgy mutatkozott be nekünk, hogy ő a "szódás Jaksi" , a Josef Steigerwald – "szódás Szepinek" a fia.

A könyvből:

Meglepően hihetetlen volt számunkra azt olvasni, hogy öregapánk Kocsmáját "Steigerwald vendéglő"-nek és "Steigerwald motel"-nek nevezte, - mi soha soha nem hallottuk a családban azt a nevet. Mindig csak a "Kardos kocsmá" volt emlegetve.

Talán 10 vagy annál is több év eltelt mialatt az 1. –ső könyv majd a 2-ik és a 3-ik is megérkezett.

1-ső könyve:

Banat-Topola's schwaben: 1791-1945, Jacob Steigerwald , (1992)

2-ik könyve:

Profile of an Americanised Swabian Ethnically Cleansed Under Tito, Jacob Steigerwald , (2001)

3-ik könyve:

Finding Vital 1796-1945 Data Re German and Hungarian Ancestors of Banat(ska) Topola and Novo Selo, Plus an Exposé About the local 1945-1946 Internment Camp for Germans of Yugoslavia, Jacob Steigerwald (2009),

(Saját szavaival, ötszázásával kinyomtatott példányokról van szó.)

.....
Itt külön ki kell hangsúlyoznunk kedves olvasó, történelmünk-meghamisítása Novo Selo falu nevet írni, Banatska-Topolya mellé, mert az mindig csak *Navaszella* volt , ami a középkori *Újfalú* szlávósított változata lett.

*Borovszky Samu kitűnő értelmiségi történészünk ‘Magyarország vármegyéi és városai’ elsőosztályú történelmi dolgozatában is leírta , a magyar középkori *Újfalú* lett később *Navaszella*.*

***Újfalú* nevét már 1400 előtt ismerték.**

Térképeken a középkor után Navaszellapuszta.

Ami még 1950 után is lakott település volt. Más idegenek szeretnek rólunk mindent lakatlan pusztának hamisítani. Amikor térképeztek a mi tájunkon, és mindent ‘‘mocsár’’-nak rajzoltak – kapaszkodjunk meg, Topolya körül ‘‘száraz mocsarak’’- ‘‘ **Truckener Morast**’’-ot **írkáltak. Érti ezt valaki? Van száraz mocsár is???**

.....
Aki meg Novo Selo-t keres, utazzon a Tisza parton Törökkanizsa alá

.....
Térjünk vissza a témánkhoz:

Néhány évvel ezelőtt határoztuk el, hogy össze kell állítanunk a Családfánkat. Sokat beszélgetünk a rokonokkal, fényképeket gyűjtünk és kérdéseket kérdezzük.

A 2012-es év elején említett az egyik rokonunk valamit, ami megragadta a figyelmünket.

Addigra már jól körülnéztem az újabban létrehozott Dunaisvábok Honlapjain is.

Általában véve, egynémelyeknek ezekből a történelmet-mesélőkből, vissza az óvodába lenne a helyük. Csak sajnálni lehet az ő gyanútlan olvasóikat. Mivel némelyek akadémikusoknak és nyugalmazott tanároknak mutatkoznak be, csak remélni lehet, hogy diákjaikból igazi értelmiségiek lesznek egy napon akik majd kijavítják a megtévesztéseket, amikre tanították őket. Nem is érdemes sok időt pazarolni ezekre az úgynevezett "történelem-mesemondókra" .....
.....ami a mi Szülőföldünk történetét illeti .....és
....mit lehet hozzászólni ahhoz a nyafogásukhoz hogy "nekik" Magyarországon magyarul kellett tanulni....

2012. elején az történt, hogy a férjem ebből az **1-ső könyvből**, talált egy feltöltött **ház-terv-rajzot** a világhálón – internet-nek is nevezzük, arról a topolyai szülői házról ahol ő, a bátyja és az édesanyjuk is születtek. Az egész házról az áll, hogy "Steigerwald ház", "Steigerwald udvar", "Steigerwald Vendéglő". **BANAT**
TOPOLA STEIGERWALD GASTHOUSE 1934-1945.
A "STEIGERWALD VENDÉGLŐ" BEJÁRATA.....

Az ingatlan ház tulajdonosának Kardos Jánosnak a neve pedig egy szobába zárva van beírva ahol az áll, hogy Kardos János ott a lakó, ...és minden más Steigerwaldé.

Elgondolkodtató, hogy mi köze és mi érdeke van ma valakinek, vagy valakiknek, mások házáról tervrajzolgatni és csak azért mert van internet, feltöltögetni a világhálóra olyan embereknek a magánéletét és magánvagyonát, amikhez nekik semmi közük nincsen....

Sajnos mindig vannak olyanok akik a tudatlan, megszorult embereket, saját ravasz és hamis érdekeikre kihasználják.

Miután komolyan utánnanéztünk ezeknek a dolgoknak, e-mail levelet írtam Jacob Steigerwaldnak. Nem jött rá válasz. Második e-mail levelünket visszautasította a gépezete... Újabb levelet küldtünk, Jacob pósta címére, amiben újra tájékoztattuk, hogy **a falu tudja az igazat és hogy ezt az ügyet KI KELL TISZTÁZNI az őszinteség és a tárgyilagosság érdekében.** A mai napig nincs válasz.

Még egy e-mailt küldtünk Jacobnak a férjem kompjuterjéről (mert azt a címet nem ismerte az ő szerkezete, így nem tudta leblokkolni), nem jött válasz.

- **Mi nem hagyhatjuk szó nélkül a családunk ilyen szánalmas megcsúfolását.**

2-ik könyvében a 33. oldalon írja az apjáról ez a szódás Jaksi: "Josef Steigerwald (1894-1940) Kisoroszon (Ruskodorf) volt "**boltosinas**" ahol b-clarineten is megtanult zenélni és ahol ő és a Louise boltos-kisasszony kezdték megszeretni egymást amikor a boltos-tulajdonos Anton BUCHNER felmondott neki és egyből elküldte onnan, mert a lányukat gazdagabb emberhez akarták férjhez adni. – Josef was told to leave at once, because her folks envisioned her – Louise Buchner- marrying a wealthier man when the time came." Josef Steigerwald akkor visszajött Topolyára. **Louise Buchner pedig 1915-ben Ruskodorfon férjhez ment Ballauer Josefhez.**

Németül: 1-ső könyv 14. oldalon: " Topolyán - Végülis Josef Steigerwald (1894 – 1940 április) **még megszerezte, és a falu két kocsmája közül az egyiknek a tulajdonosa is lett.** Josef wurde schließlich der Besitzer eines der beiden Gasthäuser in Banat-Topola."

Angolul: 1-ső könyv 86.old. "Eventually Josef Steigerwald "**acquired**" ownership of one of the two local inns **too.**" (a háztervrajz az 53-ik oldalon van)

1-ső könyv 94-ik oldalon írja:

A faluból egy Martin nevű házaspár....**Johann és Anna Martin** talán egy évig sem voltak Amerikában amikor **1908 nyarán hazajöttek megvették a faluban a kocsmát a templomnak által,** hat gyerekük volt a hetedik úton volt amikor 1914-ben Johannt besorozták az első világháborúba katonának, a hadifogságból hazajött 1919-ben és meghalt. A felesége Anna szívelégtelenségben betegeskedett és utánna egy évre rá **meghalt 1920 Szeptemberben.**

2-ik könyv 38.old.

Kardos János akkor szerezte meg a Martinoktól a kocsmát
“...the inn KARDOS JÁNOS had acquired in 1920...”

1920-ban lefizetésre, és nem fizette ki.

Kardos Jánosnak volt egy lánya, Viktória, akivel “szódás Szepe” akkor ismerkedett meg amikor a magyar kocsmába hordta eladni a szódavizet, és 1922/23 telén összeházasodtak. Azonban Viktória meghalt 1924-ben (?!). “Szódás Szeppi” akkor feleségül vette Elisabethet, a legfiatalabb lányt a Martinok hat árvája közül. Innen eredeztetni talán a továbbiakban, Viktória halála után a saját örökösödésüket

14. old a német nyelvű szövegből:

Josef Steigerwald-“szódás Szeppi” végülis a Banat Topola két “Vendéglője” közül az egyiknek a tulajdonosa lett.

–“Josef Steigerwald wurde schließlich der Besitzer eines der beiden Gasthäuser in Banat Topola.”

... mert ami nem sikerült Ruskodorfon, majd sikerül Topolyán...

*****

Amit mi tudtunk a családukról:

Sehogyan sem álltak össze az események: Kardos János első felesége volt a kocsmárosné amikor egy kocsmái verekedéskor halálos sebet kapott. Annak idején anyósom ott a helyszínen mutatta: itt állt a verekedők közé az apjának az első felesége amikor Gergő a sötétben csapott és a kés őtet találta el.

Kardos János másodszor megnősült és a lányuk Kardos Mária **1921-ben született.**

Hogyan férhetett mindez csak a két **1920/1921-es** évbe bele?

Mivel ennek a “szódás Jaksinak” megvoltak a dátumok, talán 2005? körül megkérdeztem e-mailben tőle, mikor történt a kocsmái tragédia és mi volt az első feleség neve? Mert nekünk fogalmunk sem volt. E-mailben válaszolt nekünk Jacob Steigerwald, hogy adjunk rá egy évet a gyászévre és ha már előbb nem volt várandós-még egy évet a terhesség idejére, és **1919-ben** történt a gyilkosság. Ami a nevét illeti, a lánykori nevét kaptuk meg, hogy Fejes volt.

De akkor hogyan halhatott meg a felesége a saját kocsmájában 1919-ben , ha “János a kocsmát a Martinoktól 1920-ban vette meg.” ???

Jaksi itt elnézhette a dátumait...!

A férjem viszont aki születésétől (1947) az öregapja házában élt annak 1957-ben bekövetkezett haláláig, egyszerűen nem tudta elfogadni, hogy az ő öregapja azután vette volna meg a kocsmát miután az első felesége ott tragikusan elhunyt.

- “Nem, az lehetetlen, öregapám nem vette meg a kocsmát miután a felesége ott meghalt, soha, az nem létezik.
- Anya mindig úgy mesélte, hogy az apja kiment Amerikába, amikor hazajött megvette a kocsmát és azután megnősült.
- **A kocsmát az ő tulajdona volt mielőtt megnősült. Ezt mindig így tudtuk a családban.**

Minden megválaszolatlan kérdésre újabb és újabb kérdések halmozódtak.

Nem volt más választásunk, mindenkit megkerestünk akire csak gondolni tudtunk.

Lássuk előbb, még miket olvashatnak a nagyvilágban a családunkról:

1-ső könyv 37.oldal

Német nyelven igen brutális lealjasító kijelentések, hogy Kardos János jelenléte az ő “Steigerwald Gasthaus” – vendéglőjükben mindenki életét megnehezítette, mert nekik el kellett viselni azt a 60 év körüli fogatlant akinek “majdnem minden foga hiányzott”, mérges, veszekedő, mogorva, dühös embert akinek a fogatlan szája látszott amikor az ő asztaluknál, az ő “Vendéglőjük”-ben evett....

(így: kopasz feje volt-“János hatte einen kahlen kopf, aggressiv, zornig, mürrisch” - akinek a jelenléte megterhelte az ő családi életüket...)

És, hogy ennek a részeges embernek az első feleségét a saját részeg bruderja “versehentlich” “erstochen” – leszúrta. És, hogy a János is nagy tetszését lelte-kedvelte a hegyes késekben, amikből jó néhányat elzárva tartogatott a saját szekrényébe. -“Auch János fand großes Gefallen an spitzigen Messern, von denen er mehrere in seinem Kasten verwahrte.” És amikor részeg volt akkor magában

beszél. És az ő részegség-szomjúsága volt az oka annak, hogy külön élt a második feleségétől ‘Pevi’-től (csak így).

És egy napon ez a részeg János ingadozott az ő Vendéglőjükben az ő söntésük előtt, és egyszer bort öntött az ő rádiójukba, és nagyvonalú részletezéssel van körülírva a RÁDIÓ amit az ő üzleti vállalkozású apja vett meg elsőnek a faluban – az ő szüleinek a Rádióját tönkretette- és nekik ki kellett tiltani Jánost, hogy nem szabad neki többet belépni az ‘az ő Vendéglőjükbe’. És az ő szabadidejüket is elrontotta János, mert kizavarta az ő játszótársaikat az ő saját udvarukból.

(ha) a Steigervaldok 1934/1935 telén hurcolkodtak be a Kardos János Kocsmájába
akkor,

az 1881-ben született Kardos János 53 éves volt.

1-ső könyv a 39. oldalon:

‘1940 áprilisban Josef Steigerwald -‘szódás Szeppi’ alkoholos májkárosodásos- májcirrhosisban, hosszabb ideig tartó betegeskedés után, a 46-ik életévében meghalt. Hosszan tartó betegsége alatt már volt, hogy úgy kellett újra megtanulnia járni. A ‘szódás Jaksi’ akkor 9 éves kisgyerek volt. És ‘akkor az ő özvegyen maradt anyjának Steigervaldné Martin Elisabethnek egyedül kellett vezetni az egész háztartást, gondozni az öt gyereket (négy saját gyerekét és ötödik volt Kardos János unokája a ‘szódás Misi’), valamint az ő vendéglőjüket is az anyja egyedül vezette, csak a rokonaik jöttek néha segíteni.

2-ik könyv, 34-44. oldalokról:

Kardos János 1920-ban szerezte meg a kocsmát amikor Johann Martin halála után 1919-ben és a felesége halála után 1920-ban, likvidálták a vagyonukat. Az árván maradt gyerekek nem kaptak semmi pénzt mert Kardos János nem fizette a lefizetéseket....(vagy talán mert a gyerekek gyámja megtartotta a pénzt saját magának – ezt is lehet olvasni egy helyen ezeken az oldalakon).

De 1934-ben (???) a kocsmá tetője leégett és Kardos Jánosnak nem volt pénze megjavítani,(???) és nem akart eladni a földjéből, anyagilag tönkre volt menve(???) és rábeszélte(???)

az első vejét, a Josef Steigervaldot "szódás Szeppit", aki eladott a saját földjéből és kicserélte a háztetőt, a házhoz hozzáépítette a kamrát(???) a szóda gépjének, és cserében "szódás Szepi" lett az ingatlan új tulajdonosa, átvette a kocsmát – vagyis ahogyan írja – a Gasthaus "Vendéglőt", és Kardos János az ő lakójuk -"Tennant" volt, aki életfogytiglan ingyen lakhatott egy egész szobában egyedül, az ő házukban..... " az ingatlan tulajdon át lett akkor íratva Kardos János unokájának a "szódás Misinek" a nevére a Steigervald Mihályra (1923-1956). Misi ennek a Steigervald Jaksinak apáról a féltestvére volt.

Misi keresztapja volt pedig a Steigerwald Michael (1895-1944), aki az apjának az egyik bátyja volt, és ez lett Kardos János unokájának Misinek a gyámja is ... 1940 áprilisban miután a szódás Szeppi meghalt. Jaksi anyja Steigervaldné Martin Elisabetha lett pedig teljesen egyedül a kocsmáros. (fulltime inkeeper – teljes munkaidejű-állandó kocsmáros)

A vendégek pedig az ő kocsmájukban, miután megittak egy pár italt, "their aim was visibli impaired" - eltévesztették a köpöcsészét, és még ma is hányingert kap a Jaksi ha rágondol, hogy az ő anyjának kellett felpucolni azokat a baktériákkal megrakott "malodorous floor vessels" - úszkáló bűzlő padlócsónakokat.....

Étkezésnél a részegen megjött, fogatlan, fenyegetőző Kardos Jánost kellett elviselni, aki az evésnél ott jelen volt, és kényelmetlenné tette az életüket.....

És most a Torontátopolya Banatska – Topola, Kocsma- ház tulajdonos életének története, ahogyan mi tudjuk :

Nem tudjuk melyik évben tért vissza **Kardos János** Amerikából. De mi tudjuk: Torontátopolya melletti Újfalu-Navaszelláról nősült. Feleségének neve: **Fejes Anna (1885-1908)**

**Kardos János és Fejes Anna esküvője Torontátopolyán:
1904 november 23-án volt.**

1905-ben született a kisleányuk Kardos Viktória.

Kardosné Fejes Anna volt a "Kardos Kocsma" kocsmárosnéja, amikor egy halálos sebezés okozta sérülésébe 1908-ban meghalt.

Nagyon nehéz számunkra elfogadni és megérteni, mi köze van valakinek, akárkinek aki 1931-ben született, össze-vissza félreírni, félremagyarázni a nagyvilágnak, Anna tragikus halálát. A helyi hatóságok kivizsgálták a történeteket, a törvény ítélkezett, Kardos Gergő börtönben ült. A családnak el kellett fogadnia a szörnyű valóságot, Anna szülei, testvérei, a férje a három éves kisleánya, és anyósa apósa voltak azok akiknek élete mindörökre megváltozott. Senki brutalitását nem kértük, hogy ítélőbíróként megmesemondót játszon a nagyvilágban a családjukat ért gyászról. Tartsuk tiszteletben talán, minden ember fájdalmát és bánatát ezen a mi Földgolyónkon.

Lefesteni Kardos Jánost mint valakit akinek elferdült hajlamai vannak valami "hegyes kések" gyűjtögetése iránt, nem egy könnyű eset.

A történetek után, Kardos János nem bírt többé kést látni a kocsmájában. Amikor berugott, igen, "beszélhetett" is a késekhez, mint a nyomorúságos életének az okozóihoz. Életének első szerelmét soha többé nem tudta elfelejteni. Nincs szükségünk Egyetemi Diplomára, hogy ezt megértsük. De bizony Pszichológiából Egyetemi Diploma kellene mindenkinek, mielőtt nekiáll mások magánéletéről brutális hazugságokat köpködni a nagyvilágba.

A valóság az: 1908-ban Kardos János jogos saját tulajdona volt a háza a kocsmájával. Ha akárki

ennek ellenkezőjéről fel mutat hiteles dokumentot, figyelembe vesszük.

De a mi családnak semmi érdeke nem volt hamisításokat terjeszteni. Kardos Mária tudta, hogy az édesapja megvette a házat mielőtt megnősült, tehát legalább 1904 november előtt.

A tulajdonunkban van viszont hiteles KATASZTER DOKUMENT az 1912-es évből, ahol értelmesen részletezve van az ingatlan AHOL MÁR KARDOS JÁNOS VOLT A HÁZ TULAJDONOSA. Figyelembe vesszünk mindenkit aki ezt a hiteles dokumentumot, hiteles adattal kétségbevonja.

Jött aztán az első világháború, ahol Európában arra kényszerítették az egyik szomszédot, hogy irtsa a másikat. A mustárgáz bevetését sem spórolták. Hány millió embert is soroztak be, csak a Habsburgok egyedül? .... Amikor 1.200.000 ember soha többé nem tért haza?

Kardos János pedig otthon volt, a kislányát nevelte és a bevételének nézett utána. Számos falubelinek viszont menni kellett a behívóra és harcolni az esztelen háborúban. Egy volt közöttük, a jól álló, saját házzal rendelkező 36 holdas Bálint István parasztgazda, aki a háború első évében **1914-ben** életét vesztette. **Az öt fiú-gyerekekével özvegyen maradt felesége, Bálint született Leitner Borbála volt.** A legfiatalabb gyerekük hat hónapos csecsemő volt amikor az édesapját besorozták 1914-ben.

A faluban egy jólálló Dunai-sváb özvegyasszonyról nehéz elhinni, hogy másodsor csak úgy akárkihez férjhezment volna újra. **Torontálpolyán, az Első Világháborúban**

1914-ben özvegyen maradt Leitner Barbara , az 1908-ban özvegyen maradt Kardos János kocsmároshoz ment férjhez.

1916. október 1-én esküdtek.

Topolya két közismert személyisége volt a két tanújuk:

1-ső tanú: Willár Ferenc jólálló konyhakertész volt.

2-ik tanú: Jakob József a falu boltjának a tulajdonosa.

És így 1916. októberétől, Kardosné Leitner Borbála-Pevi volt az új kocsmárosné a "Kardos kocsmában", valamikor talán 1928-29-ig.? meg utána is. Mindez idő alatt Borbála törődött a tisztasággal, és takarította a kocsmát. Mi soha senkitől nem hallottuk, hogy valami "köpöcsésze-bűz" gond lett volna az ő háztartásában. Pedig igen népes háztartása volt, az biztos. És nem "terjengett baktériás takony-nyálka váladék tócsáktól hányinger bűz" az Ő Kocsmájukban, az is biztos.

1921. október 19-én született a lányuk Kardos Mária. A férjem anyja, az anyósom.

Itt tisztázni kell a következőket:

2-ik könyv 39-42. oldalakról:

Miután az egész ház ingatlant ráíratta: hol az első vejére hol meg a **11 éves unokájára a "szódás Misire"** amikor **Kardos János 53 éves volt...**

A következő "magyarázatot" kapjuk: Kitűnő alku kötött Kardos János amikor mindent ráíratott a Steigervald-ra, mert megszabadult az "üzlettel járó fejfájástól" – **senkitől sem hallottuk, hogy öregapánknak ilyen fejfájása lett volna...** "a földjét meg mind megtartotta amiből nyugodtan kibiztosította a jövedelmét". – Ja igen, földje volt elég, de a föld munkálatlanul bizony egyedül nem termett – és ezt hallgassuk csak meg: "Kardos János jól járt mert élete végéig ingyenes házbérben lakó, albérlő lett." – **egyszerű magyar**

nyelven ez annyit jelent, hogy Kardos János-ból **ALBÉRLETBEN LAKÓT CSINÁLTAK A SAJÁT**

HÁZÁBAN. És olyan “ügyes” volt ez a magyar ember, hogy a Jaksi anyjának, Elisabeth Steigervaldnak még főznie is kellett “erre az ügyes emberre”.

És ez a, 1931-ben született “szódás Jaksi”, igen tudakosnak hangzik arról, hogy mi történt Kardos Annával (1908-ban!), amit neki 1992-ben meg újra 2001-ben, a világon mindenkinek szét kell trombitálni: - “Pár évvel azelőtt (??), János első felesége (Anna) egy halálos szúrás áldozata lett, amit János saját részeg testvére a Gergő követett el, amikor összetévesztette valaki mással egy éjszaka egy sötét teremben.” (2-ik könyvében 40-ik oldalon)

- **Elfelejtvi viszont elmesélni, hol volt az a sötét terem? a Kardos Kocsmában talán?**
- De akkor meg ugye, a dátumok nem stimmelnek majd!???
- És ki volt az a másik, összetévesztett személy? És miért is van egy takonyszürtyülő kölyök annyira megszállva mások életével, AKIKHEZ NEKI SEMMI KÖZE?
- **Hova kísérte Gergő egy éjszaka Annát, az ángyát? Hol? Kinek a házában volt éjszaka egy “sötét terem” 1908-ban? amiről egy 1931-ben született valaki ítélik a nagyvilágnak Egyetemi Könyvtárakban is 2001-ben?**

Óh Ó , majdnem elfelejtettem, Freud Zsigmondtól Piaget-ig, meg Erickson-ig a pszichológusok nagyjából megegyeznek abban, hogy egy gyermek személyisége az 5-ik életkorig nagyjából kialakul.??? Magyar Gyermekpszichológus előadásában hallgattam, mutasd meg az egy éves gyermeket és megmutatom neked a felnőttet.

Olvassuk csak tovább a családunkról szóló lealacsonyításokat:

“Pevi” volt János második felesége akivel “fathered” egy lányt akinek Maris volt a neve.”

Kedves olvasó, akárhogy is próbálkozom rendesen hangzónak lefordítani a “fathered” szót, ott kötök ki a német nyelvben is, hogy “ein Kind machen” – magyarul, úgy van fogalmazva igen vulgárisan, hogy “gyereket csinált”, akit Marisnak hívtak. Nos, először is adjuk meg a tiszteletet, nálunk magyaroknál, még falun is **a templomban is Máriát keresztelnek**, még akkor is ha utánna Maris, Mari, Marcsi, Marika is lesz a kisleány. Neveletlenség kiforgatni valakinek a rendes nevét. És ez a kis “Jaksi gyerek” egészen pontosan tudta, hogy miért éltek külön János és a második felesége Pevi. És ettől a Kardos Jánostól, a saját házában és kocsmájában a Steigervaldok megtagadták a kiszolgálást **“ami most már a Steigerwaldok tulajdona volt”, tehát el lett utasítva János az ő “vendéglőjükben”**.(2-ik könyv 40-41 oldalak).

Ez már egészen romantikus.

A ház gazdájából egy bekorlátozott elzárt albérlőt csináltak a saját jogos tulajdonában, a saját házában.

Jó lesz vigyázni mindenfelé az 53 éven felülieknek!

Valami nagyon csunya és nagyon gonosz is rejlik itt. Kardos Mária szülei 5 évig éltek házasséletet mielőtt a lányuk született. A mi Magyar hagyományunkban és gondolkodásunkban a férfiak “NEM CSINÁLJÁK A GYEREKEINKET” . A mi embereinkkel való KÖZÖS SZERELMÜNKBŐL – áldás lesz az, amikor egy gyermek születik.

De mit lehet csinálni? Deine schprache ist deine seele.

Szavaid a lelkedből jönnek, és lelkedben vannak szavaid.

*Az első világháborúban elesett apának,
Bálint Istvánnak (1876-1914) szép özvegye.
Öt fiának édesanyja. A legkisebb két-és-fél, a legidősebb tizenhat
éves, amikor 1916. október 1-én
Kardos Jánoshoz férjhezment. Mind az öten mesterséget tanultak.
Leszármazottai között: Tanárok, Magiszterek, Patikus, Professzor,
Orvos, Szabadalmazott találmányos, Mezőgazdasági technikus,
Iskolaigazgató felesége, Egészségügyi dolgozók,
Tudományok Doktora PhD, Tanítók, Hivatalnokok, Szakemberek,
jólmenő Földműves gazdálkodók sorakoznak.
Hamis csúnyaságokat eddig egyikük
sem szórt még, Kardos János kocsmárosra.*

**Rójuk le kegyeletünket most kedves olvasó:
Kardosné Fejes Anna
és Steigervaldné Kardos Viktória emléke előtt.**

**Torontál-Topolya Banatska Topola temetőjének dúsan
zöldelő pázsitja és gazdagon tarkáló réti virágainak ölelő
nyugalmában, alusszák csendes álmukat. Mások
gonoszkodása nem érinti szépségüket. Gondja volt arra
Kardos Jánosnak, hogy nevük és büszkeségük felülmúlja a
csúnya lejáratast. Örökké tartó SZERETTEI ŐK annak a
nagyszerű, tisztességes, gondos, mégis oly szerencsétlen
Kardos János nevű embernek**

**Steigervald – született Kardos Viktória 1905 – 1923?- 1925
Kardos – született Fejes Anna 1885 – 1908
Töröktopolya – Banatska Topola temető kertjében**

*Itt nyugszik falunak két szép rózsaszála,
A faluban melynek neve lett Torontál-Topolya,
Első szomszédja volt pedig Újfalú a Navaszella.*

*A Falu nem feledte el, két kedves szépséges rózsaszálát,
Élet vidámságtok végét meghozó, fájdalmas hajnalát.
Emléketek mostmár gondozva marad itt mindörökre,
Kinek szerettei vagytok őrt-állva vésette neveteket kőbe.
Kedves orcátokat fájdalmas szívében s a tenyerén hordta,
Saját szülőföldjén megalázva a terhét két vállán tartotta.
Igaz szerelme, féltett gyermeke, Ti ketten voltatok ennek,
A nagyszerűen legjobb, szegény Kardos János Embernek.*

*Ne te ítéld rólunk aki semmit sem tudsz,
Rólunk ne hirdesd hamis mesében a valótlan­
ságot,
Sem téged sem a tieid mi soha nem bántottuk,
te ne a mi elveszített fiatal életünkön lovagolj világot.*

*a "Kardos Kocsma" kocsmárosnéja
Fejes Anna – Kardosné 1885 – 1908
és az egyetlen leányuk
Kardos Viktória - Steigervaldné 1905 – 1923? - 1925*

Folytassuk tovább gondolatainkat és a tudnivalókat:

Szól a Rádió: A Budapesti Magyar Néprádió.

Jacob Steigerwald azt állítja a könyveiben, hogy az ő szülei vették a Banatska Topola faluban, az első Rádiót. Részletes magyarázatot is ad, hogy milyen "gyártmányú" volt az a Telefunken Rádió amit az ő üzleti vállalkozású apja a "szódás Szeppi" vett meg elsőnek "az ő kocsmájukban" a faluban. ...

Gondolkodjunk csak:

Hogy valaki, akárki ennyire csúfságot üzzön olyan emberek életéből, akiknek SEMMI köze sem volt ehhez a 8 NYOLCTAGÚ családhoz, igazán szánalmas eset. NINCS az a józang gondolkodású ember akinek bármikor eszébe jutna, hogy otthagyja a saját házát és a saját kényelmét, és a 8-NYOLC tagú családjával behurcolkodik EGY szobába, és másnak a házába. "Szódás Szeppi" igen kétségbeesett lehetett amikor az apja (1930?) meghalt és neki ki kellett hurcolkodia a családi házukból mert oda egy másik bátyja költözött be a saját családjával. **Szódás Szeppi csak kihasználta a volt apósának Kardos Jánosnak a szeretetét a "Szódás Misi" kisunokája felé,** és a nagy terv, hogy majd úgyis ők szerzik meg azt a bevételt meg a vagyont is, ott lehetett a számításukban. Még az özvegyen maradt Steigervald mama is velük jött. Ja, mert Kardos János asztalánál mindig volt étel.

Hogy milyen tűz volt, vagy nem volt, 1933 vagy 1934-ben a kocsmában, nem játszik semmi szerepet. **Semmi sincs bizonyítva** a többi csúfoskodásall együtt. Terjeszti még a nagy hazugság mesét, hogy az ő apjának kellett hozzáépíteni a házhoz a kamrát is.

Ez már azért próbára teszi a tűrőképességet.

A faluban minden házban van spájz - kamra – éléskamra a konyha mellett. Annak a kocsmának meg a háznak pedig biztosan volt kamrája a konyha mellett, akárki megnézheti a tervrajzot. Mindig a kamrában állt a befőttes polc, meg a füstölt szalonna, sonka meg a gazdasszonynak a gyúródeszka. És soha a családban senkitől sem hallottuk, hogy Kardos Jánost valamikor is “meg kellett menteni” – mert tönkrement. KARDOS JÁNOS egy jól álló családból származott a faluban. Heten voltak testvérek és mindanyiuknak volt saját háza a falu központja körül. Nem volt ő soha “tönkremenve.”

Mindig volt neki elegendő “folyópénze” , akármit is kellene annak jelenteni , ennek a Steigerwaldnak a meséjében. (hogy az ő apja a szódás Szeppi mentette meg Kardos Jánost mert az ruiniert-lett- , tönkrement...)

Következő:

Hány évig is betegeskedik valaki alkoholos májbetegségben?

Az első stádium: 10 év? Legalább, még 1930 körül is.

Második stádium: 5-6 év? Legalább.

A harmadik stádium: 2-3 év? LEGKEVESEBB.

Valamikor 1937 körül, a szódás Szeppi már komoly-komoly beteg ember lehetett. Ez bizonyos.

A máját bizony nem 1935 után tehetette tönkre, miként a 9 éves Jaksi gyerek hirdeti: -“ hogy az apjának a magyar vendégek miatt ment tönkre a mája, mert az ő apja olyan akart lenni mint azok voltak akik a kocsmába jártak, és azok csalták, hogy igyon velük...és a máját azok miatt tette tönkre.....1935-re az ő apjának a mája már eléggé gyenge állapotban lehetett, és kétségbeesésében, a nagylelkűségéről ismert, Kardos János volt apósához húzott, ahol a nyolctagú családjának fejük fölé tetőt, napi ételt italt és biztos bevételt talált a kocsmában.A vagyonért nőszült először is oda?... 1923-ban, miután Ruskodorfról a boltos elzavarta. ....Ám nem sokáig élvezte a vagyont mert az első felesége Kardos Viktória, a kisfiuk Misi születése után, meghalt 1925-ben.

Nyolc emberrel megosztani a saját házat, saját bevételt, nem kicsi teljesítmény még a mai "jobban menő" világban sem.

Kezét emelje aki megcsinálta! Nem sokan! Igaz?

A magyar kocsmákban mifelénk, rendszerint az alkalmazott kocsmáros szolgált ki a söntésnél, a kocsmárosné dolga a főzés és a takarítás volt. A Kardos Kocsmában többen is dolgoztak. A vasárnapi bálókra és mulatságokra rendszerint összejött a falu fiatalsága meg a gardi mamák.

Aki odajárt és jól emlékszik a házra, arról mesél, hogy egy nagyon szép táncterme volt annak a kocsmának, és azt is, hogy oda rendszerint az erőteljes férfiak és a fiatalok jártak, azok pedig nem voltak krákogó köpködő beteg erőtlének. Legalábbis akkor, ott, nem ők voltak azok...

2-ik könyv: 40.old. "...after consuming a couple of alcoholic drinks, the aim of some men was visibly impaired when they tried to use a spittoon. I still get nauseous at the thought of mother having to clean these germ-laden floor vessels upon emptying their contents including malodorous, soggy cigarette butts!" (- Brávó, ..."egyres embereken látható volt az elfogyasztott néhány ital hatása amikor eltévesztették a köpöcsészét, mellé köpködtek, és még ma is hányingert kap a gondolatra, hogy az ő anyjának kellett azokat a baktériákkal-telített és bűzlő elázott cigarettavégekkel teli a padlón úszkáló uszály edényeket kiöntögetni meg megpucolni."

A faluban senkitől sem hallottuk még azt a kifejezést, hogy Topolyán a magyarok kocsmájában valami hányingertkeltő "köpöcsészék" bűzlődtek volna. A padlóra köpedékben nálunk nem úszkáltak a köpöcsészék.

Anyósom 1940 óta ott élt és dolgozott a kocsmában, egészen az ötvenes évek elejéig, amikor államosítottak. Édesanyja után Ő is több mint 15 évig takarította a kocsmahelyiségeket. Köpöcsésze bűztől hányingerre sem Ő sem más, soha nem panaszkodott... ilyet eddig még nem hallottunk...

Ja, a Steigerwaldokat 10 évig eltartó Kardos kocsmá bevétele nem "bűzlött" és a magyar vendégek pénze nem volt hányingert keltő? ...

Mikor már betegeskedő öregember volt Kardos János öregapjuk, az ágya mellett ott volt a pörnye a köpöcsészében amikor a családja gondozta. A két unoka többször kivitte kiüresíteni, és a helyébe tisztát behozni. Egyikük sem kapott sem ragályos sem halálos betegséget tőle. Esetleg lehetett, hogy nem mostak mindjárt kezét utánna – de az már nem ide, hanem egy másik témához tartozik.

Térjünk most szóadás Szepire: Akármennyire kedveljük vagy sajnáljuk is, olyan emberrel akinek a szervezete orvosság nélkül telítődött a májkárosodásos mérgezéssel, bizony nem lehetett valami könnyű az élet. Szegény mindannyian ő-körülötte. Szegény feleségének az életén vele, nincs irigyelni való, az biztos.

De a mégegy változat kedvéért, mégis, fogadjuk el hogy Szeppi jól volt, és a gondolkozása is józan maradt a végsőig. (lehetetlen elfogadni)

Egészen 1940 áprilisban bekövetkezett haláláig.

O' kéj,

Akarom mondani, OK:

Most egy kicsit utánnanézzünk annak a RÁDIÓ mesének is amit ez a Jaksi gyerek olyan nagyvonalúan terjesztett a nagyvilág felé.

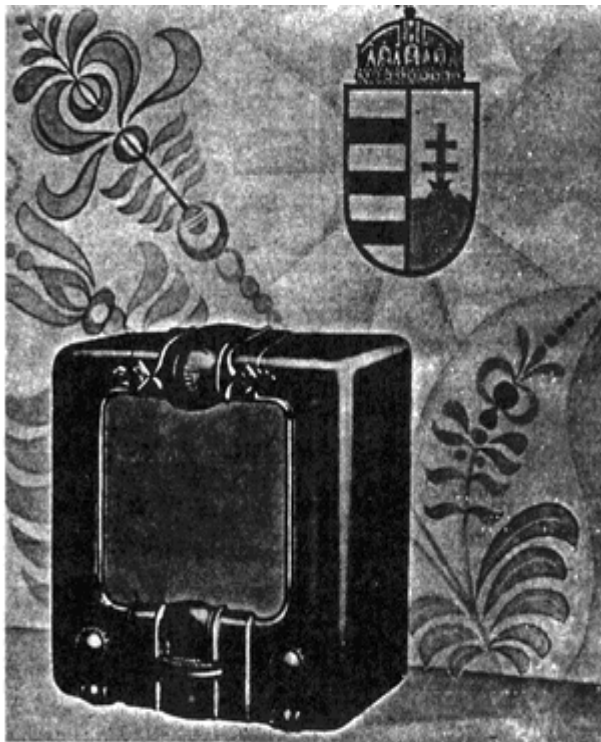
Az ORION Rádió és a Villamossági Vállalat jogelődjét, a Magyar Wolframlámpagyárat Kremenczky János osztrák üzletember alapította 1913-ban. Kremenczky 1934-ben bekövetkezett halálának idején már az ország egész területén vehető volt az adás, a kereslet megnövekedett a rádiókészülékek iránt. Ekkor jöttek a Standard, Philips, Siemens és a Telefunken és ők lettek az újabb versenytársak Magyarországon. Így a Magyar Wolframlámpagyár illetve az ORION külföldre: Németország, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Belgium, Törökország, Svájc és a skandináv államokba is szállított.

Ez a "Néprádió" – vagy a "Hóman-féle Néprádió" – mivel Hóman Bálint kultuszminiszter kezdeményezte az ország lakosságának széleskörű bekapcsolását a rádiózásba, **először 1939-ben indult el.** Megállapodással az ország kincstára állta a fizetendő ár egy részét, és először 20.000 darab Rádiót gyártottak az 1939. októberi megrendelés szerint.

1940. februárjában újabb 25.000 darab Rádió gyártás indult meg, a nagy kereslet kielégítésére.

A Magyar ORION Kossuth Cimeres Rádiókból a visszacsatolt területek rendeléseivel összesen 45.000 darab Néprádiót gyártottak. További igényre is volt hajlandóság, de a háború miatt további gyártásra már nem került sor.

ORION
RÁDIÓ TYPUS
011

NÉPRÁDIÓ. Hálózati készülék Bp. I, Bp. II és a relais állomások vételére, 200–850 m-es hullámkörzettel, lengőnyelves hangszóróval, izléses kivitelű bakelitazekrényben. Kap-
ható váltóáramú és univerzális —
egyen- és váltóáramra egyaránt hasz-
nálható — kivételben.

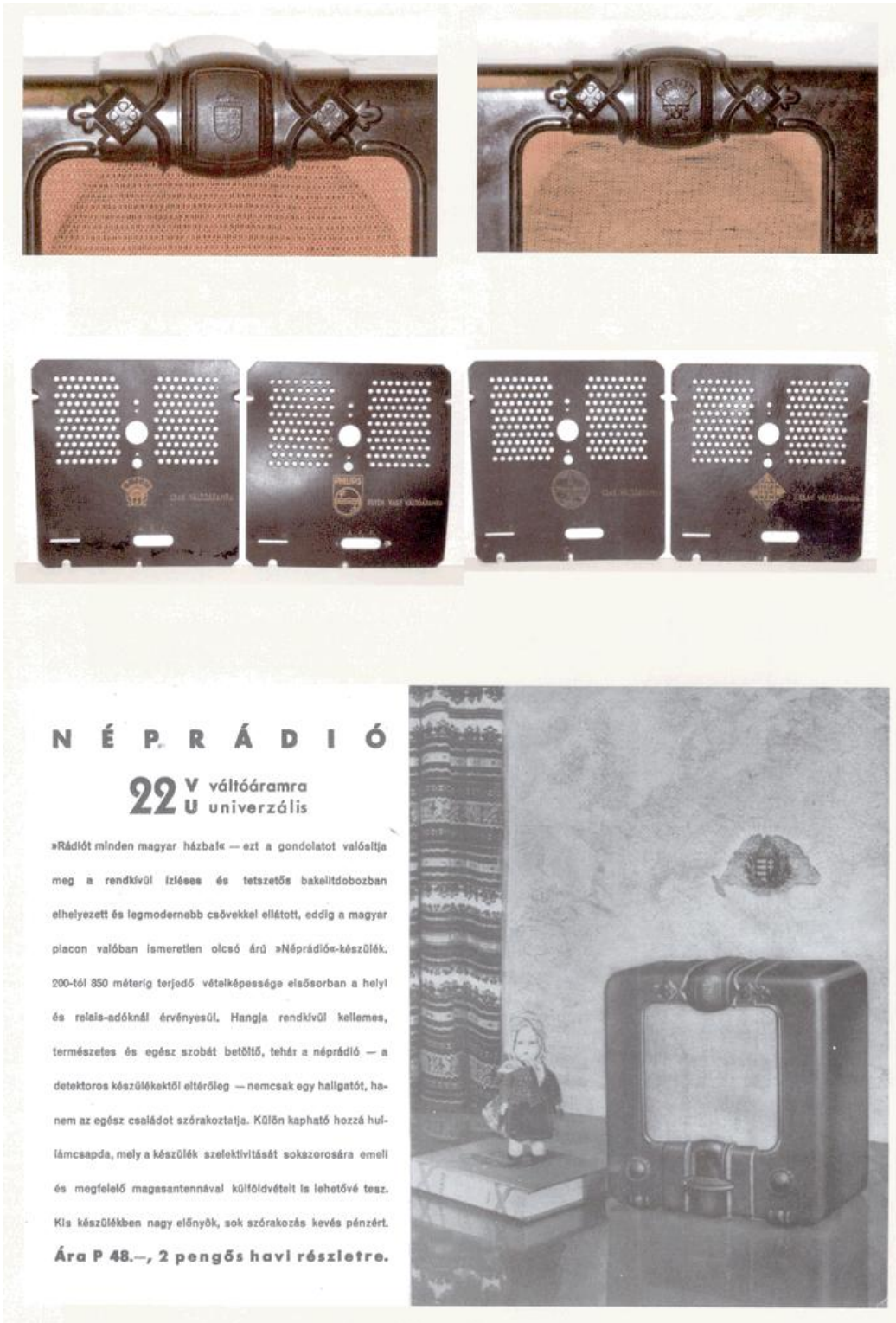
Készpénzre ..... P 43.—
24 haví részletre ..... P 48.—

Forrás: Orion rádió 1940
árjegyzék

Forrás: Pesti Hírlap 1939

Egy kis ritka érték, kedves olvasó, a radiohistoria.sk Honlapról, köszönettel, had lássuk milyen is volt az
ELSŐ RÁDIÓ TORONTÁL-TOPOLYÁN
amelyet Kardos János kocsmáros vett a falun.
A lengőnyelves hangszóróval.
1940 februárban rendelhette

Budapestről szállt a vidám zeneszó, a topolyai magyarok kocsmájának vendégei felé is.
Néprádió 1940-ben. Ára 2 pengő volt havonta.

Mivel a legjobb akarattal sem állíthatjuk biztosra, hogy hozzánk Topolyára már az első 1939 októberi Rádió rendelés eljutott volna, inkább a második csoporthoz, az 1940 februári 25.000-es gyártáshoz tartozhattunk.

De számoljunk csak egy kicsit, mivel mi egyszerű falusi leszármazottak a hagyományunktól tanuljuk az életet.

Kardos János a számokhoz értő és a számokkal foglalkozó ember volt, ezt nem kitalálta a legfiatalabb unokája, hanem kisgyerekkorában az öregapja mellett megtapasztalta.

Steigerwald Jaksi viszont nagy részletezéssel magyaráz valami Telefunken Rádiókészülékről amelyet állítólag az ő apja vett először a faluban...lássuk csak:

Telefunken : 1932-1934 korabeli ára 135 pengő

Telefunken : 1934-1936 korabeli ára 166 pengő

Telefunken : 1936-1938 korabeli ára 209 pengő

Telefunken : 1938-1940 korabeli ára 280 pengő

.....

Orion : 1936-ban korabeli ára 166 pengő

Orion : 1936-1938 korabeli ára 300 pengő

.....

Hóman Bálint (1885-1951) történész, egyetemi tanár, kultúrpolitikus, (az 1930-as években németbarátként ismert), Magyarországon vallás és közoktatásügyi miniszter kezdeményezése volt a magyar falvakhoz és tanyákra is a szegényebb rétegekhez is eljuttatni a Budapesti Rádiót. Havi 2 pengős lefizetésre két évre, a teljes ár 48 pengő volt. Készpénzért 43 pengőbe került a "Néprádió" – és ezt a Rádiót hozta el Kardos János Topolyára 1940 - ben. Vannak akik "Horthy Néprádió" néven is nevezték. A Kossuth Cimeres Néprádiót.

_(100 vagy 200, 300, pengővel nem dobálóztak akkoriban Topolyán még a jobban állók sem, a Steigervaldok pedig biztosan nem....arról már nem is beszélünk, hogy a Telefunkengyártás Magyarországon, magyar alkatrészeket használt a rádiójához...) **Számoljunk :**

1 pengő = 100 fillér

Ha egy kiló kenyér 1938-ban 38 fillérbe került,

És ha egy kiló kenyér ma 300 forintba kerül, akkor

1 pengő mai értéke körülbelül 1,011.00 forintot tesz ki.

1011 forint ma 383 szerb dinár körül van.

Tehát a havi 2 pengő lefizetés a NÉPRÁDIÓ-ra mai árban olyan 766 szerb dinár volt havonta.

A teljes ár viszont egész 300 pengőig is ingadozott, de ha csak a 200 pengős átlagos teljes árat vesszük is, az mai árban **76.600 szerb dinár** körül van, és ennyi pénzel nem dobálódzott egy Steigervald sem a magyaroknak Rádiót vásárolni Topolyán , még véletlenül sem. 200 pengőn akkor 526 kiló kenyeret lehetett venni.

A NÉPRÁDIÓT 1940 februártól havi 2 pengőnként pedig, 24 hónap alatt kellett lefizetni. 48 pengő teljes árat.

És 1940 április 21-én "szódás Szepi" már nem volt többé.

**De még ha az első szerződéses rendelésből is kaptuk volna:
- azt a RÁDIÓT NEM A SZÓDÁS SZEPPI VETTE. Azért nem, mert akkor már a Szepi-Josef Steigervaldnak elég gondja volt a saját súlyos betegsége. Pénzt pedig biztosan nem csinált már akkor régen, nem a saját két kezi munkájából, az biztos. Hisz már régóta járni is alig tudott nemhogy dolgozni. Miként Jaksi írja, munkára már régóta nem volt ereje, télen csak a meleg kemencének dőlve szeretett melegedni. Erős termete napról-napra soványabb lett. Mialatt nagyon gyenge volt már, sokszor cinikusan**

viselkedett. A szívbetegségben szenvedő második feleségének, Elisabeth Steigervaldné (1906–1944 nov.) többször váratlanul az arcába fújta a cigarettafüstöt, amin aztán jókat kacagott...

Egy kicsit érdeemes itt azon is elgondolkodni, vajon a nagylelkű Kardos János háztulajdonos hol melegedett télen a minusz 20 fokos hidegben, ha a kemencés szobában a Steigervaldok 8-an, élvezték a meleg kemencét???

AZ ÉN NEM EGYETEMI DIPLOMÁS anyósomnak pedig, NEM ÁLLT ÉRDEKÉBEN VALÓTLANT mesélni, amikor többször szóbeszédben elmondta, hogy A FALUBAN AZ Ő ÉDESAPJA VETTE AZ ELSŐ RÁDIÓT.

1940 után jött 1941 amikor, az ?1923-ban és 1940-ben árván maradt kiskorú 16-17 éves ‘szódás Misi’ , a Kardos kocsmáros unokája, önkéntesnek jelentkezett Hitler hadseregébe (vagy valaki önkéntesnek csinálta...).

Itt aztán majdnem hagytuk magunkat becsapni ettől a Jaksitól, mert neki hittünk, amikor az emlékezetben felmerült, hogy valami hatósági kérdés merült fel valami kiskorút illetően.

Igen, azt a kérdést kellett rendezni, hogy abból a háztartásból egy személy a második világháborúban a megszálló Német Hadseregben szolgált és mint ilyen, az új hatalom szerint háborús bűnösnek volt nyilvánítva. És az állítólagos háborús bűnösök ingatlanát és vagyonát konfiszkálta az új hatalom.

Rendezni kellett a valóságot, miszerint az ?1923-ban elhunyt Viktória (1905-1923?-1925) és az 1940 áprilisban elhunyt szódás Szepi (1894 - 1940) árván maradt kislánya, a

Steigervald Misi – Mihály (1923-1956), igenis KISKORÚ gyerek volt, akinek az öregapja Kardos János viselte a gondját.

1941-ben a 16 vagy 17 éves ‘szódás Misit’ a keresztapja aki az apjának az egyik öccse és Misinek a keresztapja is volt, a Michael Steigerwald (1895-1944) aki állítólag 1940-ben a ‘gyámja’ is lett , Misit elvitte ‘aktív katonai szolgálatra’ a Német Hadsereghez.

(ez a Michael Steigerwald egy az elsők között a kikindai tejszarnokban 1944-45-ös kivégzettek listáján)

A háború végén szódás Misi nem jött haza Topolyára.

Milyen szomorú történet.

Az egész história pedig valamikor 2011-ben keltette fel igazán az érdeklődésünket miközben a Család-Fa tagjai után érdeklődtünk. Egy hozzánk közeli unokatestvér említette meg anyósoméék házasságával kapcsolatos történeteket. A topolyai kocsmáros lánya anyósom Kardos Mária , az apja házából az esküvője napján 1943. február 10-én Tordára költözött a férje szülői házába. Pár hónap múlva, már az első fiával várandós állapotban, otthagyta a férjét Tordán és egyedül visszajött az apjához Topolyára.

Nem volt szokva a nehéz határi munkához és nem akart Tordán élni, a férje pedig nem akart Topolyára költözni.

Igen, anyósom 1940-től az apjánál dolgozott a ‘Kardos kocsmában’.

Hogyan is volt ez:

A közeli Tordáról 1941 – 1942-ben többek között Szántó József földműves legény is átjárt Topolyára a bálakra vasárnaponként. A jóképű táncos és csendes természetű Szántó legényt könnyű volt megszeretni. ‘Mert nagyon szép hullámos haja volt’- szokta mondogatni anyósom.

1943. február 10-én esküdtek. A lakodalom Tordán volt, mert a menyasszonyt oda vitte haza a párja.

Szántóné Kardos Mária, pár hónap múlva otthagyta a férjét Tordán és hazajött az apjához Topolyára.

-“Ott sokat kellett dolgozni meg a határba járni amihez én nem voltam szokva és a nehéz munkát nem bírtam, mesélte sokszor, - én csak apámmal dolgoztam a kocsmába, ahhoz voltam szokva.”

Első fia is Topolyán született 1943. novemberben.

A férjével végülis akkor békültek ki és kerültek újra össze amikor Szántó József beleegyezett, hogy Topolyán éljenek.

A régebben hallott családi beszélgetéskor ezekre a dátumokra nemigen figyeltünk oda, nem is volt miért. Most azonban elgondolkodtunk és komolyan kezdtünk a rokonoktól minden lehető részletet megtudni.

A falu bölcse aki, nem Német nyelvből Egyetemi Doktori diplomás... – édes nagynénink világosította meg a tudatunkat.

Mert a mi 93 éves nagynénink az élet egyetemének a diplomása, az őszinteség egyetemének a diplomása, a becsületesség és tisztesség egyetemének a diplomása, az illendőség egyetemének a diplomása és a szerénységnek a doktorátus diplomása.

-“Ez a szódás gyerek azért írkaál így, mert amikor az apja meghalt, KARDOS JÁNOS bácsi magához vette az anyját, meg két fiú is volt ott velük meg egy lány testvérek, és együtt éltek, ÉS MARIS IS OTT ÉLT VELÜK.”

A mi magyar hagyományunkban ez annyit jelent: - 1940 áprilisban, Kardos János nem mutatta meg az ajtót a szerencsétlen, szívelégtelenségben szenvedő négy-

gyerekes 34 éves Steigervaldné-Martin Elizabeth özvegynek, hanem ott-tartotta a házában, és továbbra is a gondját viselte, és fizette a gyerekek iskoláztatását Kikindán. Egy Steigervald fiú Becskereken élt a rokonoknál. - Kardos János árván maradt első unokája a Steigervald "szódás" Misi volt az ötödik gyerek, és a Steigervald nagymama is ott lakhatott velük.

Miként ez a szódás Jaksi is írja, a második világháború alatt, - "egyedüli bevételük csak a kocsmából volt".

(ha igaz) márpedig ma már tudjuk, hogy igaz 2014.11.28 adat A mi 93 éves nagynénink, és egy időközben elhunyt másik rokonunk (ifj. Német János bácsi, akinek az apja volt Veréb öregapám egyik kártyapartnera) olvasták az 1-ső könyvben a német nyelven írt részt, már évekkel ezelőtt. (valaki biztosan elküldött oda egy példányt az 1990-es években, az a könyv ma is ott van Topolyán), és véleményt is mondtak róla:

- "Az a könyv tele van hazugságokkal, a fele se igaz annak amiket ez rólunk leírt."

És már az első olvasás után is, az adatok összegyűjtése után pedig határozottan kimondom: szánalmas csúfolódás, sértegetés, lealacsonyítás, mocskolódás, hamis kisajátítás a Steigerwald könyveknek Kardos Jánosról szóló tartalma. (1967 nyarán e sorok írója járt abban a szülői házban, és tisztán emlékszem, anyósom szavaira. Amikor kísért ki az autóbuszra, megállt az udvarban a házsarkánál és megemlítette, hogy laktak itt németek is, mert a "szódás Misi" apja német volt, rámutatott a kamra falára, - itt volt a szódagépjük. - "Ők voltak a szódások, mink meg voltunk a kocsmásosok", és a ház belső oldalára mutatott. Ez

tény. Tárgyalva erről soha nem volt, mert nem is érdekelt senkit.)

A mi 93 éves édes aranyos Viktor-nénink pedig tudja, hogy mit beszél, mert az ő anyósa volt Kardos Jánosnak az egyik nőtestvére, az Ácsné Kardos Verona.

Viktor-néninknek, a férjemnek ángyikája is, pedig nincs semmi érdeke igaztalanságot mondani.

És a mi 93 éves nagynénink azt is elmondta, hogy mielőtt a Kardos gyerekek házasodtak, a szülők gondoskodtak róla, hogy mind az 5 – öt fiuknak saját házat vegyenek és tíz-tíz hold földet kaptak:

- A két lányuknak 12-12 hold földet adtak a szülők.

- A Kardosék egy jólálló parasztgazdák voltak. Az apa **KARDOS JÓZSEF** és a felesége **KARDOS KLÁRA** született **BORSOS**, több mint 100 hold termőföldön gazdálkodtak. A Nagyútcán laktak, a Templom oldalán, a sarok után az első házban, ott ahol a *Falu Keresztje* áll.

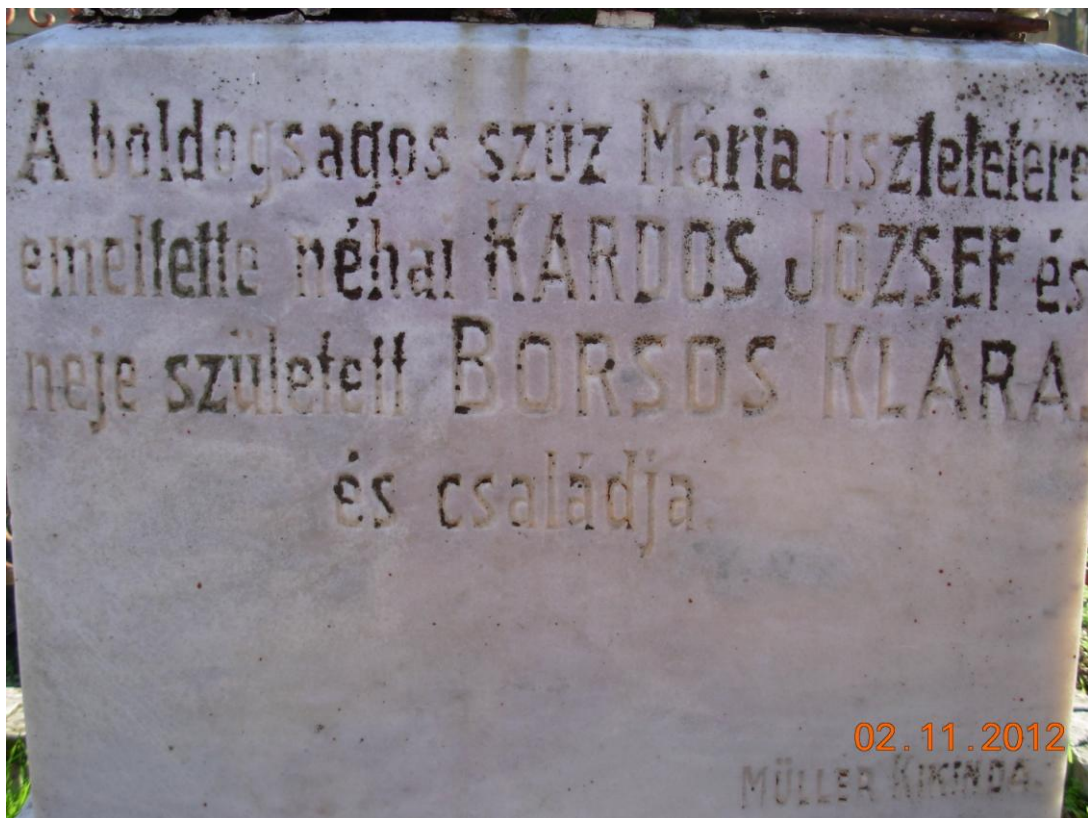
- Egyik fiuké, a Kardos Jánosé volt a ház a kocsmával a túloldalon, a Templomnak srégen-rézsúton által.
- Ifjú Kardos Józsefé volt az első ház a Lúd-utcán a Községháza után.
- Németné Kardos Ilona volt férjnél mindjárt mellettük a Német János házában.
- Még mindig a jobbmódúak által lakott Grose Gasse – Lúd-utcában a másik oldalon az utca közepe táján volt Kardos István háza.
- Kardos Verona a német “Wassa kocsmá”-nak által Ács nevű férjének a házában lakott.
- Kardos Gergő háza a Nagyútcán a “Wassa” kocsmától jó pár házzal Kikinda felé volt.

- A legfiatalabb Kardos Péter a szülei házában lakott, a Falu Keresztjének által, és a tanyájuk is közel volt. És amikor megkérdeztük lehetséges talán, hogy Kardos János 1920-ban vette és nem fizette ki a házat? – a mi édes Viktor nagynénink igazán komolyra fogta a dolgot: !!!
“Hogy nem fizette ki a házat? mikor a szülők gondoskodtak róla hogy minden fiuknak vegyenek házat mielőtt megnősültek. Ez egy jólálló család volt.”

És még valami !

A FALU KERESZTJÉT IS A KARDOS CSALÁD
EMELTETTE TOPOLYÁN.

-Igazán? -Ez már nekünk is nagy újság. Bizonyítsuk csak:

Fehér márványba vésve, 9 évtizede áll az igazság.

Kardos József (1850 - 1923.5.16.)

Apja neve Kardos Márton.

Tömörkény István Steingassner munkásságával kell tölteni most néhány percet kedves olvasó. Egyik szép novellájának a

tartalmát ismerjük meg mindanyian. Egy kicsit lerövidített változatban:

A KUKASÁGRÓL

Tömörkény István novellájából:

Vasárnap délután van egy kis idejük az öreg katonáknak, hogy elmenjenek egy kicsit időzni a maguk módja szerint. Az ő módjuk nem az ami a fiataloké. Nemigen kellene nekik a multságok. Csendes hely kell az öreg katonának, ahol behúzódhat a maga pohár bora, üveg söre mellé a sarokba, s bámulva a pipája füstjébe, hazagondol. Akkor jön egy másik, szintén odaül, és szintén hazagondol, föltámasztván az állát könyökkel. Nem szólnak. Jön a harmadik, negyedik, sorjában húzódnak a fal mellé, a hosszú asztal mögé. Hogy mik otthon, civilben, az mindegy. Hogy melyik kaszárnyából jönnek, az is mindegy. Bemutatkozás? Itt az felejtésbe megy. Nem kell mondani egymásnak jó napot, se adjon istent, egy legyintés a jobb kézzel a sapka felé, s készen van az egész. Az emberek nem tudják egymásról, hogy kik meg mik, nem is kíváncsiak rá, katonák, aztán ez is készen van. Némelyik még csak azt sem mondja meg, hogy mit akar meginni, szó nélkül mutat a szomszédja előtt álló üvegedényre, hogy neki is olyant adjanak. Az öreg katona ha rá akar gyujtani a cigarettára vagy a bórszivarra, szó nélkül nyúl a másik ember keze után, amelyikben égő szivar van. Az engedi elhúzni a kezét, amaz rágyújt, s azután visszaereszti a kezét. Két legyintés a sapkaszélhez, s készen van. Se kérem, se köszönöm, se szívesen.

Minek? A gondolatok hazajárnak, ott van a legjobb helyük. Arra, hogy közülük ki hová való, gazdag-e otthon vagy szegény, egyik sem kíváncsi. Sem hol járt már a háború ideje alatt, fönt-e, lent-e, arra sem kíváncsi senki, mert mindenkinek

elég volt annyi, amennyit próbált. Azután meg a különböző faggató kérdésekre annyiszor elmondták már a civileknek, hogy beleuntak a beszédbe. Néha-néha egy-egy ilyen pár szó:

- Maguk lent vótak?

Int a fejével, hogy lent.

- Aztán most itthon vannak?

Int a fejével, hogy itthon.

- Aztán nem tudja, hogy huva mönnek?

Int a fejével, hogy nem.

Csak később mond annyit, hogy:

Odalent mán nekünk nincs dolgunk.

Idő múltán egy ember halkan dúdolni kezd valami régi katonanótát.

A többi aztán halkan mondani kezdi vele, de nem mind, némelyik hallgat.

Ezek más nyelven dicsérik az urat. Néha egy ilyen asztalnál ötnyelvű emberek ülnek. Magyar, német, román, bolgár, szerb.

Azután régi torontáli francia községekből, az egykori Solethurnból, Charleville-ből, akik közül azonban már csak elvétve akad olyan, aki még ismeri az ősei nyelvét, mert beolvasztotta őket magukba a magyar svábság. Az a svábság,

amelynek a honvédjaitól 1848-ban itt a szegedi piacon azt kérdezte Kossuth:

- Nicht wahr, Kinder, ihr seid Schwaben? –

- (Nem igaz gyerekek, ti svábok vagytok?)

És a sorokból mérgesen szolt vissza egy katona: - Wir san Schwaben, wir san aber halt ungarische Schwaben.

(Mi svábok vagyunk, de mi ám magyar svábok vagyunk.)

Egyik a nótát csöndesen fújdogáló katona odafordul a hallgató szomszédhoz:

- Maga nem magyar, cimbora?

Int, hogy nem.

- Sváb?

Megint int, hogy nem.

- Búnyó?

Nem.

- Román – mondja. – Nem tucc magyar. Mondaná nóta, ha tudná, de nem tudja. Menetben magyar énekel, én nem énekel, mert magyar honvédségbe románát nem szabad énekel. Mért nem szabad románát énekel?

Az emberek összenéznek, hogy csakugyan, hogy csakugyan, ez is könnyebben gyalogolna a menetben, ha olykor danolhatna a szoptató anyja nyelvin, hát mért nem szabad nekik úgy danolni.

A román mondja tovább:

- Baj. Faluban nincs magyar: nem tucc magyar. Baj: nem tucc magyar.

Hallgatás. A másik asztaltól átszól egy szabadságon levő fiatal tengerészlegény:

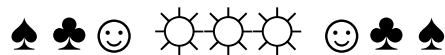
- Úgy van maga is, apám, mint mink. Nálunk tájcsolnak némötül, kázsélnak isztriánul, panlároznak taljánul, csak magyarul nem. Hiába mondom, hogy nem értöm, amit tanítanak, csak nem beszélnek magyarul, üssön bele ebbe a sokfajta beszédbe az a tarkabarka csillagos ménkű.

Hát most már tégy itt igazat, Dóczy.

Egy ember azt mondja:

- Azért legjobb, ha kuka az embör.

1916.

Igazán szeretni való Tömörkény István Steingassner. Mert ebben a gondolat-ébresztő történelmi novellában **1916-ban, örökre** be-betonozta **az egykori Soultour és Charleville** települések neveit. (ejtsd. Szoltúr meg Sárlevél neveit.)

Mert, az **egykori** Soultour és Charleville területén **1916-ban , Szentborbála nevű helységet találjuk a térképeinken.**
Bálint Sándor: Ünnepi Kalendáriumából erről a következőket tudjuk meg:

*“A Bánáti Szentborbála falu neve szellemes képzettársítással keletkezett. Amikor a 18-ik században németek és franciák is vándoroltak a Bánátba megalapították *Szenhubert, Károlyliget – Charleville , és Seultour* helységeket. Hubert és Károly névnapjai mellett, szólni kell a harmadik névről .”*

Amikor a franciák jöttek 1770 körül, azon a területen Horogszeg középkori várkastélyának a tornya állt. Erről a toronyról adták a falunak a Seultour francia nevet :

Seul – magányos, tour – torony .
Seultour – Magányos-torony

Magyarországunk fennállásának ezeréves - millenniumi ünnepségre (Árpád fejedelmtől 895-1895) 1893 után ,adták a falunak a **Szentborbála** találó **magyar nevet**, miután a vértanú szüzet vár-toronnyal szokták ábrázolni.

Borbálát kegyetlen apja Nikodémiában magas vár-toronyban tartotta elzárva a kereszténységtől.

Miután mégis megkeresztelkedett és a torony két ablaka mellé a keresztény hit Szentháromsága jegyében egy harmadik ablakot is vágatott, apja megkínóztatta és kivégezte őt, Kr.u. 306-ban szenvedett halált.

Szent Borbála ókeresztény vértanú volt.

Borbála tisztelete legkésőbb a 9-ik század óta Keleten és Nyugaton egyaránt elterjedt. Ez Keleti (Kelet-Római – Görög) egyházi származására utal, mert a Nyugati (Római) egyház sok keleti Szent tiszteletét átvette, fordítva viszont nagyon ritkán történt.

Középkori mese a három Kikindáról

Széltében hosszában szól a szó: Kökéndből lett a Kikinda – ez a tudni való,

De Kikindáról el kell már végre mondani azt is mi volt a titkolni való.

Mátyás király családi fészket középkori gót jövevények szétrombolták,

Származását, családját, a fészket és tisztességes nevét is hamisították.

Apjának jószágát a Hollós melletti Kökéndet még kiejteni sem tudták, Kökényd, Kökény, Kekenda, Keken, Kiken, meg ki tudja miknek írkálták.

Jött egyszer egy Mercy a szerencsétlen, aki urának alázatos szolgája,

Parancsra hűségesen rombolt, hiszen talpa alatt a föld nem volt a Hazája. Hollóst és várát pusztaságnak rajzolta, mellette Kökéndet Kikindára átírta.

Új urak 1775-nek évére Hollós várába marosi granicsárokat költöztettek.

Nagy volt Hollós-Corvinus-Hunyadi János hadvezérnek Európában a neve,

A Hollóst megszállók neki visszajáró szellemétől még nagyobb a félelme.

Nagy félelmükben NagyKikindának keresztelték a Nagy Hadvezér lakát,

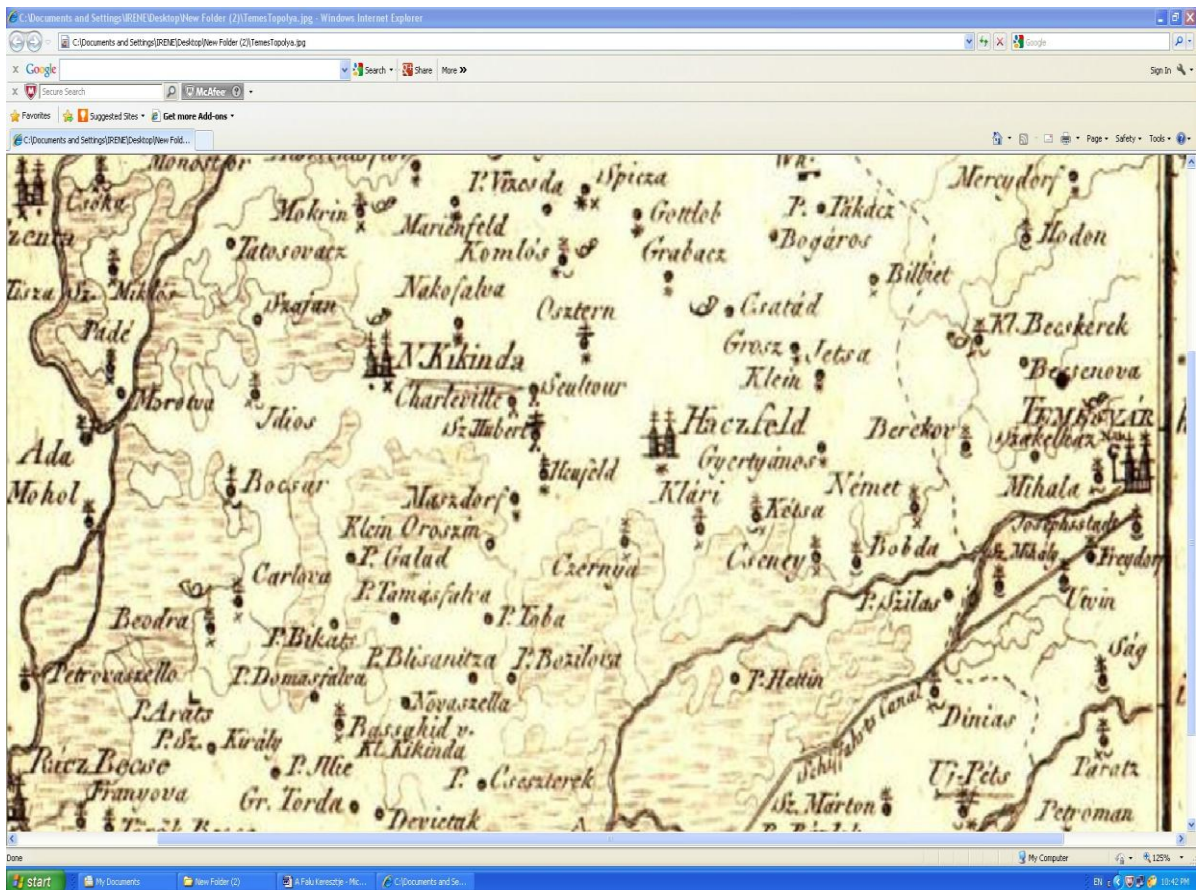
Mert Horogszeggel szomszédos Hollós és Hollósvár lakát kisajátították.

Kikindát Bazsalhidával összelakoztatták, úgy csináltak belőle KisKikindát.

Mire Kazinczy Ferenc jött, vigyorogtak mint aki jól végezte dolgát...

Szántóné Veréb Irén

2015-03-19. Sydney

Novaszella , Nákofalva - Szöllős . Horogszegből
lett Seultour – a Magányos vár -torony abból lett
Szentborbála.

Újfalu-ból lett a – Navaszella

**Bassahid lett KisKikinda amikor Hollós lett NagyKikinda!!!
ez tény !!! Az itt Kl.Kikinda- Klein- a KisKikinda**

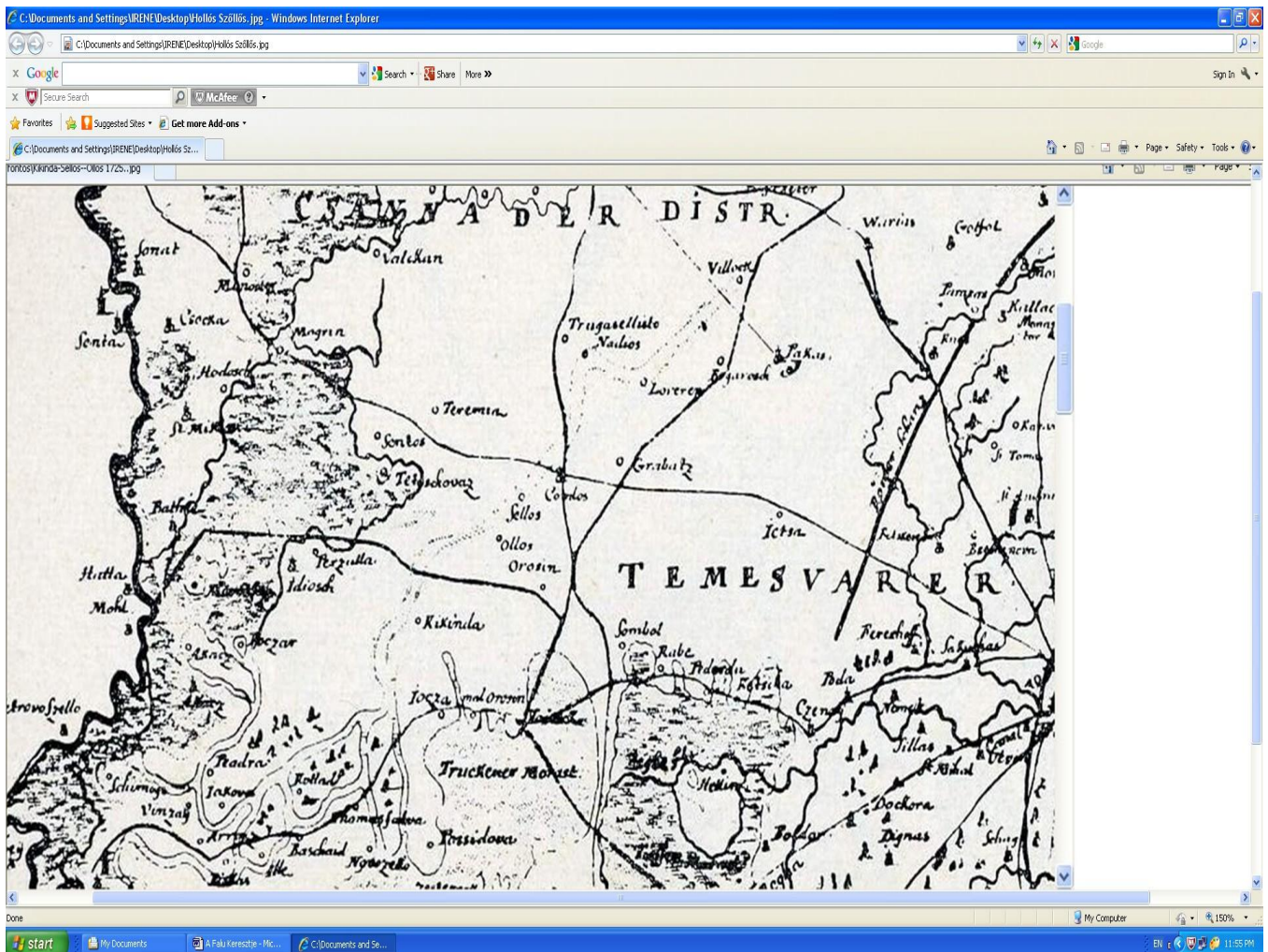
Klein Oroszin a Mal Oroszin Ruskodorf, vagyis a Kisorosz.

1770 után Horogszeg hamisítva sokszor mint Orosin van feltüntetve.
Ezen a térképen még helyesebben Novaszella az eredeti
1300-as évekből Újfalu neve, amit még az 1950 – 1960-as
években és ma is úgy ismerünk, hogy Navaszella.

**az agyonszajkózott “Kökénd” félúton volt Hollós és Bassahid között!!!
Galádtól nyugatra !!! ez is tény !!! Bassahid az ősi Bazsalhida.**

Abból a Kökéndből eredt a Kikinda – de nem a NagyKikinda is !!!
Horogszeg területét nevezték el Seultour-Charleville és SzentHubertnek
a Habsburg gyarmatosítók

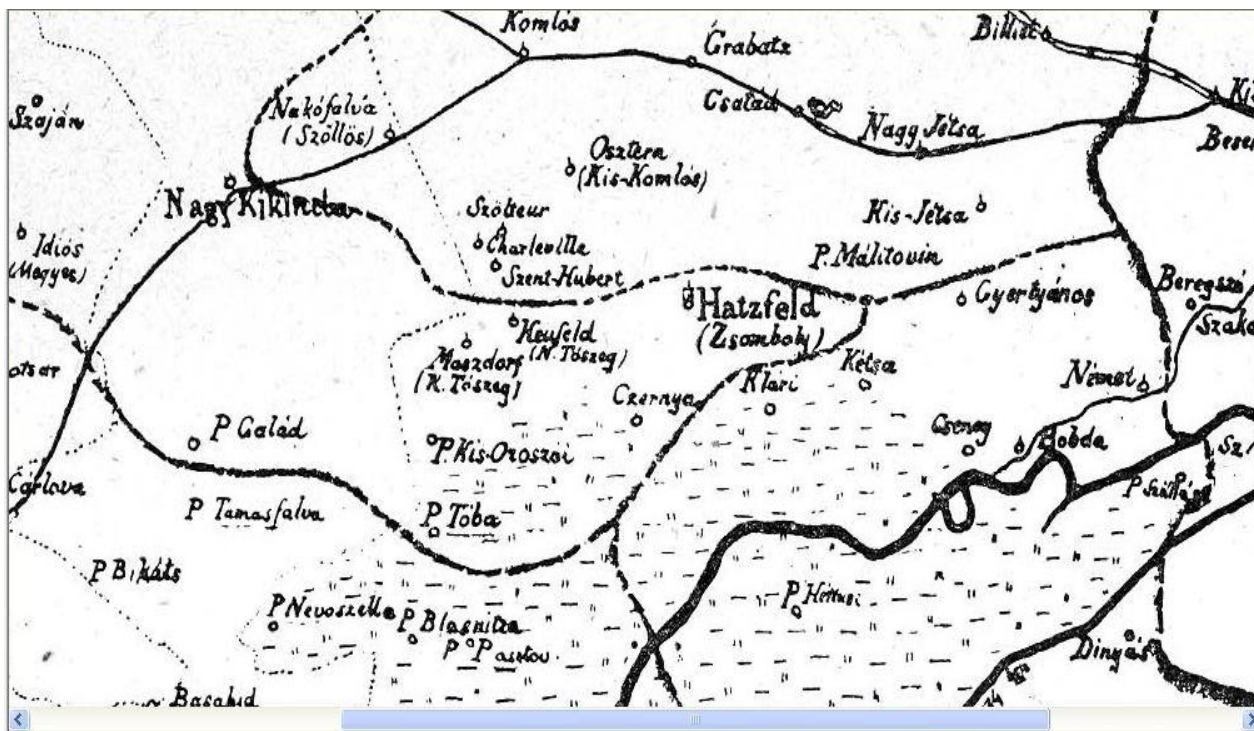

**Kökéndből lett a Kikinda, ez igaz. De nem a Nagyikinda !
HOROVSZEG helyére itt – Orosint írtak ez nem igaz!!!
 Navaszella itt Novazella
 Sellos=Szőllős, Ollos=Hollós, Orosin=Horogszeg
 Mal Orosin = Kisorosz (a Mercy térképen 1723-ban)
 Nem létezett két "Orosin" – az hamisítvány
 Ezek a térképek nem voltak helyesen kelet-nyugat irányba
 tájolva, hanem elferdítve észak felé mutatnak.**

Akadémikus feldolgozásra és a térségünk Magyar szempontból való történelmének a megvilágítására az Ostforschung-nál magyarázatot találunk helységneveinknek és népünknek a térségből 1700-as évektől való kiszorítására: Német Keleti Kutatási Alapítvány a Reichsstiftung für deutsche Ostforschung, az úgynevezett "kelet-Kutatás" ami pl. 1942-ben Ukránok ezreinek marhavagonokban való deportálása és a helyükre dunai-svábok kolonizálása csak egy kicsiny példa közép és kelet Európa németesítésének a nagy tervéről. Percy Ernst Schramm és körének tevékenysége ezer éves történelmi vitáinkat és a Szent Koronánkról számtalan elméletgyártásokat is megmagyarázza.

Nagy-Kikinda helyesen – Hollós !!! és nem “Kökénd”

Hollós már 1300 előtt és 1775-ig

Össze-vissza Echehidának is írják, ami nem magyar.

A környéken 5000 éves temetők vannak.

Horogszegből csinálták Seultour-Charleville-Szent Hubertet
Horogszeg volt Mátyás királyunk édesanyjának, Horogszegi Szilágyi Erzsébetnek a szülőfaluja.

PNavaszella magyarul mindig **NAVASZELLA**

Hollós falu és Hollósvár volt Mátyás király apjának Corvinus-Hunyadi Jánosnak a lakóhelye-ma Kikinda.

Hollós-Corvinus-Hunyadi Mátyás királyunk

Hollóson született – ezt akarták eltüntetni a tudatunkból.

A latin Hollosvariens lett Colosvariens-re hamisítva.

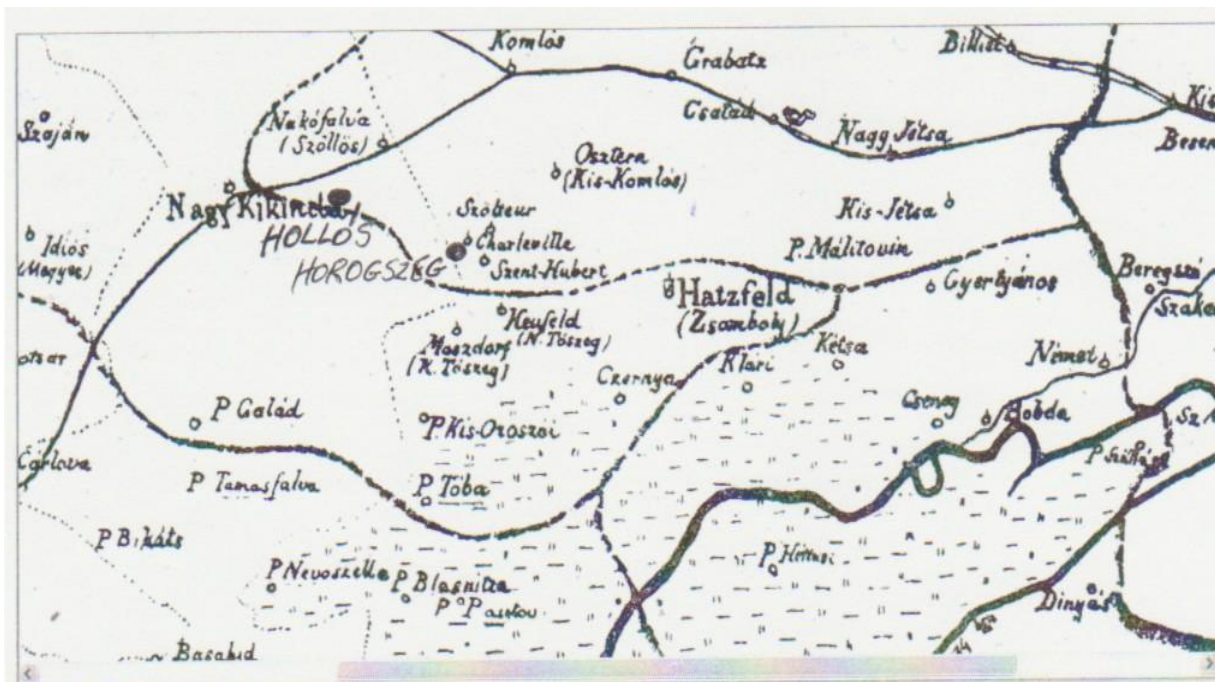
Nem márványpalota volt az hanem a Hazát védő végvár,

Hollósvár, ahol a harcoló várjobbágyok laktak.

Pusztá - Navaszella eredeti neve Újfalú és SOKKAL NAGYOBB VOLT A MAI TOPOLYÁNÁL.

A Pusztá lakott hely : telep, major, tanya de nagyfalú is.

Nákófalvához odaírták hogy helyesen – Szöllös volt a tisztos neve 1775-ig

Hollós-Corvinus-Hunyadi János (1387-1456) családjának egyik főfészke volt a mai Kikinda és Szöllös (Nákófalva) területe. A középkorban itt volt *Hollós* ahol nemzetünk dicső hőse valószínűleg született. Itt volt Hollós szomszédságában *Horogszeg* (Szentborbála falu helyén), ahonnan Hunyadi *Szilágyi Erzsébetet* , Szilágyi Mihály nővérét feleségül vette. Hunyadi János apai emlékeivel és örökölt javaival volt a déli vidék legfőbb erősségéhez, Temesvárhoz kötve, írja Szentkláray Jenő dr. kanonok. (Hunyadi János apja erdélyi alvajda – Verebi Péter volt) Fekete Gyula nagykikindai református lelkésztől is olvassuk: Hollósról még 1752-ből is van említés amikor egy temesvári marhakereskedő bérelt ott legelőt. Rácz Károly szapárfalvai református lelkész történeti kutatásai alapján állította, hogy ezen a helyen született Mátyás király. Hollós falu Hunyadi birtoka volt. Akik viszont Kolozsvárt állítják Mátyás szülővárosának azok csak a Health-Heltai Gáspárra hivatkoznak (aki a hitét is 5-6 - szor cserélgette) és aki a *Holosvarini* helynevet *Kolosvarinire* cserélte. Mátyás király saját udvari történetírója a nagy Olasz Humanista Antonio Bonfini viszont 1485-ben azt írja: “ Korvin-Hollós Mátyás, Hunyadi-Hollós János atyjától születve, az előnevek közül az elsőt Erdély legszélső részén fekvő Hunyad várától vette, a másikat pedig attól a falutól kapta amelyben született. Bonfini latinul falunak (latinul pagus, vicus-nak), mondja azt a helyet ahol

Mátyás született, Kolozsvár pedig nem volt falu. A Hollós nevet attól a falutól vette ahol született.

Bonfini: "In Corvino vico (Hollós) natus."

Bonfini: "Hollós faluban született Matthias Corvinus"

(a család Mátraverebélyről magukkal hozott címerében is HOLLÓ van, mert az ős-apa, Veréb Péter erdélyi alvajda volt).

Szentklárai Jenő:

Történettudós, kanonok.

Aracson született 1843-ban, Temesváron hunyt el 1925-ben.

1867-ben Nagykikindán tanár, népiskola igazgató.

1869-ben Temesváron gimnáziumi tanár.

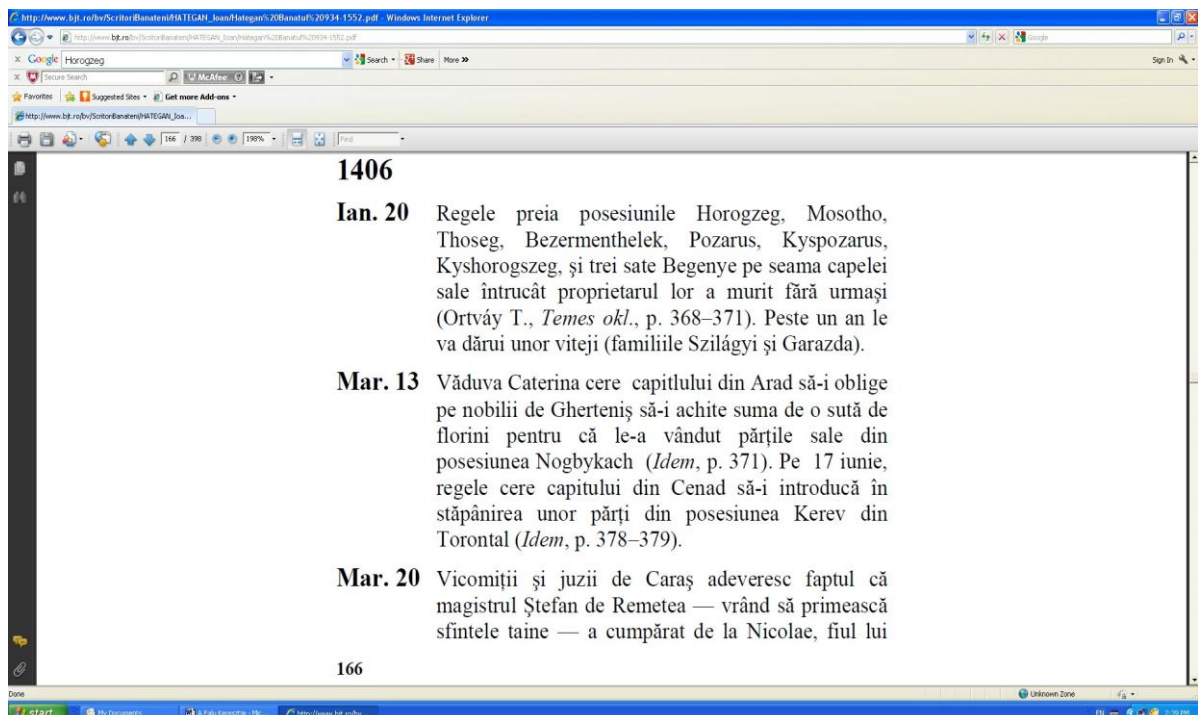
1873-ban Törökbecsén plébános.

1883-ban Budapesten egyetemi magántanár.

Csanádon kanonok.

A belgrádi szerb tudós társaság tiszteleti tagja.

Munkásságát Délmagyarország történeti múltjának a felderítésére szentelte.

A Romániai Akadémiáról:

1406-ban Torontál vármegyében: Horogzeg, Tószeg, Böszörménytelek, Posáros, Kisposáros, Kishorogzeg, Begenye, Nagyikács, Csanád .

(Ortvay T. Temes vármegye oklevéltárából 368-379 oldalak)

Hogyan is van ez? Tömörkény novellájában?

Az egykori Soultour és Charleville helyén 1916-ban SZENTBORBÁLA falu állt.

De az egykori ősi Horogszeg település helyét viszont 1770-től a jövevények Soultour-nak nevezték el.

Micsoda települést?

Horogszeg birtokon állt a Szilágyiak várkastélya, a déli végek felett örökdő vár-toronnyal. A középkori harcosoknak a várjobbágyoknak, őrtornya állt ott, ahol a középkori Európa leghatalmasabb királyának, Mátyás királynak az édesanyja, Horogszegi Szilágyi Erzsébet született. A Sibinjanin Jankónak is nevezett, *Hollós-Hunyadi Jánosnak* a felesége. Annak a Hunyadi Jánosnak aki 1456-ban Belgrádnál, az egykori Nándorfehérvárnál mentette meg Európát.

Ennek a középkori Horogszegnek a tőszomszédja volt Hollós, a saját várjobbágyaival a Hollósvár. (ezt Szilágyi Mihály is így mondta 1458-ban amikor Mátyást a Duna jegén királlyá választották – csak nem figyeltünk jól oda.)

Mert Mátyás király 1440-ben született Hollóson, akármit is írtak róla mások.

A középkori Hollós meg Hollósvár pedig nem más mint a mai Kikinda. Ja, Nagykikindának is nevezték, bizonyára a nagyjelentőségű múltja miatt. Csak még arra sem figyeltünk kellően oda.

A térség az 1300-as években már virágzó földművelés terület. A szomszédos **Galád városa** (amely még álunkban sem a névtelen Anonymus kitalált ’’Glad’’-ja, mert az csak

egy koholmány – ezt ma már a Magyar Tudományos Akadémia helytálló történészei is így tudják).

Hiteles adatok:

Borovszky Samu: Magyarország vármegyéi és városai
TORONTÁL VÁRMEGYE TÖRTÉNETE oldalakról.

Torontál vármegye területéhez tartozott:

Aracs 1370-ben.

Bazsalhida vagy Basahida ma Basahid 1332-ben.

Becse, Becsej vagy Becső 1342-ben város és várerősség.

Nagybikács 1422-ben.

Böldre, Beldre vagy Beodra 1419-ben.

Csesztreg-Csősztelek 1332-ben.

Csingrad Becse várának tartozéka 1441-ben.

Ecsehida 1439

Galád 1412.

Ivánkahida vagy Jankahida 1332.

Matka (Törökbecse és Basahid vidéke) 1331.

Oroszi vagyis Mally Oroszi helyesen Torontáloroszi 1332-ben. Néha Horoschin néven is irkálták...

Mercy 1723-as térképezésén Mally Oroszin....**de akkor mi volt a csak Oroszi helyén Mercynél?**

Horogszeg 1723-ban hamisan Oroszi a Mercy térképen...

Oroszi Temesvár táján már 1333-ban létezett . Huruzi, Hurusi változatokban is jegyezték, Egyházas hely volt, 1399: Orozy, 1456. Egyházasoroszi , 1456-ban Hunyadi János tulajdona, amikor apjuk halála után Hunyadi László és Mátyás Horogszegi Szilágyi Mihálynak adja. Ezt az adatot az Erdélyi Helynévkönyvben találjuk.

Szent-Király (Törökbecse és Aracs között) 1442. **Eredetileg SZENTHELY VOLT arra egy település neve.**

Szentes vagy Szentelt 1482.

Újfalu a mai Töröktopolvához tartozó Navaszella 1399.

Topolyának - Torontátopolya volt az eredeti helyes neve.

Vámhalom a mai Tiszahegyes közelében 1405-ben.

Becse vára Hunyadi János kormányzó birtoka, 1458-tól Szilágyi Mihály, később Hunyadi Mátyás király birtokába tartozott.

Hozzá tartoztak: 1440-ben Aracsa, Ecsehida, Aradi, Szent Király, Bazsalhida, Becskereke, Endréd.

Becse várához tartoztak 1441-ben: Újfalu, Szent-Király, Boldogasszonyfalva, Szent-Endréd, Vegeny, Ecsehida, Irmes, Nyilas.

Városi kiváltsággal Becse, Aracsa, Bazsalhida és Becskerek városok birtak.

TEMES VÁRMEGYE TERÜLETE:

Kisböszörmény, Nagyböszörmény Horogszeg környékén 1408-ban.

Bezda a mai Kikinda táján 1462.

Csonkaegyház, Csatád, Öcse 1472.

Horogszeg (Nákófalva, Komlós és Vizeds vidékén) 1408.

Zsigmond királytól a Szilágyi család 1408-ban kapta szolgálataikért adományul. Szilágyi Mihály halála után 1459-től Horogszeg Mátyás király birtoka. Amikor Mátyás királyt Bécsben megmérgezték, 1490-től a fiára Corvin Jánosra szállott a tulajdonjog.

Kőcse 1470-ben.

Kökénd – a mai Nagykikinda? 1423.Eredetileg Kökén vagy Kökényi ősi szó: Származási helyet, gyökeret, szülőhelyet jelent

Öcse 1467. Kökénd-Kikinda: Hollós és Bazsalhida közötti település.

Posáros Horogszeg határában 1408-ban Szilágyi birtok.

Tószeg 1408. a mai Zombolyától nyugatra, Horogszegi uradalom. Kökénd a mai Basahídra települt. Lásd a falu hiteles történetében: Mercy térképén Bassin-Kollát néven volt jelezve, a régi falu szomszédságába Kiskikinda településre Lovrinból származó szerbek települtek, ez volt Mercy Kikindája, 1751-54-ben újabb települők érkeztek, 1777-ben a Habsburg kincstár Kiskikinda lakosait Basahíd-pusztára költöztette át, ahol 1778-ban 111 ház állt. 1774-ben a Nagykikinda kerület szervezésekor – Kiskikindát is ide osztották be.

Vámhalom, Becse vára és Galád 1405.

Virághát 1462. Horogszeggel együtt tűnik fel.

Galád várkastélyát Mátyás király 1469-ben kőfalakkal, mellvédőkkel, árkokkal megerősítette.

CSANÁD VÁRMEGYE TERÜLETE:

Akács 1323-ban.

Baromlak 1247-ben Csóka mellett.

Bessenyő 1230-ban várbirtok.

Csanád 1030. táján.

Csóka 1247-ben.

Egyházaskér 1247-ben Tizsaszentmiklós és Padé között.

Fazekes 1429-ben a mai Nákófalvától délre.

Füzes 1560-ben Tiszahegyes közelében.

Harangod 1211-ben, Padétól keletre.

Harmad 1333-ban fennállt, 1454-ben Hunyadi János vette meg.

Hollós a mai Nagykikinda 1429-ben!!! de már régebben is fennálhatott. Az ásatások majd bizonyítanak.

Hollós jobbágyfalu 1429-ben Hollósvártól keletre Szöllős felé.

Homokrév 1256. a mai Mokrin helyén.

Szöllős 1384-ben a mai Nákófalva helyén.

Sokhalom 1468. Szaján közelében.

Szöllős 1451-ben Nákófalva helyén.

.....

Borovszky Samunál a 13-ik oldalról:

A névtelen Anonymus szerint Ajtony (Achtum) Glád bolgár fejedelemnek volt az ivadéka. De míg egyfelől tudjuk, hogy **Glad egészen koholt (kitalált) személy**, az ilyenféle állítást azért sem fogadjuk el mert tudjuk a honfoglaláskor **Orsovától**

Belgrádig a Duna volt az új (rég) Haza határa. Ez a természetes határ volt Szent István király uralkodása alatt is 1000-tól. 950-ben Magyarország és Bolgárország között a Duna volt a határ. 1018-tól kezdve a Görög császárság és a Magyar királyság között is a Duna volt a természetes határ. **Tehát: a Dunától északra nem lehetett semmiképpen sem helye a Bolgár fejedelemségnek.** (lásd még: Marczali Henrik:

Mill. Tört. I. 277., Karácsonyi János cikke a "Századok" 1901. évfolyamában, 1057 lapon.)

Hollós Hunyadi birtok volt.

1562-ben Kökényd, HOLLÓS, Nagy-Galád, Rév-Galád és Vámhalom királyi adományban van jegyezve. Habár, Galád, Horogszeg, Kökényd és HOLLÓS is már 1551-ben kerülhettek török kézre.

1780-ban Szöllős, Hollós és Horogszeg még rajta voltak a német úgynevezett “Kriegs Mapped”-n, 1808-ra a Bécsből irányított új térképező, kifejejtette ősi magyar helyneveinket és idegen nevekkal cserélte fel őket...

Torontál vármegyét Temesi Bánságnak is elnevezett intézkedéskor, szerencsétlen Florimund Mercy (1666-1734) hadvezért küldték Bécsből a gyarmatosítók. Habsburg császári megbízottként 1718-tól a Temesközt kormányozta. A Bánsági terület új telepítési tervét a Bécsi udvar nagyban támogatta mivel gazdasági fejlesztése főként a Habsburg hatalom érdekeit szolgálta. 1733-ban Itáliában Párma közelében a spanyolok elleni harcban Mercy életével fizetett 1734-ben, miután halálos sebet kapott.

Nos, 1723-ban szerencsétlen Mercy nálunk térképezett. Ha nem nézünk jól szét és csak ismételjük a régi sablont, Torontálban minden mocsár volt. Ismételten és ismételten olvassuk szinte minden, a kort tárgyaló írásban. Szándékosan soroltunk fel 1300 előtt és utána fennálló ősi helységneveinket.

Ha mifelénk annyi “mocsár” volt 1723-ban mindenfelé, akkor 1300-ban hogyan virultak mégis ősi virágzó településeink ?

Egyszerűen úgy, hogy ne higyjünk el mindent amit rólunk lefirkáltak.

Például, hányan vizsgálták meg a korabeli térképet éppen a szerencsétlen Mercy idejéből akik csak ismételgetik, itt mocsár volt meg ott mocsár volt.

Torontál-Topolya és Navaszella körül a térképezéskor Mercy azt írta oda, hogy: "Truckener Morast" – magyarul ez annyi mint: "Száras Mocsár".

Kedves olvasó, ne hagyjuk magunkat megtéveszteni, sem félrevezetni. Ismerünk vizes meg száraz mocsarat?

Milyen mocsár a "szárás mocsár" ? Ki talált ilyesmit ki?

Ha esik egy jó heteseső, olvad a téli hó, víz alá kerül a határ. De 1700 óta hányszor is ismétlődött ez már meg? És hányfelé is ismétlődik árvíz, földcsuszamlás manapság is a világon? Ha már olyan nagy "szakértelemmel" csapolták le a mocsarakat minálunk, hogy-hogy nem járták körbe a világot, és árvíztelenítettek máshol is? Elsősorban a saját országukban? Meddig olvastatnak még velünk ilyen képtelenségeket? Kérdezzük csak meg a mi földműveléssel gazdálkodóinkat, hány árvizet éltek meg, amikor odaveszett a termés nagy része?

A lényeg: Tószeg, Horogszeg, Újfalu, Vámhalom, Galád, Virághát, Hollós, Szöllös, Kökényd, Ócse, Kócse 1405 és 1408 között bizony már jegyzetelve található, mert már régóta létező települések voltak (Újfalu közelében 3000 éves cserépedények maradványait szántották ki a barázdákból). Kökénd vagy Kökényd félúton Hollós és Bazsalhida között.

Másik kedvelt híresztelésük, hogy a Török időkben minden lakatlan pusztaság volt minálunk.

Az 1526-os Mohácsi vészedelem után Torontál vármegye török katonai fennhatóság alá került.

Igen ám, de a török azért jött oda, hogy hasznot húzzon a mi vidékünkől. És ha kicsit utánnanéznünk a Török DEFTER-nek, ezek az adófizetők névsorát tartalmazó török összeírások, ott bizony megtaláljuk már 1558-ban: Hódegyháza, Hollós, Homokrév, Jánosfalva, Kanizsa Monostor (Törökkanizsától délre), Kingert (Csóka

határában), Szöllös (Nákófalva helyén), Padé, Szaján, Szanád, Szent-Miklós mind mind adófizető települések. (lásd: Borovszky Samunál) és NINCS KIKINDA !!!

A helységeinket pár száz évig össze-vissza térképezgetőkről itt nem veszítünk időt sem papírt. Borovszky Samu könyvében bőven részletezve van.

De, tudjuk a katolikus hívókhöz a szegedi Ferencrendiek ezernyi veszély közepette jártak mindenfelé, vigasztalva a magukra hagyottakat.

A püspök felszólítására összeírták a településeket amelyeket püspöki birtoknak tartottak. És az egyház is adót követelt tőlük.

1647-1651 között 42 pusztá és 60 lakott helység került a listára.

Torontálban akkor lakott helyek voltak: Béb, Becse, Becskereke, Besenyő, Deszk, Egres, Hegyes, Horogszeg, Hollós – Nagykikinda mai területe, Monostor, Jára, Kökönyen-Keresztúr, Kanizsa, Loránt, Pordány, Szent-Iván, Szentelt, Szóllós, Teremi, Valkány, és a lista még nem is teljes.

1683-ban megkezdődik a Török uralomtól felszabadító háború Magyarországon.

Soós Elemér (1844-1929) honvéd ezredes gyűjtötte össze: A Magyarországi várak történeti fejlődése (1912) munkájában: Torontál vármegye várai és erődített helyei:

Aracs, Törökbecse, Beodra, Demevár, Egres

Galád, Hollósvár

Horogszeg,

Jobbágy, Macedónia

Nagybecskerek,

Nagyszentmiklós, Oroszlámos, Pancsova, Pázmánfalva, Szárafalva.

.....
De térjünk Nagyikindához: 1562-ben még Kökényd? néven, Nagy-Galád, Rév-Galád és Válhalom községekkel a király Kerecsenyi László gyulai várkapitánynak adományozta. (írta: Fekete Gyula kiskindai református lelkes). Ez a Kökénd-Kikinda település - nem a Nagyikinda - Hollós volt. Nagyikindától keletre az Oluz nevű tó (a Jezero?) partján feküdt egy Hollós nevű falu amelyik egy 1423 évi oklevél szerint koronabirtok volt amelyet Mátyás király 1458-ban anyai nagybátyjának Horogszegi Szilágyi Mihálynak adományozott. 1647-ben még a lakott helyek között szerepel, és egy 1780-ban készült térképen a Habsburg Kriegs Karte –Hadi Térképén, még fel van tüntetve.

Navaszella helyén 1390-ben azt írták, hogy Újfalu a település neve.

Gondolkodás nélkül ismételtük: “a török hódoltság alatt elpusztult, a szerencsétlen Mercy térképén 1723-ban lakatlan”

Hát ezeknek minden “lakatlan”.

Navaszellán még 1960-ban is laktak. Mert jártunk ott és ismertük ki lakott ott.

Meg 1723-ban Mercy azt rajzolta a térképre, hogy ott “mocsár” van.

Ja, ki nézte meg azt a térképet???

Ott a Mercy azt rajzolta oda, hogy **Truckener-Morast**

- Száraz-Mocsár.

Mert ugye, ha odaírják az igazat, hogy Temesvárig az egész térség legszebb, leggazdagabb búzakarászos termőföldje, gyümölcsöse és szőlője virult a tájon, akkor nem lehet azt szajkózni, hogy miért kolonizálták....

A sok megmagyarozások között meg, hogy most ezek lakták, most amazok lakták, minket nem érdekel mikor kik lakták, meg Mátyás királyunk után mikor kik jöttek gyarmatosítani, ha tisztességes munkásnép jött és lakta aki 450 éven keresztül nem ugrott be a parancsnak, hogy irtani az egyik szomszédot a másikkal.

De aki odajött akkor tisztelje a másik embert is mint saját magát, ha tudja mi a tisztelet...ha nem tudja, ne jöjjön oda...

A Habsburg Monarchia legnagyobb búzavására volt Törökbecsén.

1718 után a bécsi kincstár kisajátította az egész területet. Bécsből meg Temesvárról árverezték a magyarok földjét és kebelezték be a jövedelmét. Hat évtized múlva 1778-ban

Mária Terézia rendeletével került vissza Torontál a Magyar Korona fennhatósága alá. Amikor már megrakták a területet a saját szolgálkikkal. Az idegen osztrák és német földesurak tömték a saját zsebeiket. A gyarmatosító kolonizáció telepítés a császári udvar igényeinek és elképzeléseinek megfelelően történt. (lásd: Létünk 2007. Kalapis Zoltán és a Szellemi Honvédelem)

1716. okt. 18-án vonul be Savoyai Temesvárra ahol minden történeti alap nélkül Torontál ezen területét

“Temesi Bánságnak” kezdte nevezni olyan feladattal, hogy azt a Habsburg császár számára olyan hasznossá kell tegye, amennyire csak lehetséges.

Niczky Kristóf 1778-ban Temesvárra érkezik. Június 6-án Nizcky magyar mágnási bíbor ruhában mellén a Szent-István-Rend középkeresztjével, felszólalt mire gróf Sauer felolvasta az átadási okiratot melynek erejénél fogva átadja (talán visszaadja) az egész Temesi Bánságot, annak összes jogaival – amit Niczky Magyarországhoz tartozónak és a Magyar Szent Korona területébe bekebelezettnek jelenté ki.

Beszüntette a harmincad vám-állomásokat, melyek azt külön vám vonallal Magyarországtól elválasztották (így is húzták a magyar hasznot).

De a bánáti katonai határőrvidéket a Dunáig, egyáltalán nem említette. Ezzel megszűnt a Temesi Bánság 63 éves jogtalan fennállása és még egy évig gróf Niczky királyi biztos igazgatása alatt maradt.

1778. június 12-én Niczky tudósítá Mária Teréziát, hogy a Magyar vármegyék mielőbb felállítassanak.

Svastics Ignázt a győri püspökség Plébánosa írta 1823-ban a **Magyarok ESMÉRETE c. könyvében az 515-ik oldalon: Torontálmegye egy áldott földön terjeszkedik: mert a gabonának minden neme, kivált, az mi legbecsesebb, a buzának java igen bőven terem itt, és annyi riskása, hogy azzal majd egész Magyar Országot kielégíti. Dohány is, melly nagyon betses, bőségesen természetik, főképp az eredeti Magyarok által, kik jobban tudnak hozzá, mint egyebek. A bor természetis sem mulasztatik el. A lovakat, és szarvas marhákat temérdek csordákban láthatod itten a szép legelőkön, noha ezekért sokat fizet a Földes Uraknak a Parasztság: minthogy ennek a házán és ehhez adott két hold földön kívül, mellyeket**

tulajdonul bír, semmi igaza sinsen a legelőkhöz. Annál több sereggel járnak tehát, azon zsiros legelőkön a Földes Uraknak marhájik, és juhaik. Az ide szállott Rátzok, Oláhok, Németek, és Frantziák többnyire még most is idegen Nyelvekkel és erköltsökkel élnek. ... **Torontálvárnak a Nevét tsak a Megyéje tartja fenn...**

Temes Vármegye. 508. oldalon: Körbefogva Torontál, Csanád, Arad, Krassó-Vármegyéktől, és az Oláh, és Német Illiri Regementek Vidékeitől, igen kies, és termékeny földet foglal, ugyhogy kevés munka után mindenféle gabonának javát bőven megtermi, ugy bort, dohányt, lent, kendert, festő füveket, riskását, és gyümöltsöt. Szarvas marhája ugyan nem czimeres, de sok, valamint a juh és sertés, szinte ugy hegyes részeiben a Vad, Folyójában a hal motsáraiban a vizi madarak, nagy sokasággal tenyésznek. Valamint egyik részében fája elég, ugy az anélkül szükölködő másik részében kipótolja azt a turfa. A Selyembogár tenyésztés, és Méhtartás is divatjában vagyon. Méltó azt itten emlékezetbe hozni: hogy az egész Temesi Vidék, melly a Marostól a Dunáig, és a Tiszától Oláh és Erdély Országig terjed, a Töröknek itten két száz esztendeig tartó kajtorkodása által szörnyen elpusztított, minekutánna pedig a Török innét kiveretett, **Banát nevezettel Katona Kormány alá rendeltetett. ... Minthogy a Katona Kormány alatt idegen Katonaságtól foglaltatott, ugy**

Népesedése is Idegenekkel gyarapodott, sőt az új Vármegyéket azokkal kelle(tt) gyarapítani. Azért vannak azokban olly kevesen az eredeti Magyarok. Ezeken kívül tehát ezen Temesvármegyében az ő nyelvekre nézve laknak Oláhok, Bolgárok, Németek, Frencziák, Olaszok: ámbár mind Magyar Polgárok légyenek. Mivelhogy ezek eleinte az felett, hogy szabadok voltak az adótól, még segedelmet is kaptak a Habsburg királyi Kintstárból szép Helységeket építettek...

(mire jöttek, ingyen új házakat építettek a részükre, ingyen 10 hold földeket bevetettek a részükre, 5-10 évig nem fizettek adót, ingyen szerszámokat kaptak mialatt a Magyarok semmit sem kaptak, a Magyarokat a falvakból kitiltották és ezért a nagy adóztatástól sokan északabbra húzódtak...)

Kalapis Zoltán nézett komolyan utánna a bécsi kormány deportáló gyarmatosításának a Bánságban. 1762 és 1768 között a Habsburgok 3130 bűnöst toloncoltak ide, akiket csendzavaróként, erkölcsstelen személyként tartottak nyilván Bécsben. Mária Terézia fia a II József Kalapos király írta, miután lóháton bejárta a Temesi Bánságot: "Biztonságot a záruk és a pisztolyok szereznek, a világítást a nap és a hold adja, a tisztaságról pedig az eső és a száraz levegő gondoskodik." (lásd:Heckenast 1992:13)

Ismernünk kell még, Kempelen Farkas szerepét a Bánát betelepítésében.

Habsburg becsvágy és anyagi érdekeltség szállta meg a török után a Szülőföldünket.

Hofmansegg gróf jelenti 1794-ben Bécsnek: Száraz a Bánsági "mocsár" – sok a fekete sas. Gróf Hofmansegg 1793-ban Pest-Budán is járt, ott a hajóhídról is írt.

Wallaszky Pál (1742-1824) szlovák földműves szülők gyermeke. Tótkomlói evangélikus lelkész. **Legismertebb könyve : Tentamen Historiae Literarum sub Rege Gloriosissimo Mathia Corvino de Hunyad in Hungaria – auctore Paulo Wallaszky.**

Wallaszky korában a magyar irodalomról és általában a magyar kultúráról még rosszabb fogalommal bírt a külföld mint most. Nem egyszer kellett Wallaszkynak hallani a

gúnyos megjegyzéseket, mellyekkel nemzetét a német földön gyalázták.

Keseredve olvasta tulajdon Hazája mocskoltatását az idegen írásokban s megilletődvén a méltatlanságokon, vas türelemmel jegyzeteibe gyűjté mindazt ami a Régi Magyaroknak tudománybeli jártasságukat kedvezőbb színnel festhette.

Jött a török 1526 után és ment a török 1700 után.

De középkori városaink, falvaink, pusztáink a török adófizető összeírásokban – a DEFTER-ben mind hűségesen megmaradtak ősi, igazi nevükön. Nem mocsarazták le a Szülőföldünket.

500 évig volt Szerbia török katonai fennhatóság alatt, de 500 év után is minden Szerb város és falu neve megmaradt eredeti középkori Szerb nevén az utókornak.

De amikor a Habsburg meg akarta tisztítani Bécszet a csavargóktól meg az utcalányoktól, leúsztatta őket a Dunán Torontálba amit találóan elneveztek Bánátnak – majdnem Bánatot írtam, mert az helyesebb név lenne.

Szerencsétlen lányok, nálunk nemigen volt keletjük, némelyiket ötször kellett a Dunán leúsztatni mert mindig hazaszökött Bécsbe. Olvassuk csak el mit kutatott ki ezekről Kalapis Zoltán értelmiségi Szellemi Honvédünk.

Vicces kedvünkben még nevetnénk is a becsvágyókon.

És aztán mint a sáskahad a Habsburgok nekiláttak a névrombolásoknak.

HOROGSZEG-ből

Soultour - Szoltur

Charleville – Sárlevél meg Szenthubert lett 1893-ig.

csak 1893 után SZENTBORBÁLA

***Szent Borbála a középkori várak védőszentje.
Tömörkény szerint is Horogszeg vártornyanak védőszentje
1916-ban SZENT-BORBÁLA volt.***

Európában, korának legnagyobb uralkodójának, Hollós-Hunyadi-Corvinus Mátyás királynak, bölcsője volt ez a táj. ”Oroszlámos és Mokrin után Nagy-Kikindára érkezik a Szeged-temesvári vasútvonal, mely város középpontja és hatósági székhelye volt a megszüntetett kiváltságos délmagyarországi szerb kerületnek. 1875-ben a nagy-kikindai kerület visszakerül az eredeti Torontál-vármegyébe. A lakosság a kincstári földeket magához váltotta. A várost minden oldalról szőlők és gyümölcsös kertek veszik körül. Felépült a vasútpályaház közelében a Magyar császári és királyi huszárság díszes laktanyája, mely a tiszti pavillonokkal együtt idővel külön kis városrészt fog alkotni. Kikinda nagyon élénk gabonakereskedést folytat a környékkel, s malomipara a külföld számos piacát látja el nagy szállítmányokkal, népes vásárait pedig a bécsi és budapesti kereskedők is nagy számmal látogatják. Vidéke minden oldalról dúsan be van

telepítva virágzó községekkel: Szaján, Bocsár, Tisza-Hegyes. Temesvár irányába kerül el a temesi vidék legtermékenyebb és leggazdagabb földje .... Szöllős (a mai Nákovó) és Szent-Hubert falvak határában állott a középkorban Hollósvár a Hunyadiak, és annak szomszédságában Horogszeg, Szilágyi Mihály lakóhelye”, (és Horogszegi Szilágyi Erzsébet szülőhelye), írja többek között a törökbecsei plébános Szentkláray Jenő kanonok, Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képekben c. igen elhallgatott nagy történelmi adatgyűjteményben. Az interneten ma már mindenki számára elérhető.

Borovszky Samu, Magyarország-vármegyéi és városai sorozatban : TORONTÁL VÁRMEGYE TÖRTÉNETE részben a 70-ik oldalon: Szilágyi Mihály halála után 1459-ben Horogszeg Mátyás királyra szállott. 1490-ben pedig a fiára Corvin Jánosra hagyta. Ezen a területen a következő erődített helyek voltak: *Galád*, ahol Berekszói Hagymás Miklós és Szentgirolti János építettek várkastélyt. Mátyás király 1469-ben megengedte, hogy e várkastélyt kőfalakkal, mellvédőkkel, árkokkal stb. megerősíthessék. Mindezt lesöpörték a térképeinkről, mintha sohasem léteztek volna. Esetleg valami félrevezetésként holmiféle ”Glád”-ot szajkóztatnak velünk.....

Mert ugye akkor az öndicsőítgető habsburgévszázadok szakadtak ránk....

Pedig az ő idejüket messze megelőzően már régen Kr.u. 886-ból tudtak értékeinkről.

Európa egyik kimagaslóan legjobb akadémikus történész professzora A. A. Vasiliev írta le 1952-ben: A Byzánci Birodalom története 324-1453, című munkájában.

A 316-ik oldalon:

Kr.u. 886-ban VI Bölcs Leo császár a bolgár Simeon támadásaitól tartva , segítségért a magyarokhoz folyamodott mivel saját hadseregét az Arábiai kampánya kötötte le.

.....” Különösen nagy értékű momentum volt ez Európa történelmében. A kilencedik század végén első alkalommal tűnt fel egy új nép, a **Magyarok** (Hungarians, Ugrins, akiket Byzánci források többször Turkoknak, a nyugateurópaiak pedig **Avaroknak** neveztek), akik az **Európai országok nemzetközi viszonyainak rendezésébe lettek bevonva. Ahogyan C. Grot fogalmazott, ez volt: ” a Magyarok első megjelenése Európa harcainak arénájában, mint az egyik legcivilizáltabb nemzet szövetségesei.”**

Igazi Történelmünk tovább is folytatódott:

A Párizsi Egyetem történelem professzora **Henry Bogdan 1978-ban adta ki: From Warsaw to Sophia – Warsótól Szofiáig** című munkáját:

Independent Hungary at its Height (1458-1490) fejezetben: a 43-ik oldalról:

”Magyarország függetlenségének egyedülálló évtizedei voltak Mátyás király uralkodásának évei 1458-tól 1490-ig . A Magyar Országgyűlés 1458 januárban elutasította Habsburg III Frigyes trónkövetelését és helyette Hunyadi Mátyást a nemzeti királyt választotta meg. Mátyás erdélyi nemes családból származott. Apja Hunyadi János történelmi cselekedete volt a török haderő visszaverése, a Nándorfehérvári ütközet 1456-ban a mai Belgrádnál. Mátyást többször **Corvinus – Hollós Mátyásnak** nevezték. Ez a név a király címerére utal. A címerben holló van, **latinul-corvus , ami utalás a család Hollós faluból való származására.**

A 15-ik században Európa leghatalmasabb uralkodója volt Matthias Corvinus. Uralkodása alatt, a Duna körül terjedő hatalmas birodalmának , Magyarország volt a szíve.”

Mátyás király történésze Antonio Bonfini írta 1485-ben:

”In Corvino vico (Hollós) natus .”

”Hollós faluban született.”

De vissza most kedves olvasó a mi témánkhoz:
(igaz , ez eddig is az volt...)

Töltsünk néhány sort Freud, Piaget, Kohlberg és Erik Erickson pszichológusokkal.

Mélyen méltóságteljesen és emberiesen fogalmazták:

” Erickson, édesanyjának házasságon kívüli szerelméből született gyermeke volt. – Erickson was his mothers child from an extramarital union.”

Mert mindenkinek joga és lelki tápláléka a szeretet. Káros gonoszkodás az Istentől eredő születési jogunkat torzítani. Ugyanakkor egy gyermek személyisége olyanná fog fejlődni amit a környezetétől tanul. ”hatéves korára a gyermek azzá lesz amit a szüleitől megtanult.”

Gondolatainkhoz nem fér kétség, Kardos János ellen a saját házában igen, beszéltek arról, hogy hogyan használhatják ki, hogyan járhatnak jól a jövedelméből. Megalázó beszédek folytak ellene. Nem fér kétség hozzá, történt mindez Kardos János háta mögötti beszédben.

Nem kételkedünk: **Kardos János jelenléte a saját házában, a saját asztalánál, korlátozta a rosszindulatú gonosz tárgyalásokat amik a háta mögött végbementek arról, hogy hogyan kaparintsák el a vagyonát.**

Mert itt jön a valóság.

Amit a gyermek tanul, amit a gyerek a szüleitől hall: a gyerek azt fogja csinálni, a gyerek azt fogja mondani.

Bizonyosodjunk csak meg:

2-ik könyv, 41-ik oldalon:

” Mi csinálta az életünket kényelmetlené a kocsmában az mellett, hogy kis helyen voltunk összeszorulva és el kellett tűrnünk KARDOS JÁNOST, még a következő különleges helyzet is hozzájárult:

8) A kívülálló János mindig jelen volt az étkezéseknél, a családi tárgyalásaink mindig korlátozva voltak, hogy milyen témában és milyen tárgyról beszélhettünk.

(így emlékezik egy gyerek a 4-től 9 éves koráig történteokról amikor ”miről” – milyen témáról lehet beszélni, a saját tulajdon házában ” kívülálló János”- gazdáról).

Ez bizony még Münchhausen bárót is felülmúlja mert még az a hazug sem talált ki ettől cifrább sértegető mesemondást...

A Kritikai Gondolkodásról néhány sort. Nem kell az Egyetemi előadások jegyzete, a Wikipediában is könnyen hozzájutunk a tudnivalókhoz.

Magyar nyelven nem találok anyagot, szabadfordítás az angolból:

A **Kritikai Gondolkodás** olyan elfogadható ésszerű, indokolt elmélkedő gondolkodás amelyik segítségével meg tudjuk határozni, hogy mit higgyünk el vagy mit cselekedjünk. Az a gondolkodási folyamat amikor meg tudjuk határozni, hogy egy igény vagy követelés mindig igaz, néha igaz, csak részben igaz, vagy hamis. Minden hivatás feladata a Kritikai Gondolkodás alkalmazása.

A Kritikai Gondolkodást Szokráteszhoz (Kr.e. 470-Kr.e. 399) vezeti a Nyugati gondolkodás, az ókori Görög filozófiához.

Mi a méltánytalanság?

Rászedés? Leigázás? Sértés?

Miben áll az, hogy ezek egyaránt méltánytalanságok?

Szokrátesz szerint az erény az ember igazi java.

Erény – valakinek a jó oldala, értékes tulajdonsága.

A boldogság az erényben van.

Az erény maga a boldogság.

A legnagyobb rossz ha az ember a saját lelkének okoz kárt.

Jobb igazságtalanságot elszenvetni mint elkövetni.

A tudás nem észbeli ismeret, hanem a jóra való képesség.

A Szokráteszi kérdések széleskörűen segítenek a gondolkodásban: bonyolult ötletek kiismerete, az igazság megismerése, felnyitni a problémákat, a feltételezések leleplezése, fogalmakat értelmezni, megkülönböztetni mit tudunk és mit nem tudunk. Gondolatainkat logikusan irányítani. Az össze-vissza kérdegetés helyett a Szokráteszi kérdések rendezetten rendszeresek, fegyelmezettek, mélyen komolyak, alapos felfogásra irányulnak, erkölcsös alapon állnak, a lényegre és a probléma megoldására irányulnak.

1853-ban adta ki Francis W. Newman: Az uralkodó Habsburg Ház saját alattvalóik ellen elkövetett bűntényei, című könyvét. **Francis W. Newman: The Crimes of the House of Hapsburg against its own Liege Subjects** (az interneten is mindenki számára elérhető könyv.)

160 évet késik ennek a könyvnek magyar nyelvre fordítása. Csak 70 oldalnyi, de világosan rámutat miért mondta a Világ végülis 1920-ban, hogy ezekből mostmár elég ami elég.

Elsőosztályú tárgyilagos helyzetfelmérés. Minden uralkodóház kegyetlenkedés útján kerül hatalomra. De Európában párját ritkítja a Habsburgok 450 éven át végbevitt cselekedete. Jogtalan és kíméletlen harcokban kötelezték egyik szomszédot a másikra. Egyik országot a másik ellen uszították. Saját abszolutisztikus uralmukat a saját családjuk örökségébe adták tovább. Európa egykori legszabadabb népeire kényszerítették rá a saját hatalmaskodásukat (Ausztria, Hollandia, Castil, Aragónia, Szicilia, Bohémia, Magyarország, Németország...) Gonosz törvényeiket egymásnak adogatták át a saját ’’családi örökség’’ nevében.

**”Háborúzzanak mások, te házasodj szerencsés Ausztria!
A királyságokat melyeket Mars másoknak adott, Vénusz neked
adta.”**

**”Bella gerant alii, tu felix Austria nube,
Nam quae Mars aliis, dat tibi regna Venus.”**

Ami habsburgéknál annyit jelentett, hogy amit egy Ország háborúval a sajátjának megvédett, azt majd a szerelem istennőjével ők kisajátítják. Magyarán: ”ami föld a szomszédom tulajdona – az én Habsburg könyvemben mind az én vagyonom...”

Megállás nélkül híresztelik (írja 1853-ban Newman), hogy ők mentették meg Magyarországot a Töröktől. A valóság az, hogy Magyarországon végbevitt szánalmas kormányzásuk következtében a törökök mindkét országot elfoglalhatták volna. A töröktől Bécset a Lengyel Király Sobiesky mentette meg 1683-ban, miután I Habsburg Lipót kegyetlen vérengzése Eperjest érte 1687-ben.

1848-ról: Batthyányi, Kossuth kérésére válaszul, a Habsburgok ágensokat küldtek szét a szomszédokat a magyar népre uszítani. A Szabadságharc leverését kegyetlen vérengzésük követte. Cselekedeteik a magyarok törvényének és szabadságának kiirtására törekedtek. Jog a földhöz, jog a törvényekhez, jog a valláshoz, jog a szóláshoz minden törölve. Az adószedők és a hóhérok és a kegyetlen katonaságuk uralkodott az országon amelyik 1809-ben Napóleon ellenében hűséges maradt érdemtelen királyához.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni a fordítás szükségét.

Lássuk csak:

Az első világháború áldozatai: 1914 – 1918

Elesett harcosok: 9.722.620

Civil halottak a harcok miatt: 1.000.000

Civil halottak éhínség és betegség miatt: 6.000.000

Összesen halottak: 16.563.868

Összesen harcos sebesültek: 21.228.813

És kedves olvasó, ha nem ismerjük meg az irodalom másik oldalát is, akkor igen félrevezetettek leszünk ma is ezektől az öndicsőítő grandiózus Habsburg uralkodhatnámságról ábrándozóktól. Mert ők mindenkitől jobbak és mindenki felett érzik magukat.... főleg Kelet Európai szomszédaik felett... Akiket megszálltak, gyarmatosítottak, elnyomtak, kizsákmányoltak, kiírtattak több évszázados könyörtelen háborúikkal.

Jászi Oszkár: The Dissolution of the Hapsburg Empire

(A Hapsburg Birodalom felbomlása) összefoglalójáról olvassuk: Ez egy "birodalom" volt ahol az oktatás a habsburgok dicsőítésére volt alapozva (400 éven át...) mint egyedüli érvényes nemzeti önismeret. Nehéz józan gondolkodással felfogni a XXI-ik században, hogy még mindig vannak akik Európa letűnt 450 éves viszontagságai után nosztalgiáznak... Ahol a hivatalosan használt állami nyelv a megszálló idegenektől ránkényszerített Hapsburgok nyelve volt....

A fentiek figyelembevétele után, nem okoz nagy meglepetést Jacob Steigerwald 2-ik könyvében a 41. oldalon olvasni miként, A mi öregapánkat Kardos Jánost a saját Hazájában, a saját falujában, a saját házában, 2001-ben a nagyvilág felé úgy nevezi meg mint: "a kívülálló János" - "the outsider János"...

Az a "kívülálló" akinek egyetlen lánya Szántó Mária született Kardos, 1944 - 45 telén Banatska Topolán, az éjszaka sötétjében titokban, hogy az örök észre ne vegyék, a kötőjébe takarva, az apja asztaláról és az apja éléskamrájából hordta az ételt a kocsiuton által a Templom-udvarba ahol a falubelijeit voltak összeterelve és fogvatartva.

Abból a házból ahol ő született, amelyik ház az ő édesapjának a tulajdona volt, ahol az édesapjával lakott. Könnyes szemmel mesélte évekkel később, hogy surrant át többször a kocsiuton az élelemmel. 1967-ben, férjhezmenésemmel kerültem ehhez a családhoz és a mai napig az emlékezetben maradt anyósom kedves szeretetteljes kifejezése amikor a Német származású édesanyjáról mesélt. Kacagva hasonlítottuk össze a Gimnáziumban tanult Hoch-Deutsche szavaimat az ő Dunai-Sváb tájszólásával. Könnyei közt mosolyogva mesélt az 5 Bálint féltestvéreiről akik mindig gondoskodtak róla és barátságosak voltak hozzá. Mihozzánk is mind a mai napig.

**Kardos János legfiatalabb unokája: Józsi a feleségével
Szántó József és Szántóné Veréb Irén 1967-ben Kikindán**

Mindannyian mindig tudtuk, Mária – akit – Kardos Marisnak neveztek a faluban, édesapja 1957-ben bekövetkezett halála után apjának egyedüli örökösévé lett a házának és földjének a tulajdonosa. Betegeskedő éveiben Mária viselte a gondját az édesapjának. Az ágyát áthozták a nagyszobába ahol az egész család aludt, és senki sem panaszkodott, hogy ”milyen összezsúfoltan” éltek. Abban a szobában volt a kemence amit télen fűtöttek. A minusz 25C° hidegben.

Kardos János már gyengélkedett amikor a második felesége akitől hivatalosan soha nem vált el, Kardosné-Leitner Borbála a legfiatalabb fiának háztartásában elhunyt. Különösen erős volt a tél **1955 januárjában**. Banatska Topola falura akkora hó esett, hogy nem lehetett átlátni az utca egyik oldaláról a másikra.

Az első világháborúban elesett Bálint István szép özvegyével, Kardos János hivatalos második feleségével, szeretett édesanyjukkal és nagymamájukkal, †Leitner Borbálával† a magas hóbuckákon át indult a gyászmenet a Temető felé.

A 74 éves idős kocsmáros Kardos János, a saját házában, a saját ágyában feküdt, a saját kemencéjének melegénél melegedett, és a jó melegben öregapja mellett ült az akkor 8 éves legkisebb unokája.

Amikor a falu Boldogasszony Templomának lélekharangja a túloldalon megkondult a mindenki által becsült és szeretett drága halott Leitner Borbála lelki üdvéért, a túloldalon, abban a régi, békés kocsmái házban, a nagy családi szobában, a meleg csendet egy gyászoló öregember csendes zokogása törte meg.

Az ablak felé fordulva könnyezve feküdt az ágyában. Lesoványodott arcán talán egész életének fájdalmas könnyei csordulhattak végig.

Könnyei ezért a bátor és kedves asszonyért aki egyetlen túlélő lányával ajándékozta meg őt. Talán-bizony folyhattak könnyei a régen eltávozott első szerelme és első felesége Anna rövid életéért.

Könnyezhetett örökké szeretett első édes gyermekéért Viktoriáért, és a túl korán félárván maradt Steigervald Misiért – a félig Magyar – félig Dunai-Sváb kedves unokáért, ennek a Kolorádói jövődő szerzőnek Jaksi-Jakob Steigervaldnak a féltestvéréért.

És ennek az erőtlen fájdalmában könnyező öreg embernek mindhiába potyogtak könnyei, hogy elmosják életének minden szenvedését, elmosják a senkitől sem kért és mégis rádobált szánalmas csúfolódást, ami majd évek múlva irányul feléje, ennek a minden jóhoz és rosszakhoz egyformán gondos és gyengéd ’’Földanyánk’’-nak, a messzi tengeren túli részéről.

Komoly figyelmet érdemel még a könyvek tartalma után, egy bizonyos lakosság-név-összeírása Topolyáról ennek a kolorádói Steigervaldnak. A németek névsorából érdekes módon **kihagyta a Leitner vezetéknevet**. Könyvében is igen ellenszenvesen fogalmaz (-Leitner-) "Barbaráról". Mintha őt is okolná apjának félresikeredett vagyonszerzéséről a Kardos kocsmájában. Egyetlen lányáról is csak annyit írt "Maris".

Ez a Steigervald Jaksi a saját édesanyjáról Steigervaldné **Martin Elisabeth-ről (1906-1944 november) aki szív elégtelenségben hunyt el, élt 38 évet**, úgy fogalmaz, hogy: 4 osztályt járt iskolába de **csak magyarul tanult, mert a rendszertől kényszerítve volt magyar iskolába járni... – Magyarul beszélt és írt.**

Elisabeth szülei: Johann Martin és Anna Springer voltak.

Anna Springer (1878-1920) szív-elégtelenségben szenvedett, élt 42 évet.

Anna Springer szülei pedig Leonhard Springer és Kovács Katalin voltak. Leonhard élt 43 évet. Több mint valószínű a családjában öröklődő, szív-elégtelenségben szenvedhetett.

Tehát Elisabeth Steigervald (1906-1944.november) anyai nagyanyja Kovács Katharina volt, élt 58 évet.

Érdekes módon nagyon hiányosan, a falu magyarjainak névsorában közreadott vezetéknevekben ez a "szódás Jaksi" kihagyta a magyar Kovács vezeték nevet és a **németek közé írta Kowatsch –ra változtatva.**

Nos, kedves olvasó, a Torontátopolyai Temető sírkertjének időtálló sirkeresztjei viszont, csendes némaságukban is, helytálló magyar történelmet bizonyítanak. A magyar Kovács **NEM** Kowatsch...

A magyar Kovács Katalin nagymama családja több mint valószínűen magyar család volt, otthon

magyarul is beszélt, gyermekeit, unokáit is magyar anyanyelvükön is nevelte és taníttatta.

1901-től itt nyugszik a férj, élt 43 évet.

Torontáltopolyán 1915-ben elhunyt Kovács Katarina unokája volt Steigervaldné-Martin Elisabeth, aki a saját négy Steigervald gyermekével, Kardos János kocsmáros házában és asztalánál talált menedéket és ellátást, szódás Misi volt az ötödik gyerek.

Torontál-Topolya

**Nyugodjanak békében
a Springer és Kovács családok ősei.
A megye egyetlen Búcsújáró Kegyhelyén,
a Boldogságos Szűz Templomának
harangja, minden délben és minden Vasárnap értük
is, mert a harang 1456 óta, - mindenkiért szól.**

Elisabeth Martin-Steigervald szívelégtelenségben, évekig tartó súlyos betegsége után és amikor már járni sem bírt, a "Kardos kocsmában" 1944 november 10-én hunyt el Topolyán. Ott laktak az édesapjával akkor Szántóné Kardos Mária és az első fia Béla aki 'Liszi' halálakor volt pontosan egy éves. Jaksi ezt jól tudja, nekünk mégis azt írta, hogy "emlékszik a Marisra amikor odajárt meglátogatni az apját" ... mekkora gonoszkodás

A Basahídi doktort hiába hívta Kardos János, az új rendszer rendelete szerint annak akkor már nem volt szabad kezelnie a németeket.

Első kézből tudjuk ezt az adatot is először 2014.2.20-án majd 2014.11.28-ára Bogner Pistától.

"vízi betegsége volt, ott laktak a kocsmába, a gyerekeket aztán szétosztották a rokonokhoz"

Mert: "igenis 'Liszi' halála előtt 3-4 héttel, a magyar Kardos kocsmába hívták az orvost, de mindhiába."

Bogner Pista: "1944 végén ott halt meg a Kardos Kocsmában 'Lisi' Martin Steigervaldné, ott laktak. Vízi betegsége volt, Lisi a Jaksi anyja volt. Halála után a gyerekeket szétosztották a rokonsághoz. Toni fiatal, Rozi a nénje jobban tudja mint Jaksi. János bácsi különleges volt, hun együtt voltak a Pevivel, hun külön voltak. A Bogner Mátyás tanyája Bogner öregapámnak a testvére volt, a tanya a Kardosék tanyája után."

Leánya Szántóné Kardos Mária gondos ápolása mellett Kardos János békésen és nyugodtan hunyt el a saját családi házában 1957. október 1-én

Örököse az egyetlen 1921-ben született lánya volt, így sajnos nem állja a valóságot a Jacob Steigerwald által terjesztett mese, hogy az ő lakójuk volt Kardos János aki után, az egyetlen örököse csak a kisunokája Misi (1923-1956) volt, aki által pedig a "Kardos Kocsma" és Kardos János háza a Steigervaldok vagyona lett. Azt híresztelte 20 éven át a nagyvilágban, hogy Topolyán a "Steigerwald Gasthaus" Steigerwaldok tulajdona volt és ők az egyedüli "örökös-ök". 1992 óta azt terjesztette:

- "Laut Abkommen war Michael Steigerwald (1923-1956) der Alleinerbe." 1-ső könyv 22-ik oldalon.

Kolorádóból a nagyvilág számos Egyetemeinek Könyvtáraiban helyezte el 500 számra kinyomtatott, félrevezető tartalmú Kardos Jánost és családját megcsúfoló lejárato, könyveit...

Steigervald "szódás" Misi (1923-1956) a háborúban a tüdején megsebesült, sokáig volt hadikórházban, gyógyíthatatlan sebeibe Németországban hunyt el. Felesége és két gyermeke volt.

Kardos János halálának 55-ik évfordulóján:

A szülők és a hét testvér hagyatéka tovább él, és csendesen megmarad a leszármazottaik, a rokonság és a gondos falubeliek emlékezetében. Aranyember nemcsak Jókai Mór tollából, hanem nálunk Topolyán, akarom mondani ***Tóbán és Navaszellán is született.*** *Kovács János kedves sógorunk okos és bölcs segítsége nélkül, szegényebbre sikeredik ez az összeállítás. A minket mindig meghallgató felesége, a segítőkész édes Bora unokatestvérünk közbenjárása egészítette ki a tudnivalókat. És egy fénykép 1000 elmondott szóval egyenlő. Számos rokonunk bizonyára elgondolkodott váratlan telefonhívásainkon és sok-sok kérdéseinken. Mert a sok kis mozaik-kocka csak valamennyiünk emlékezetével állhatott erre az egészre össze.*

Édes aranyos 93 éves Ácsné Veréb Viktor-nénénk segített nekünk a legrégebb sötét idők homályát megvilágosítani.

A hivatalos helyeken is mindig meghallgatásra és segítőkészségre találtunk.

Hiszen csak egyszerű falusi emberek születési, esküvői, elhalálozási dátumai után kérdeztünk.

Mert amikor a kényyszerű adatgyűjtésünk elindult, több rokonunknak még a nevét sem ismertük.

Tanúlság ez az utókor számára, írjunk, írjunk és írjunk.

Mert a mi elődeink tiszteletet és igazságot érdemelnek.

A Nagytca elején áll: A Falu Keresztje

Dicsértessék a Jézus-Krisztus

Igy tanított 1953-1956 években mindenkinek köszönni Veréb Pál öregapám, és arra, hogy Torontál-Topolyán születtem (1950-ben).

Amit itt nem mutatunk, a Kereszt mögötti ház most romokban hever. A jólálló Pressler Franz (tehát nem az eddig gondolt Willár Ferenc. Új adatunk 2014.11.28.) felesége volt a mi rokonunk Roza-néni. Úgy tudjuk a Második Világháború alatt tűnt el Pressler Franz, egyszer elment otthonról és soha többé nem látták. Nem volt gyerekük. Pressler Rozália - Roza nénink örököse Ács Péter volt aki az én nagynénémnek Ácsné Veréb Verának volt a férje. 1942-ben már ebben a házban laktak, az első gyerekük itt született 1943-ban. Akkor a kisfiuk születésének az öröme ültették a ház végében hatalmasra lombozó diófát. Ők voltak az én keresztzüleim. Gyermekkoromban és később is a nyári iskola szünidőkben sokat voltam náluk vendégségben, emlékszem, a Kereszt körüli virágskertet különösen Búcsú előtt keresztanyám szép virágokkal ültette be és sokszor megkapálta. A Kisútcától a Falu Keresztjéig a gang előtt szinte minden háznál, szebbnél szebben viruló virágskertek, a nyári estét bűvös illattal megtöltő Estike-bokrok pompáztak. Torontáltopolya gazdasszonyainak szorgos kezeivel Őz varázslójának a fortélya sem versenyezhetett.

A Kardosék erkölcsi hagyatéka megörökítve:
a Nagytúcán áll fehér márványba vésve
és a topolyai Temetőkerben:

Nyugodjanak békében édes déd-ük-nagyszülein:
Kardos József (1850 – 1923. május 16) és
Kardosné született Borsos Klára (1852 – 1930.1.6)
Szeretteiknek neveiről sorban megemlékeztünk.
A hamisan álszent csúfolódást a helyére tettük.
Szomorú volt dolgunk, de a helyeset beszéltük.

Szántóné Veréb Irén
Sydney, 2013.02.07-én

Novo Selo helység NINCS Topolya mellett, sose volt!!!

Finning vital 1790-1945 Data regarding German and Hungarian Ancestors of Banat(ska) Topola and Novo Selo, Plus an Exposé About the Local 1945-1946 Internment Camp for Germans of Yugoslavia; By Jacob Steigerwald, Ph. D. (Littleton, CO, 2009). ISBN 0-9615505-5-4.

Danube Swabian Easter Customs in Banat Topola by Jacob Steigerwald

As of 1945, the following family names were represented at Banatska Topola = Torontáitopolya = Töröktopolya and neighboring Novo Selo. (Quite a few German and some French-speaking early settlers came from Banat area villages like Heufeld, Mastort, St. Hubert, Charleville, and Soltur):

Bauer, Beck, Behring, Bogner, Brenner, Dippong (DuPont), Eck, Ermler, Erndt, Escher, Fetter, Phillip (Phillip), Fuchs, Gantschier, Geisler, Gengler, Grün, Haberland, Huhn, Jäger, Jakob, Keller, Kittl, Klecker, Konrad, Kowatsch, Kubi, Lang, Leblang (LeBlanc), Lesch, Loch, Lohberger, Loran, Lutje (Luthier), Lutsch, Martin, Massong (Maçon). Mayer, Müller, Nimmersein, Paul, Peckl, Petri, Potwen, Pressler, Renji (Renier), Schödl, Schummer, Schwarz, Sendef, Simon, Springer, Steigerwald, Steinmetz, Walter, Wasza, Willar.

Last Names of local Hungarian residents included the following:

Ács, Alár, Bába, Bálint, Balogh, Barna, Benyocki, Bodri, Bögre, Boros, Borsi, Borzsos, Cil(I)I, Cukrász, Dudás, Farkas, Fazékas, Fehér, Fejes, Galsik, Gyöngye, Hegedüs, Horváth, Huszár, Kanász, Kardos, Kiss, Kocsis, Kurunci, Lakatos, Lengyel, Matyus, Mészáros, Molnár, Nagy, Németh, Ökrös, Rónay, Szabó, Szakál, Szánto, Szöke, Takács, Tamasi, Toth, Turi, Vajda, Varga, Veréb, Vörös, Zónai.

Ger.	Rom. or Ser.	Hun.	Eng.
Alt	vechi/veche	O	Old
burg	cetate	var	burg
Deutsch German	nemet (s)		German
dorf	sat	falva	village
gross	mare	nagy	large
haus	casa	haza	house
klein	mic(a)	kis	small
neu	nou/noua	uj	new
sankt	sin/san	szent	saint

Find a Banat Village Book
Antiquarian Ralf Einhorn
Order (in English) - E-mail

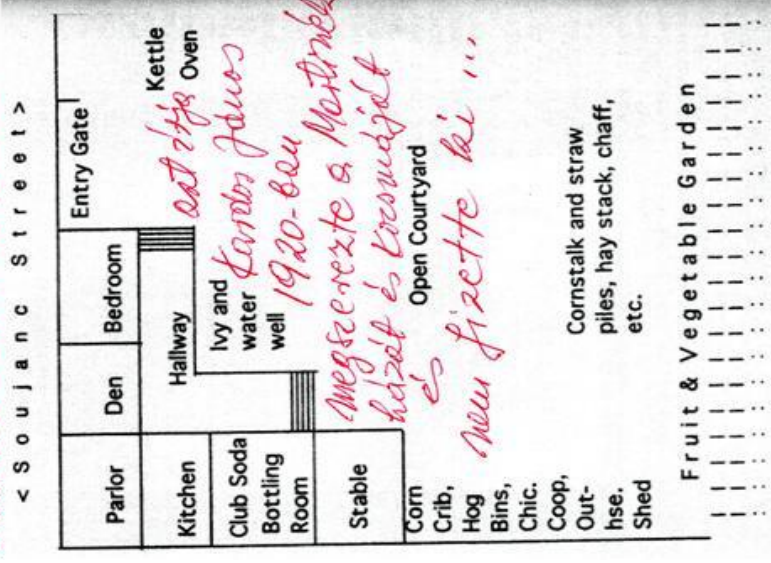
The End of the German Banat Villages
Anton Zollner Series

The National Archives of Romania (Romania Arhivele Nationale)

Address:
49 Elisabeta Blvd.
RO-70602 Bucharest
Romania
Phone number:
++401 - 315 25 03
Fax number:
++401 - 312 58 41
Email: arhna@mi.ro
Person to contact:
Prof. dr Costin Fenesan,
General Director

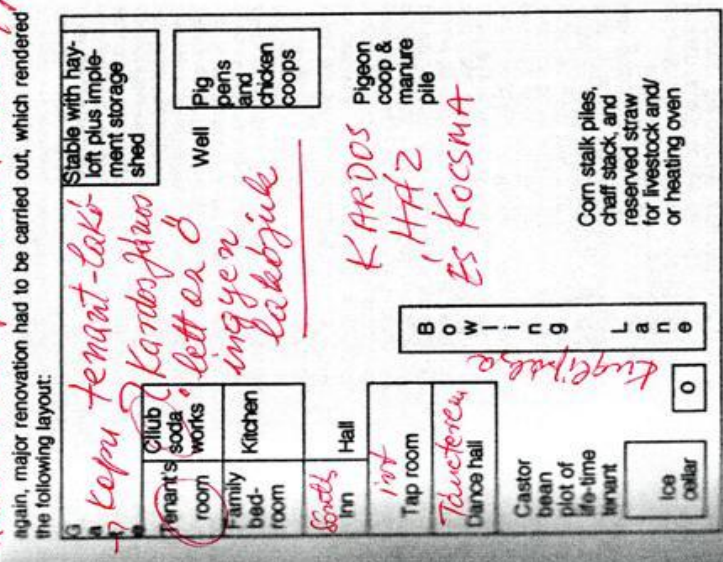
**A falu németek névsorából a Leitner kimaradt?
A falu magyarok névsorából a Kovács kimaradt?
A Kowatsch egyszerű hamisítás.
Vagy csak szándékosan megtévesztő?
A mi Topolyánk mellett soha NEM volt Novo Selo,
a Középkori Újfalunkról van itt szó.
Újfalu helyét nevezük ma is Navaszellának.
Néha Nevoszella vagy Novaszella-nak is félre írták.**

veldok a Susánban lakatok

What prompted our family's relocation was a fire that destroyed the inn KARDOS János had acquired in 1920 when the estate of my mother's deceased parents JOHANN MARTIN (1875-1919) and his wife ANNA, nee SPRINGER (1878-1920) was liquidated. Thus, by a twist of fate, mother inadvertently wound up moving into her rebuilt childhood home again; however, there were strings attached which made it a highly questionable venture. Before the place even became inhabitable

*a kamrát és a parkettet a szoba fejébe át
vitték*

The STEIGERWALD Inn Adjacent to the "Agraria" Co-op

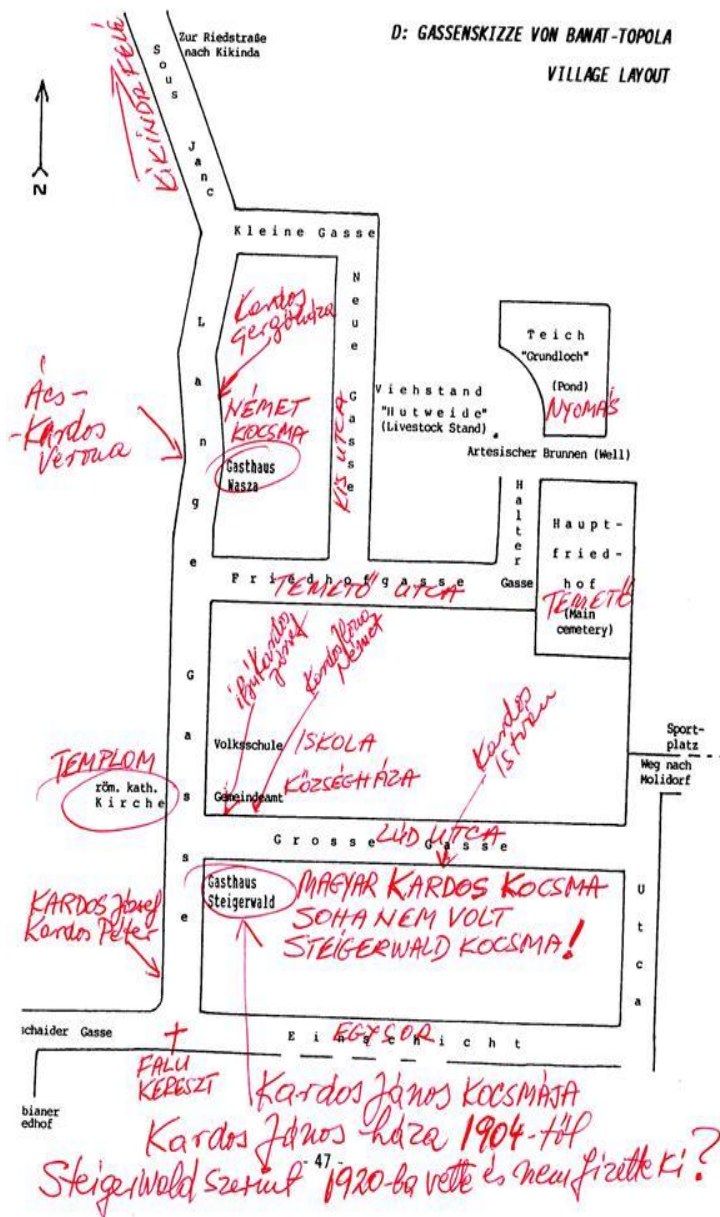
Since János had no liquid assets for reconstruction and because he was unwilling to sell even part of his eighteen acres of land, he persuaded my father, his former son-in-law, to pay for everything. In return, title to the property was transferred to my half brother MICHAEL STEIGERWALD (1923-1946), a grandson of János.

*Kardos János az ingatlan
mármint az ümökfőre 1935-ben*

Kardos János "lakó-tenant" a 2-ik könyv 39. oldal és 1920-ban "meg-szerezte a kocsmáját"... ez NEM állja a valóságot.

Banatska Topola falu tervrajz, ahol két német kocsmát rajzolt be.

A németek "Wassa" kocsmáját, meg a magyarok "Kardos kocsmáját" amelyet kisajátított német "Steigerwald vendéglő" névre csúfolva...

1-ső könyvében a 47. oldal.

Ilyen soha nem volt...

Még idősb. Kardos Józsefnek a tanyája is Nagyikinda felé fordulva a faluhoz nagyon közel, másfél kilométernyire volt. A Grujtyék tanyája a kanyarnál a jobb oldalon a Kardosék tanyája pedig nekik által a bal oldalon volt. Utánnuk Bogner Mátyás tanyája aki Bogner Pista öregapjának volt a testvére. Susán után Nagyikinda felé az első kanyarnál, bal oldalon: a Kardosék tanyája utánnuk a Bogner tanya.

A Bajterek emlékmű Asztaná-ban, Kazahsztán fővárosában.

Baj-terek

”magas nyárfa” – az Élet fája

55 évre visszamenő emlékeimhez tartozik Topolya nevének eredetéről hallott ”magyarázat”. Édesapám mesélte: Valamikor itt sok nyárfa volt, a magas nyárfákat már messziről látták, és a területet a törökök nevezték így el, mert a nyárfa törökül Topola. És a gyerekkori emlékek csak úgy megmaradtak. Sokszor, legtöbbször ”érettebb-idősebb” korban jönnek csak elő ezek a gyerekkori emlékek. Apám nem mesélte volna ha sehol sem hallotta. A nyárfát szerbül: Topol-nak mondják, itt lehet valami kapcsolat. De hova tegyük Töröktopolya ”török” szó származását?

Véletlenül, - pedig az okosok azt mondják nekem, hogy véletlenek márpedig nincsenek, mert minden ami történik, okkal, céllal, iránnyal történik körülöttünk.

Tehát, ”véletlenül” egyszer, a világhálón néztem utána, mi a TOPOL? Előjött ám a 30 fajta nyárfa ami a fűzfafélék családjának az egyik faja. **Horvátul: JABLAN.**

És előjött ám valami más is a Google keresőben:

Kazakstanban a nyárfa neve: TEREK

Kazakša nyelven a nyárfa: TEREK

Baskír-Baškortska nyelven a nyárfa: Tiräk, TIREK

CSUVAS - Čavašla nyelven a nyárfa: TIREK (magyar nyelvben a török jövevényszavak az OGUR nyelvekből: a Csuvasból jöttek)

Chuvash-Čabašla-Csuvas nyelv, az OGUR nyelvek egyik ága.

Kirgiz nyelven a nyárfa: TEREK

Jakut nyelven a nyárfa: TIREK

Karakalpak nyelven a nyárfa: TEREK

Khakas nyelven a nyárfa: TIREK

Shor nyelven a nyárfa: TEREK

Déli Altáji nyelven a nyárfa: TEREK

Tatórok nyelvén a nyárfa: Tiräk

Türkmén nyelven a nyárfa: DEREK

Tuvan nyelven a nyárfa: TEREK

ÜZBÉG nyelven a nyárfa: TERAQ

Ottomán nyelven a nyárfa: TEREK, TOHRAQ, TURAQ = nyárfa.

Karakhanid nyelven a nyárfa: TEREK, TOHRAQ

Az eredeti ősi Ottomán nyelvet 1923-ban átformálták "modernizálták".

Ha nagyon jól odafigyelünk a török betűk átírási változataira, akkor megfigyelhetjük: u-ü, o-ö, o-u, e & i – é, ë, ï, ö, o betűs váltakozásokat.

Példa: török: magyar:

tekne   teknő

tezek   tőzeg

Magyar példa: terek-török, meg-mög, kell-köll, evett-övött, ment-mönt, elég-ölég...

UDMURT nyelven a nyárfa: TOPOLJA – miként Bolgár nyelven is.

Kazahsztán új fővárosa Asztana. A csodálatosan szép város központjában áll a "**Bajterek emlékmű**".

A "**Baj terek**" - kazahul - "**magas nyárfát**" jelent.

Baj – magas, terek – nyárfa.

Egy különleges 97 méter magas acélváros a "Baj-terek" –"magas-nyárfa" emlékmű, a teteje kosárszerű építmény a hatalmas aranyló üveggömbbel mert ez az ősi mondavilágukból az "ÉLETFA" koronáját jelképezi, ahova a kazahok Szent Madara a Szamruk, minden évben a természetes ÉLETFA koronájába rakja le aranytojását, a Napot.

A Szamruk egy ősi Iráni Örmény mitológia szárnyas madara, a Szasszaniak uralkodói szimbóluma. A Byzánci azaz Kelet-Római Birodalom ikonográfiájában is megtalálható a Szamruk.

Tehát a csodás Asztana fővárosi acélóriás a "Bajterek-magasnyárfa" az ÉLETFÁT jelképezi, amelynek koronái közé a boldogság csodamadara Szamruk jön el, aranytojását odatojni.

**Amin én elgondolkodom: Ha van Nyárfa-Nyárfás, miként akácos is van:
akkor Topola – Nyárfa, meg a Terek is – Nyárfa.**

Nálunk szögedélyi magyaroknál a terek – török, a meg-mög akkor e különleges szóösszetételekkel maradt meg a Nyárfa – Nyárfa jelentése a Török – Topolya formában mára? Mert más török összefüggés nincs, a török mitőlünk elment már 1700 után...

A Középkorban pedig ÚJFALU volt a NAVASZELLA.

(soha nem a stejgérvaldi Novo Selo...ja, így gondolkoznak azok akiket nem köt gyöker az ősi földhöz, ami nem baj, de akkor ők ne félre-történelmezzenek)

Szamruk a - bajterek - a magasnyárfa koronáján.

Szamruk a török mondavilág Szent Madara,

Kazahsztán 65 millió éves fönixmadara

TIN UJEVIĆ: VISOKI JABLANI

**Oni imaju visoka čela, vijorne kose, široke grudi;
od gromora njina glasa šuma i more se budi,
a kada rukom mahnu, obzori svijeta se šire
i bune, i prodiru u vis, u etire.**

**Ali, za svoju snagu oni su zahvalni patnji,
bijedi, sužanjstvu, gladi i njinoj crnoj pratnji.**

**Oni imaju snagu vjere što živi u smaku
i vrelo svjetlosti što tinja u mraku
i sunce u oblaku...**

**Oni imaju polet orlova, srčanih zračnih ptica,
oni poznaju pjesmu naših najdubljih žica,**

**uzdušni pilot, nebeski piloti,
za svijet u slobodi, za svijet u ljepoti,
ljudi svojih djela, djeca svojih ruku,
rođena u plaču, sazrela u muku.**

**Njena muška desna neprestano zida
dvore čovječanstva. Dom Prometeida!
gdje tinja savjest, kao iskra sveta
oko njih se kupi orijaška četa
za slobodu prava.**

**Ali u samoći njihova je glava
ispravna i čista povrh mračne rulje
gdje ih ne razumiju glupani i hulje,
kao vršak divnih, zelenih jablana,
režući do munje vedri obzor dana.**

**Tako, uistinu do njih vode puti,
gdje se pojas rijeke u dolinu sluti,
gdje se sitno cvijeće plavi, ruji, žuti;
nagnuti u ponor nebeskoga svoda
dok crvena jesen drumovima hoda.**

**Mi stupamo bijelim dolom u tišini,
Oni, sami, gordi, dršću u visini,
Muče žednu zjenu ili revnu opnu;
Što ne mogu, što ne mogu da nas u vis popnu.**

**Povrh njina vrška gdje se pjesme gnijezde
samo vile lete, ili bure jezde;
a nad njima sunca; samo zvijezde, zvijezde!**

Putevi, Beograd, 1922.

Augustin "Tin" Ujević (1891-1955) Hrvatski intelektualac, političar, jedan od najistaknutijih poeta.

Tin Ujević: Magas nyárfák című költeménye szorosan kötődik a mi falunk történetéhez is: "Magasra emelt fejjel, viharban tépett hajjal, erejüket a szenvedés és az éhinség adta, nótájuk fészke ragyog a nyárfák felett a Napban."

Mert a hit és az igazság ereje minden hatalomnál erősebb.

Eddigi adataink szerint Kardos János a saját házának a jogos tulajdonosa volt 1904-től haláláig 1957-ig.

Az a ház nem volt soha Steigervald tulajdon.

A 93 éves Viktor nénink szavaival: ” Örökké Kardos János bácsijé volt a háza meg a kocsmája, még 1904-től vagy 1905-től.”

A Steigervaldok részére tehát csak úgy lehetett ”Vendéglő” az a ház, hogy odamentek Kardos Jánoshoz vendégségbe és elfelejtettek hazamenni. Így nem is csoda ha Kardos János türelmetlen meg csalódott volt amikor kényszerítve volt ennek a nyolctagú családnak az eltartására.

Nagyon türelmes embernek kellett lennie.

A valóságot soha nem fogjuk megtudni, mi okozhatta Kardos János csalódását amikor 1935-től??? neki kellett gondoskodnia erről a nyolctagú családról.

– De nem is biztos, hogy az 1935-ös év az igaz.

Nincs rá eddig bizonyítékunk, hogy hányban égett le a nádtető és mikor hurcolkodott hozzá az első veje a Josep Steigervald ”Szódás Szepi”, a családjával. És miért?

Kardos János talán 1929-től élt külön a feleségétől Leitner Borbálától, de hivatalosan NEM voltak SOHA elválva.

És utána többször is még, ”hol együtt voltak, hol külön voltak” - 2014.nov 28. adat után jogos a kérdés, Pevi tudott-e vajon a 8 Steigervalddal együtt élni?

Vagy igaz lehet a kérdés amit egyik értelmes rokonunk feltett: ”Zsarolták ezek Kardos Jánost?” Pevinek 5 fia volt de velük vagyonszerzés vitáról nem tudunk.

Leitner Borbála-Pevi szilénk egy jólálló szorgalmas dolgos asszony volt aki mindig törődött a gyermekeivel.

Talán 1952 körül lehetett, amikor Borbála szilénk a legfiatalabb fiának a háztartásában élt. Abban a családban nevelkedett az akkor 10 éves körüli kisunokája a Bálint Mancsi. Ezekből az időkből:

Manci egyik szép emléke Kardos Jánosról szól:

Tél volt és Újév Napján volt. A gyerekek azon a napon Újévi köszöntővel lepték meg a falubelieket. A felnőtek boldogsága volt az örömtől ragyogó gyermekarcokat látni akik minden család büszkesége és öröme voltak. A gyerekek viszont a szépen elmondott köszöntő utáni ajándéknak örvendeztek.

Ezt a szép szokást napjainkban is ápolják a faluban.

A gyermekszívet átjáró szeretet érzése a csoda ebben a szokásban, amikor az apróságok a szépen elmondott versike után, szép dicsérő szavak mellett még ajándékot is kapnak.

Minden gyermek egy édes egyetlen-nek érzi akkor magát.

Két kicsi barátnőjével a Fazekas Irénnel meg a Kanalas Cicellel indult aznap Boldog Újévet kívánni Manci is a faluba.

Körös körbe-járta Topolya utcáit a három kisleány.

Bizony az akkor már öregapa kocsmáros, Kardos János bácsi házára is sor került.

”Még most is magam előtt látom” – emlékezik Manci azzal a kedvesen hangzó lágy szavakkal amelyek a két telefonkagyló közötti 20 000 kilométeres távolságról hozzám szólnak, - ”látom ahogy belenyúlt a zsebébe, ahogy szépen kinyitotta a nagy fekete bukszáját, vette ki a pénzt, a papírpénzt amiből egy-egyvet mind a háromunknak adott. Hogy örültünk amikor odaadta. Az egész faluban papírpénzt senki mástól, csak tőle kaptunk”.

-”Tedd ezt is hozzá Irénke.” ajánlja Manci amikor szinte hihetetlen számára is a hír, hogy a magyarok Kardos Kocsmájáról meg Topolyáról miket olvas a nagyvilág.

A papírpénz bizony ritka nagy valami volt abban az időben mifelénk. Nem sok gyermek kezébe került a papírpénz, hát még hogy ajándékba a sajátja is legyen.

Egyik rokonunk még hozzáteszi, a para mellett a papírpénz az nagy valami volt abban az időben.

A Leitner unokák között olyan is van aki 1954 végéig biztosan, eljárt a nővérel és az édesanyjával a hétvégi bálókra abba a kocsmába. ”Az egy nagyon szép táncterem volt.”

Amikor a kocsmá már nem ott működött, a bálók még egy ideig azonban ott voltak megtartva.

-Abban a kocsmában állt egy nagy galambdúc is, folytatja emlékeit Erzsi. Olyan szép és nagy galambház nem is volt tán több a faluban. És csuda szép gyerekkor volt télen Hóembert csinálni meg hólabdázni is a kocsmában.

Kardos János öccsének Gergőnek 1923-ban született egy kisfia akit szintén Gergőnek hívtak.

Ifjú Kardos Gergő kis legényke lehetett amikor a nagybácsijának kiséget a kocsmában amikor a nádtető leégett. Egyik unokája ma arra emlékszik amit az édesapjától hallott ezekről. Az emlékezetben senki sem hallott németekről abban a kocsmában. Arról biztosan nem, hogy a tetőt németek építették volna újra. Különb is annak az épületnek valamilyen biztosítása is kellett hogy legyen, és a biztosító ha nem is az egészet de valamennyit fedezett a kiadáshoz.

Egyszer még fény derül majd ennek a körülménynek az igazságára is. Mindenképpen.

Addig is valamennyiünkben marad a kérdés, mire volt jó ez a furcsa megcsúfolása a Kardos családnak?

Az igazat sohasem tudjuk meg. Nem is érdekel bennünket.

Mi tudjuk, hogy azon a szerencsétlen napon a kocsmában egy még szerencsétlenebb veszekedés volt.

1908-ban Kardos Anna kocsmárosné ennek a vitának a kellős közepén találta volna magát? Vagy a veszekedésben védelmezni szándékozott valakit? Több mint 100 év távlatából mára már ehhez senkinek semmi köze. Miként senkinek semmi köze nem volt sem 1992-ben sem 2001-ben a nagyvilág felé kürtölni, olyan emberek családi tragédiáját **AKIKHEZ NEKI SEMMI KÖZE NEM VOLT.**

A hatóságok intézkedtek a helyzet fölött.

Továbbá, a Kocsma, a Csárda, a Vendéglő és a Motel között kell a különbséget megismernünk.

A Csárda a Magyar Alföldön a falvakon kívül leginkább nagyobb utak mentén épült Kocsma volt. Ott pihentették a lovakat és ételmezt és szállást is ott kaphatott az utas. A régi világban, az útszéli Csárda sokszor a betyárok rejtett szálláshelye is lehetett.

A falvakban viszont a hatóságok három intézmény felett rendelkeztek és határoztak. Ezek a Templom, az Iskola és a falusi Kocsma voltak.

Kocsmát csak engedéllyel nyithatott valaki. A működése is szabályozva volt.

Kardos János háza nem egyszerű háznak hanem külön táncteremmel tervezett Falusi Kocsmának volt építve.

És annak a háznak az eredeti tervrajz szerint biztosan volt éléskamrája. Semilyen Stejgérvaldok vagy akárki mások nem építhettek egy kamrát a már meglévő kamrára.

Semilyen megtévesztés nem változtathat az eredeti házterven.

Az illetékes hatóság szabályai szerint a kocsmá tulajdonosa legtöbbször kötelezve volt **egy alkalmazottat is tartani** aki a

vendégeket kiszolgálta. Ezért tudta mindenki úgy, hogy Kardos Jánosnál többen is dolgoztak a kocsmában.

Ezért a **Kardos Kocsmá** csak úgy lehetett "Vendéglő", hogy a Steigervaldok eljöttek vendégségbe Kardos Jánoshoz és elfelejtettek hazamenni. Nem is csoda ha Kardos öregapánk sokszor el volt keseredve és türelmetlen is volt 1938/39-ben, *Viktória leányának* két és fél év házassága utáni, első vejével.

A Jaksi meg még 2001-ben is, az 1923-ra hivatkozva a Kardosoknak 1904-től saját tulajdon vagyonát keresi???

Édes 93 éves Ács Viktor nénénk említette még a Kardos Kocsmában tartózkodó Steigervaldokról, amit jó ha lerögzítünk. –"Azok el voltak adósodva." Szavai komolyak, őszinték és határozottak voltak.

Ács született Veréb Viktória (1919 – 2013) idén február 22-én a 94-ik életévében tért örök nyugalomra. Emlékeimben valamikor az 1955-58-as évek találkozásában maradt meg. Tavaly kerestük meg újra igen különös kérdéseinkkel. Segítsége nélkül nagyon hiányos maradt volna a családukról szóló tudnivalónk.

Nyugodjon békében és továbbra is örködjön múltunk felett.

Viktor néni az én ifj. Veréb Pál (1883-1958) öregapám egyetlen édestestvérének Veréb Péter (1885-1968) bácsinak volt a leánya.

Viktor néni férje volt Ács Sándor bácsi aki Kardos János öregapánk édestestvérének Ácsné Kardos Veronának volt az egyik fia.

Kardos öregapánk pedig példamutatóan szerette, az 1923-ban korán félárván maradt első unokáját a Steigervald "Szódás Misit" és törődött az új családba került kisunokája sorsával. És Kardos János mégis –"fogatlan volt akinek evés közben kilátszott a fogatlan szája..." írja róla 1992-ben a 60, és 2001-ben a 70 éves német-nyelv-tanár. Mintha az is a kocsmáros hibája lett volna. Hiszen a háborús évek járták, és fogorvos helyett a Steigervaldokra költötte a pénzét. Ki is járhatott fogorvoshoz akkoriban Topolyán???

Nem is sejtette Kardos János, hogy minden jótettének egyszer majd gonosz csúfolódás lesz a jutalma...

Ezuton mondunk most hálás köszönetet mindenkinek akik a segítségünkre voltak a családtagok adatainak felkutatásában. Az illetékes szerveknél is mindig segítőkészre találtunk.

Sohasem feledjük, nálunk TÓBÁN, NAVASZELLÁN akarom mondani TOPOLYÁN is született ARANYEMBER.

A topolyai Aranyember.

Kovács János sógorunknak és feleségének Kovács Borbálának, kedves Borának külön köszönjük a számtalan, hosszú telefonbeszélgetést. Kérdéseink, és újabb és újabb kéréseinket mindig megértetted és meghallgattad kedves Bora, és kedves Erzsi, kedves Mancsi. Nélkületek el sem tudtuk volna kezdeni a több mint 150 évvel ezelőtt született, és a Szülőfalunknak fehér márványra épített Krisztus Keresztet ajándékozó dédszüleinknek, áldott neveit előkeresni.

Azt mondják egy fénykép 1000 szónál többet mesél.

Egy óriási nagy, KÖSZÖNJÜK mindenkinek.

Az Egyháznál elő kell még keresni azt az 1923 és 1930 közötti dátumot amikor a Katolikus pap Topolyán a Falunak felszentelte a Falu Keresztjét. Mert azt csak a Templomi jóváhagyással lehetett emeltetni. Leitner Borbála-Pevi édes szilénk akkor a magyar Kardos János kocsmáros felesége volt. Tehát a Falu Keresztje az Ő hagyatéka is, a többi összes nagyszámú rokonsággal együtt.

Hungarian Village Wirtshaus – Village Pub
In einem Ungarischen Wirtshaus
Egy Alföldi Magyar Kocsmában
U jednu seosku Mađarsku Krčmu

*Let's just observe
human dignity and respect for all.*

Emberi méltóságot és megbecsülést valamennyiünknek.

Szántóné Veréb Irén
Irene Szanto born Vereb
2013.06.21. Sydney

Egy lapot utoljára mindig üresen hagyunk. Emlékeztetõül, hogy írjunk, írjunk és írjunk. Mert különben mások csúnyán beletaposhatnak a múltunkba.

2013 július 28-án új adatok:

Sikerült telefonon kapcsolatba jönnünk a nagy Kardos család egyik legfiatalabb tagjával. Most beszéltünk elõször Kardos Gergõ fiával, a Kardos Géza bácsival. Öregapánk öccsének Kardos Gergõnek (1888-1953) a felesége a bácskai Öreg Rozália volt. Hat gyerekük született: Irén, Etel, Gergõ, Ilona, Rozi és Géza.

Kardos Géza bácsi 1931-ben született a topolyai magyar "Kardos Kocsmában". Kardos János öregapánk volt a kocsmában a gazda az öccse Gergõ pedig volt a kocsmáros. Azért laktak ott mert akkor építette Kardos Gergõ bácsi az új családi házukat a Nagyútcán, a német "Wassa kocsmá" után pár házzal. Kanász Pista bácsi is többször dolgozott a kocsmában, õ volt a kisegítõ.

Kardos Géza bácsi felesége 1929-ben született Topolyán. Édes Kardosné László Bözsi nénink az én ifj. Veréb Pál öregapámnak a közeli rokonságához tartozik, tehát az én rokonom is. Bözsi néni sok mindenre emlékezik ám. És nagyon kedves beszédû és barátságos hozzánk.

"Anyósomék a tanyán (az apjuk id.Kardos József tanyáján) is laktak, a Grujity tanyája felé a bal oldalon. Kardos anya mondta el, a kocsmában összevesztek (1908-ban), akkor is Kardos Gergõ (1888-1953) apósom – 20 éves korában - volt ott a kocsmáros. János bácsi akarta védeni, de megtörtént a szerencsétlen baj. Két évig volt apósom bezárva, Szõgedélyben volt a Csillag Börtönben. Ez a baj ott történt a Kardos Kocsmában.

Kardos János bácsinak a Leitner Pevi a második felesége volt. Az õ lányuk volt a Kardos Maris. Ott lakott és 1943-ban Maris volt a kocsmáros az apjánál. Kardos János bácsi meg volt a gazda. A Kanász Pista bácsi is ott dolgozott, kisegített. Meg a Tamasi Marci is akkor rendezkedett ott, de nem sokáig."

(anyósom régi legénye volt a gazdag földmûves Tamasi Marci aki akkor már régen a tóbai Cicel néni férje volt, öregapámék elsõ szomszédai voltak a Kisútcán, abban a házban is sokat kellett dolgozni és anyósom tudta, hogy "nem maradna úgyse ott mert a nehéz munkát nem bírta", mesélte arról az idõrõl amikor otthagya apósomat is Tordán. Apósom a Népfelszabadító háború katonája is volt valamikor 1943 tavasza és 1945 között. 1945 tavaszán – áprilisban jött el mégis Topolyára lakni, mert 1943-ban ott már megszületett az elsõ fiuk Béla.Sz-V.I.)

Bözsi néni emlékszik még a házra a Falu Keresztjének által?

- **"Hogyne emlékeznék, azt a Keresztet a Kardos család emeltette, rajta is van a nevük írva."**

Bözsi néni hány éves volt akkor? A bálba járt? Mire emlékszik?

-“Én, akkor (1943-ban) tizennégy éves voltam, hogyné emlékeznék. Jártam hát, persze hogy jártam a bálba.”

És Magyar zenészek is voltak ott? Magyar bálak voltak?

- “Még milyen szép bálak voltak. Fölöltöztünk, vagy csak abba ami volt, mentünk a bálba. A zenészekre még mindre emlékszek. Azt is meg tudom mondani ki milyen hangszeren játszott. Ökrös János brácsázott, Tóth János citerált, Kis Bodri hegedült, Mészáros vagy Galcsik Mihály hegedős volt. Lórik Pista (a ‘Paszúr’ Pista bácsi) is hegedült. Az egy olyan vidám természetű ember volt. Az tanította az unokáját a Veréb Palit is zenélni. Mán feküdt az ágyban osztán a kezével elérte a szekrény oldalát, ott ütötte a taktust az unokájának. Úgy tanította.”

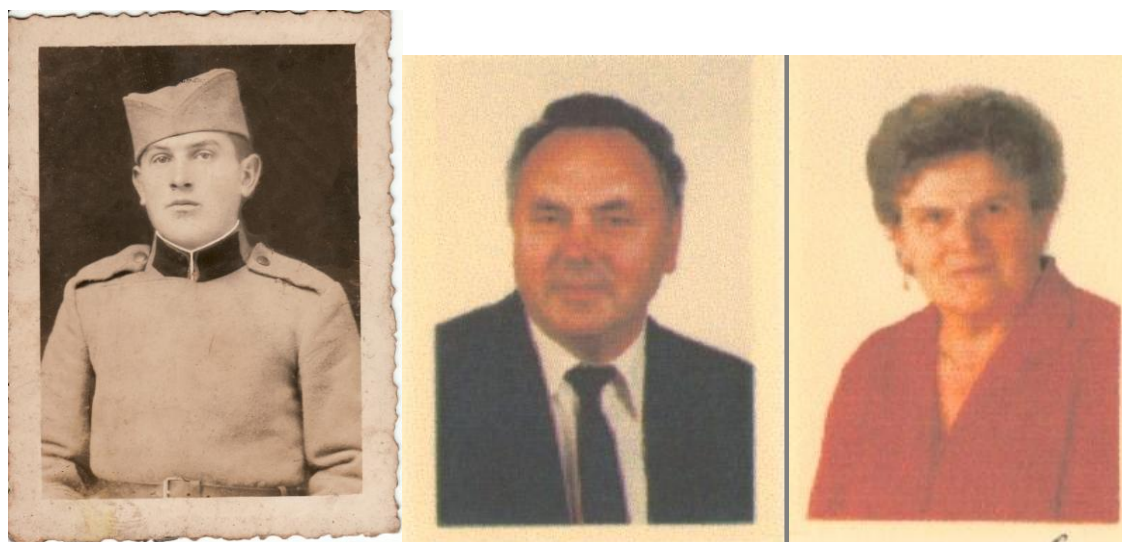
Bözsi néni nemigen talál szavakat, újból és újból felteszi a kérdést: “Miért írhatta ez a német ezeket a csúnyaságokat a családunk ellen? Haragból talán? Milyen haragból?...”

A két telefonkagyló közötti csaknem 22 000 kilométerről, 2013. július 28-án újra közelebb kerültünk a sajátjainkhoz.

Ahnenerbe és az Ostforschung tudnivalóit olvasom majd igaz, Magyar nyelven még nemigen forog köztájékoztató a tudnivaló...

Die "Ostforschung"- ein strisstrupp des deutschen Imperialismus...

Reichsstiftung für deutsche Ostforschung...

A SHS Szerb-Horvát-Szlovén királyság katonája id.Szántó József (1918-2001) aki egy fejjel magasabb volt az átlagnál. Apja a tordai Szántó Mihály két fejjel volt magasabb az átlagnál aki az Osztrák-Magyar Monarchia katonája volt és Bécsben hatvanad magával a Habsburg Ferenc-Jóska kincstár őreként szolgált.

A színes fényképen a magyar Kardos kocsmában született: Kardos Géza bácsi (1931-2014) hosszú betegsége után, végakarátának megfelelően Topolyán a szülőföldben tért meg végső nyugalomára Géza bácsi mellett az özvegye, Kardosné László Erzsébet – édes Bözsi nénivel - szeretve őrizzük emlékét

Kardos József (1850 – 1923) az Édesapa
Kardosné Borsos Klára (1852 – 1930) az Édesanya
Kardos János (1881 – 1957) fiuk, a Falu Magyar Kocsmárosa
Kardosné Fejes Anna (1885 – 1908) az első felesége
Kardos Viktória –Steigervaldné (1905 – 1923 ???) a leányuk
Topolyán a Község házáról hivatalos dátum:
*Kardos Viktória – Steigervaldné **1925 március 19-én** hunyt el*
Steigervald Mihály-Misi (1923-1956) az első unoka
Kardosné Leitner Borbála-Pevi (1882-1955) a második felesége
Kardos Mária –Szántóné (1921-1993) a leányuk
A kocsmáros Kardos János (1881-1957) édestestvérei:
Kardos Gergő (1888 – 1953) édestestvére
Kardos István (1882-1964) édestestvére
Kardos József ( ) édestestvére
Kardos Péter ( ) édestestvére
Kardos Ilona ( ) édestestvére
Kardos Verona ( ) édestestvér

*Veréb Pál (1883-1958) öregapám arra tanított: "Kislányom, az utcán
mindenkinek
úgy köszönjél, hogy Dicsértessék a Jézus-Krisztus."*

Hagyatékuk Legyen Áldott

*Szántóné Veréb Irén
Irene Szanto born Vereb
29.október 2013. Sydney*

Veréb Pál öregapám szeretett kártyázni (Vasárnaponként babszem meg búzaszemre kártyáztak). Kártya partnerei Kardos István (1882-1964) meg Kardos Ilona néni férje Német János bácsi voltak a Lúducáról. Még egy valaki volt akinek nem tudjuk a nevét. Ezt azért tudjuk mert ha valamelyikük hiányzott, akkor Kardos Pista bácsi unokáját a Bogner Pistát hívták, hogy kilegyen a létszám. Bogner Pista: " Ismertem jól öregapádat, szeretett kártyázni. Ha nem voltak elegenden Kardos öregapám engem hívott hogy ki legyen a parti." Én meg jól emlékszem 1954-56 között, amikor öregapám házában volt a sor, ebéd után édesszilém sietett mosogatni meg elrakodni "mert mindjárt itt lesznek kártyázni."

Utoljára egy lapot mindig üresen hagyunk, mert ha további félrevezetésre jövünk rá, azt a tisztesség, a becsület és az igazság érdekében kötelesek vagyunk kijavítani és a helyeset leírni.

Új adat: 2013 november 24-ikei telefonbeszélgetésünk alapján. Egy héttel ezelőtt (november 17-én) már beszéltünk Kovács János sógorunkkal, aki átnézte a könyvben a családi adatokat és észrevett egy téves dátumot. Újra megnézték néhai Steigervaldné-Kardos Viktória sírján a dátumokat és **Viktória nem 1923-ban, hanem 1925-ben** halt meg.

Jani sógorunk a Községházán kérte, néznék meg Viktória haláláról a jegyzőkönyvezett dátumot.

Steigervaldné Kardos Viktória 1925 március 19-én halt meg.

Tehát az általam feltüntetett 1923-as év fél-re-vezető.

Nézzünk utánna, mi okozhatta ezt a tévedést!

Jacob Steigerwald könyveiből:

1.ső könyv 22-ik oldal: német nyelven – ’’Josef Steigerwald Szodás Sepp ... um die Jahreswende 1922/23 heiratete Josef Viktoria. Etwa halbes Jahr nach der Geburt ihres Kindes Michael (1923-1956) starb .... Viktoria. Nach Ablauf des üblichen Trauerjahres heiratete der Witwer Josef im **Sommer 1925** Elisabeth Martin (1906-1944).’’

Magyarul: 1922/23 év-fordulóján házasodott Josef Steigerwald a Szodás Szepi ... Viktóriával. Olyan hat hónapra a kisfia Misi születése után(???), meghalt .... Viktória. **Az egy éves szokásos Gyászév után az özvegy Josef 1925 nyarán házasodott újra Elisabeth Martinnal (1906-1944).**

1-ső könyv 94-ik oldal: angol nyelven –”Josef Steigerwald and Viktoria Kardos, the two got married in the winter of 1922/23. However, less than a year after giving birth to a son named Michael (1923-1956) **Victoria died** ..... in **1924**. **A year later**, in September 1925, Josef married Elisabeth Martin (1906-1944).”

Magyarul: Josef Steigerwald és Kardos Viktória 1922/23 telén házasodtak. Azonban kevesebb mint egy évre rá – vagy fél évre rá miután a kisfia Misi (1923-1956) megszületett, **Viktória meghalt 1924-ben. Egy évre rá**, 1925 szeptemberben Josef megnősült Elisabet Martinnal.

2-ik könyv 34-ik oldal: angol nyelven –” In 1922, Josef married Victoria KARDOS (†1924) ; she was a daughter of KARDOS János, the Hungarian who had acquired the inn of my eventual mother’s deceased parents.(ez sem igaz) Less than a year after giving birth to their child Michael STEIGERWALD (1923-1956) Victoria died ..... whereupon Josef’s mother Marianne (1863-1943) had to care for the baby until my father –to-be married my subsequent mother Elisabeth, née MARTIN (1906-1944) in 1925.”

Magyarul: 1922-ben Josef megnősült KARDOS Viktóriával (**†1924**) , aki annak a Magyarinak, a KARDOS Jánosnak volt a lánya aki megszerezte a ”motelt” – a kocsmát ennek a Jaksi anyjának a szüleitől miután azok meghaltak.(ez sem igaz) Kevesebb mint egy évre a kisfia Misi-Michael STEIGERWALD (1923-1956) születése után, **Viktória (†1924)-ben meghalt** és ezért a kisbabát a Josef anyjának Mariannának (1863-1943) kellett gondoznia amíg Jaksi apja újranősült az ő következő anyjával Elisabethel 1925-ben.

Miben tévedtem?

Tévedtem, mert azt hittem, hogy egy német-nyelv-tanárnak hinni lehet.

Tévedtem, mert hittem, hogy Jaksi igazat beszél.

Tévedtem, mert hittem, hogy Viktória halála után, Jaksi szerint, az özvegyen maradt Josef tényleg betartotta *”a németeknél egy éves szokásos Gyász-évet.”*

Tévedtem mert elhittem, hogy Jaksi az édesapjáról az igazat írta le.

Tévedtem --- mert hittem és nem akartam meghazudtolni sem a Jaksit, sem pedig az elhunyt apjáról olyat állítani, hogy **NEM-IGAZ** mert az **NEM tartott be** semilyen német-szokás **gyász-Év szokásukat**.

A temetőben viszont az édesapja KARDOS JÁNOS emeltetett síremléket a leányának Steigervaldné KARDOS VIKTÓRIÁNAK és az első feleségének ANNÁNAK.

A síremléken nincs 1924-es év.

Az 1925 – ös évet , igen , garantálom , sokszor , hosszan, nagyítóval néztem, néztük és néztük.

Miért hittem volna, hogy a fia félre írta mikor maradt özvegyen az apja... a nagyvonalas német gyász-év-ről mesélve...

Tiszteletben tartva a német ’’gyász-ÉV- szokást’’, NEM
IRTAM, nem írhattam 1925-öt, mert akkor
NINCS EGY ÉVES gyász-ÉV.

Mivel hittem, sajnós a mások szokásainak tiszteletben tartásából kifolyólag, az 1923-as évet láttam, vagy elhittem magammal, hogy azt láttam odavésve néhai Viktória sírkeresztjére.

Több mint egy teljes év családfakutatás után, micsoda kiábrándulás, és micsoda türelmet edző valóság.

Steigervaldné – Kardos Viktória
(1905 – 1925 március 19)

Az özvegyen maradt férje Josef Steigervald a
'szódás Szepi' 1925 szeptemberben nősült újra.

Tehát nem Egy - Gyász – Év után

hanem fél-év-gyász után, 6-hat hónap után.

Igy kapunk fél – igazságokat,
fél – re- magyarázásokat,
ha elhisszük azt amit mások leírnak rólunk, és
tiszteletből nem akarjuk az érzéseiket sérteni és
őket meghazudtolni.

Kardos Viktória nem 1924-ben, hanem 1925 március 19-én hunyt el.

A Steigerwald Marianna mamának pedig nem ”baby” kisbabára hanem másfél éves kisgyerekekre, járni tanuló – totyogó kisgyermekre – toddler-re – kellett gondot viselnie és nem egy évig hanem hat hónapig , ha az is igaz, mert azért a magyar Kardos János öregapja sem hagyta el a kisunokáját az biztos.

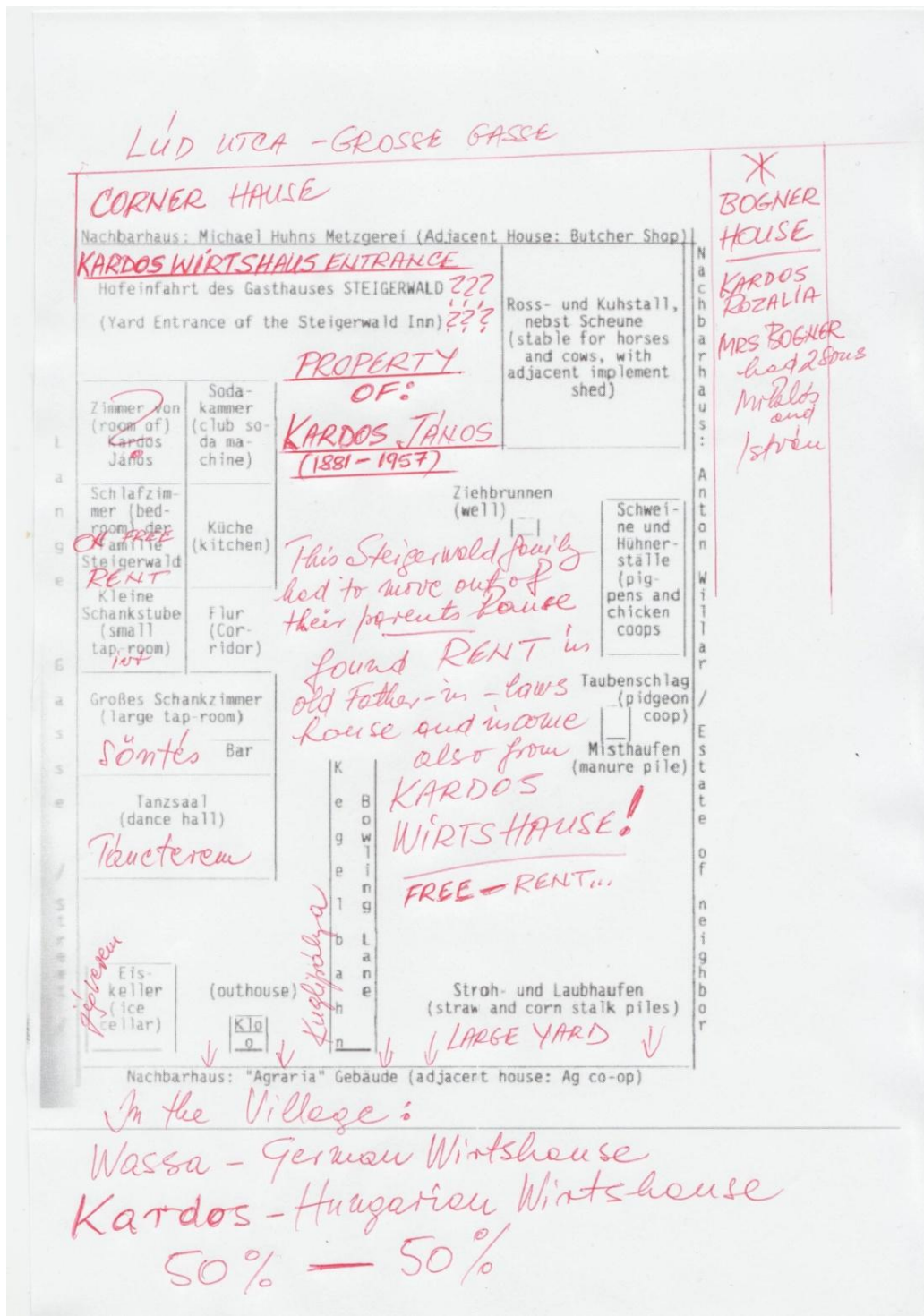
Steigerwaldné-Kardos Viktória (1905 – 1925. 3. 19)

Az 1905-ös születési év tisztán kivehető, Viktória halálának évében az 1925-ös évnél, az 5-öst lehet 3-asnak is nézni.

Ezt néztem inkább 1923-nak, persze figyelembe véve **a Jaksi 1924-es meséjét**. Innen a félretájékozódás.

A síremléken nincs 1924-es év, az biztos.

Emlékük nyugodjon békében.

A fenti ingatlan tulajdonosa 1904-től 1957-ig Kardos János volt. Örököse egyetlen leánya Szántóné Kardos Mária volt aki 1967-ben adta el a házat. A faluban ez mindig a "magyar Kardos kocsmá" volt és sohasem valami "Steigervald Inn"-vendéglő.

**A Jacob Steigervald által családunkról leírtakhoz való tárgyilagos hozzáállásunk érdekében, figyelembe kell vennünk a következő sorokat:
2-ik könyv 48-ik old.**

”... By listening to some customers at our inn (???) –(tovább ezek a sorok magyarul): némelyik vendéget hallgatva a mi vendéglőnkben (???) akik az alkoholban próbálták elfullasztani a bánatukat, úgy tűnik, a legfontosabb kívánságuk az volt, hogy becsületes őszinte embernek legyenek tekintve ”Tisztességes, becsületes ember vagyok.” – (ez magyar nyelven van a szövegében kiemelve). ”A szülővárosomban nagyratartott nevelési erények közé tartoztak a becsületesség, az igazmondás, a szerénység, a szorgalom, a hűségesség, a szomszédhoz udvariasság, mások iránti részvét, takarékoság, kötelességtudat, megbízhatóság, önbizalom.” Köszönet mindezekért Jacob.

1-ső könyv 38-ik és 112-ik old. :

Német nyelven: -”Meine Freizeit verbrachte ich am liebsten in Gesellschaft von Kameraden .... Am häufigsten spielte ich bei Nikolaus und Stefan Bogner ..... ”

Angolul: - **Legtöbbször Nikolaus és Stefan Bogner barátaim nagy udvarában játszottunk.** (Stefan 1932-ben született, saját Sz-V.I.adatom)

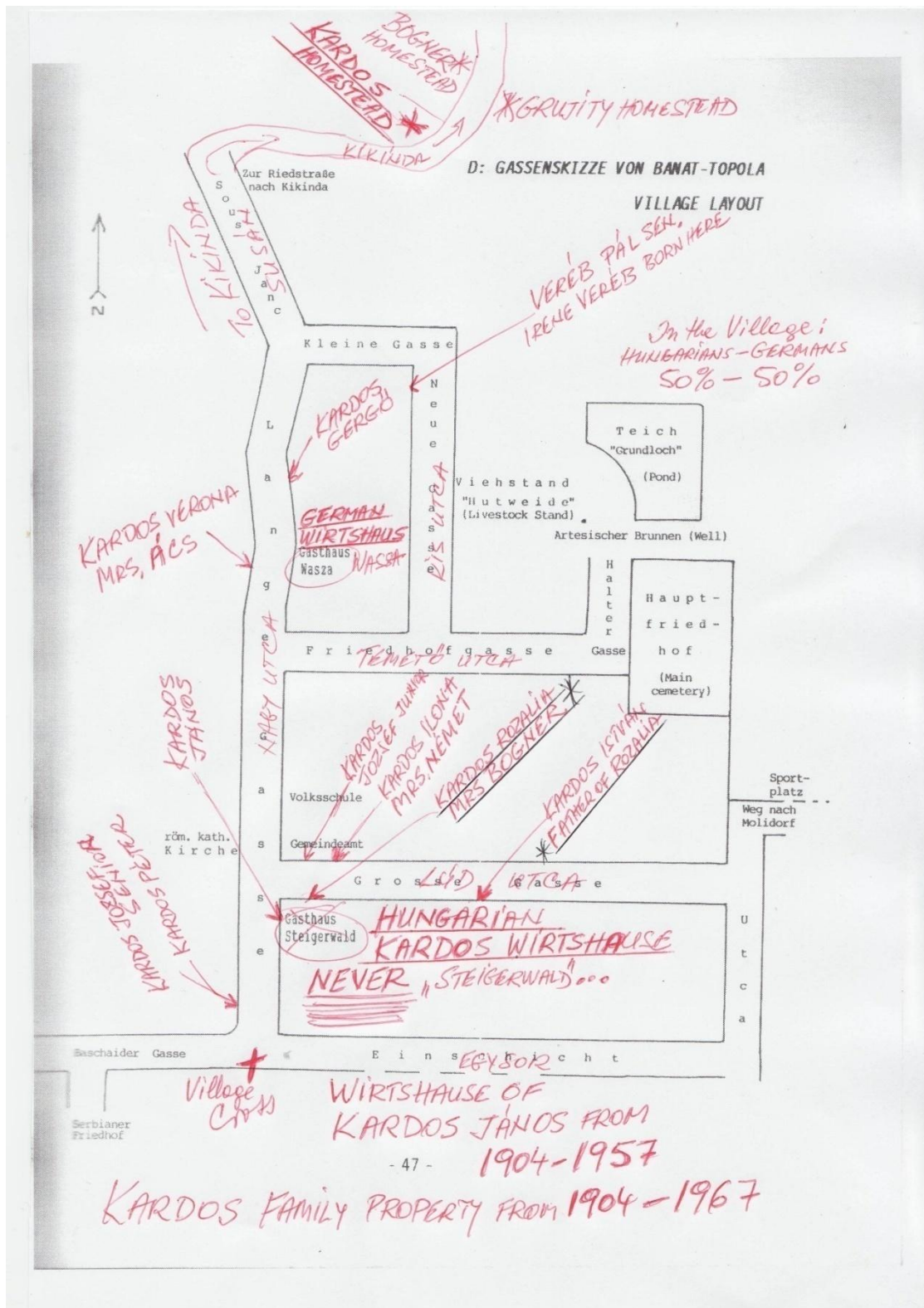
Kedves olvasó, Bognerék háza a második ház a Grosse Gasse- Lúd utcán közvetlenül Kardos János öregapánk háza után, a sarok mögött.

A jólálló id.Nikolaus Bogner háza ma is a legnagyobb abban az utcában. Ez a Nikolaus Bogner öregapánk öccsének, Kardos Istvánnak (1882-1964) volt a veje aki ugyanabban az utcában lakott.

Bognerné Kardos Rozália (1913-2013) szüleinek egyetlen gyermeke volt, aki Hitler WWII háborúja után megannyi több falubelijével együtt maradt özvegyen. Úgy tudják a férje Nikolaus Bogner neve is azon a kőtáblán található amelyiket Kikindán a tejsarnok mögötti német tömegsír fölé emeltek.

A háború után az új rezsim konfiszkálta a Bogner házat – három szerb családot költöztettek a helyükre (tudjuk, hogy kik laktak ott).

1945 után az özvegy Bognerné Kardos Rozália 2 félárva fiával a jólálló Kardos szülei házában talált menedéket ugyanabban az utcában, a Lúd-utcán. Vigasztalást, fájdalomra gyógyírt pedig a nagybácsijánál Kardos Jánosnál való gyakori látogatásai és az unokatestvérével Szántóné Kardos Máriával való hosszú beszélgetéseiben talált a magányos, haláláig a férjéhez hűséges özvegy.

Mrs Bogner – Kardos Rozália 1945-ig unokatestvérének Szántóné Kardos Máriának és a nagybácsijának Kardos János kocsmárosnak az első szomszédja volt a Lúd-utcában.

1399-ben a magyarok Újfaluja állt itt – amelyet azóta "Topolyához csatoltak" ...írják a hitelesek.... mintha minden település Berlintonól Bécsig ma is úgy nézne ki mint ahogyan 1399-ben kinézett... Mifelénk "minden mocsár meg pusztá meg" a Mercy térképen elpusztult".... Nincs a világon még egy olyan "minden elpusztító" térkép mint ennek a Mercynek a térképe... érdekes, ami 1399-ben virult és virágzott az 1700-ra hirtelen "elmocsarasodott" – malo morgen... Újfaluinak 1838-ban 4760 lakosa volt 1940.12.14. Kisgazdaköri adat szerint Topolyán 51% magyar és 49% német volt a lakosság aránya.

Kardos János halála után 1957-ben Szántó Mária volt édesapjának örököse. Az özvegy Bognerné – Rozi néni sokszor átjött hozzánk vendégségbe, anyával első unokatestvérek voltak és nagyon közeliak, emlékezik a férjem Szántó József: ”még most is magam előtt látom ahogy télen szeretett a meleg kemencének dőlve beszélgetni. Rozi néni soha többé nem ment férjhez. Tudtuk, hogy az apja halála után a fiaival kiment Németországba.”

2014.február 19. – első alkalom volt ez, amikor telefonon megkerestük Bogner Rozi néni fiát Pistát - Stefan Bogner, Miklós már elhunyt.

Tudtuk, hogy családjának egy látogatásakor Topolyán, az egyik rokon odaadta A Falu Keresztje magyar nyelvű példányát.

Stefan elmondta nekünk, hogy ő elkapta Jacob Steigerwald mindkét könyvét, barátok maradtak a mai napig.

Idegen nyelven írott könyv persze nem ad tájékoztatást mindenkinek.

Miután beszéltünk a nagybácsija és a mi öregapánk iránti lealacsonyításokról és lenézésekről ennek a ”szódás Jaksinak” a könyveiben, a háború utáni német házak konfiszkalásáról is beszéltünk. Kitisztáztuk a tényt, hogy a német gyarmatosítás után, az új rendszer az üres német házakat a faluban főként boszniai szerbekkel telepítette be. Kitisztáztuk a tényt, hogy magyar ember vagy magyar család nem kapott német házat a faluban. Csak a szerbek.

Bogner Pista: -’’Abban 100 százalékra egyezek veled, hogy magyar nem kapott német házat a faluban, az 100 százalékra biztos.’’

Amennyiben a magyar – Kardos kocsmá – és ingatlan a Steigervald vagy akárki más német katona tulajdona lett volna, akkor abból a házból ki lettek volna lakoltatva és az a ház is oda lett volna adva a szerbeknek.

Olyan sajnálatosan szomorú ezeket a tényeket leírni, de mi más választásunk maradt, hogy megtisztítsuk a nevét, tisztázzuk a tisztességét és a becsületét, az igazságát az EMBERNEK, Kardos Jánosnak és a családjának.

Tisztázzuk régen elhalálozott embereknek a nevét és becsületét, akik nem tudnak többé beszélni és a nagyvilágban rájuk szórt gyalázkodások miatt, a saját igazságukért szót emelni.

Olyan egyszerű falusi emberek nevét megtisztítani a gyalázkodásoktól akik nem tudják többé mondani, hogy ebben a száználmasan szomorú mesemondásban, hallgattassék meg a másik fél mondanivalója is.

Kardos János NEM VOLT TOLVAJ és NEM VOLT CSALÓ.

A falu sohasem hallgatta volna el és sohasem bocsátotta volna meg a háztolvajt.

Mert a falu szigorú és a falu őszinte.

Mert a faluban mindenki ismer mindenkit.

Soha nem hallottunk olyat, hogy Kardos János lopott házban lakott volna amit 1920-ban vett és nem fizette ki.

Vagy, hogy lakó lett volna a saját házában.

Milyen "akadémikus" az aki idegen nyelveken küldözget szét könyveket, olyan embereknek, akik nem tudják elolvasni, akik úgysem értették volna azt?

Mi volt a célja ennek az embertelen csúfolódásnak? Miért?

Kedves olvasó, emelje közülünk a kezét az, aki nem ismer senkit aki elvált volna, aki a kelletténél jobban szerette az alkoholt, aki sohasem veszekedett a feleségével, a férjével, a rokonával vagy a barátjával...

Én egészen biztosan - egészen jól-jót és egészségeset veszekedtem, kezeltem az alkohol okozta bohóckodást... Ki nem?

Ki szeretne egy "szenttel" való életet? Én nem. Mert bizonyára unalmas lenne. Azt mondja nekem a férjem, hogy azok vitatkoznak akik szeretik egymást. Olyan édes tud utána a békülés lenni.

Normális emberi tulajdonságaink ezek. Megbocsájtani és szépen szeretni tovább.

De a másik ember legszemélyesebb dolgait roszindulattal és hamisításokkal telítve a nagyvilágba kürtölni és kitergetni, nem egy egészséges és elfogadható viselkedés.

Nem elfogadható a másik ember fájdalmán nagyvilágot lovagolni.

ifj.Szántó József szeretteit hiába csúfolta meg a Steigervald.

A tisztességét és emberségét nem károsíthatta meg.

Szántó József nem hitte el amikor Jacob azt írta neki: "Jobb hogy az ő anyja Maris kapta el azt a házat mint a szerbek."

.....micsoda pofon ez egy elhalálozott személynek, aki már nem tudja megvédeni a saját igazát.....

A topolyai magyar emberek legnagyobb erénye viszont az egymás iránti becsület volt és maradt. Ők sohasem állítottak "kívülre" a saját asztaluktól és kenyérüktől senkit.

A felénk irányított hamisságokra is talán csak nagyon kevesen válaszolnak Topolyán. Mert a topolyai –alias- Újfalu-i ember öntudata és magabiztossága fél évezreden át elnyomás alatt tengett.

Az öntudatos fellépés lehetőségének gondolata is elkerülte a legtöbb topolyai magyar embert.

A keresztszüleim Topolyán

Keresztanyám: apámék öt testvére közül az egyetlen nőtestvér,
Ácsné Veréb Vera (1916-2002)

Keresztapám Ács Péter (1912-1986), a Kisgazdakör titkára volt Topolyán.

Az 1945-ös rendszerváltás kegyetlen idejében történt, Apám többször elmondta:

Egy napon bekopogott egy falubeli, öregapámék Kisútcai házába:

-”Jöjjenek gyorsan a Gazdakörbe, Péter tiszta vér, verik a partizánok.” Szaladt is édes szilém Verébné Pénzes Erzsébet (1889-1962), a valóságos földreszállt angyal. Mire odaértek a Nagyútcára, a Wassa kocsmának általi egyik Ácsék házához (annak utcai szobája volt berendezve Gazdakörnek - Bogner Stefan-Pistától tudjuk ezt az adatot), már lemosták és törölgették keresztapám sebeit.

Az történt, hogy a Gazdakör könyveit el kellett égetni az udvar közepén. Keresztapámnak a polcra kellett kihordani a könyveket. A kijárat ajtójánál kétoldalt egy-egy partizán állt és ahányszor kilépett az ajtón, kétoldalról puskatussal verték. Befelémenet megint kétoldalról ütötte a puskatus.

Apám nem állt meg ott, hanem sietett hozzájuk haza - *A Falu Kereszt* mögötti házban laktak a Nagyútca elején.

Keresztanyámat a kemence – szájánál találta, egy halom könyv volt összedobálva a padlón. Sírt és gyujtotta be a kemencét: ”Égjen el az egész, ezek miatt ölnek bennünket.” A látványt apám nem tudta szó nélkül hagyni.

”Amikor láttam milyen könyveket dobálna a kemencébe, lehajoltam és összemarkoltam amennyit tudtam. – Már pedig testvér ezeket nem égeted el!”

Elöl hátul az inge alá bujtatta a könyveket, pullóvert húzott és irány a Kisútca.

Útközben elborzadva azon járt az esze, mi történne ha egy partizán észre venné a gelebébe rejtett drága rakományát.

Budapestről rendszeresen járt a Kisgazdákhoz a könyvküldemény, gyümölcsfa gondozása, oltása, konyhakertészeti útmutatás és más hasznos földművelési szakkönyvek. Hát ezeket kellett elégetnie Topolyán a titkárnak.

Keresztanyám tűztől mentett könyvei közül került pedig hozzám 6 éves koromban, a napjainkig féltve gyarapított, éppen bimbót hajtó könyvtáram első példánya Kikindán.

Úgy hívták, hogy **Tulipántos láda.** *(valahol valamikor nyoma veszett, ma már nincs meg)*

A többi nevére nem emlékszem, de tudom Petőfi Sándor, Arany János meg Jókai Mór nevével is akkoriban ismerkedtem meg.

Meg az Északi Jeges Tenger állatvilágával. Ez egy nagyon szép, vászonkötésű könyv volt amelyiknek a lapjai mind fényes, fotó minőségűek voltak, sok-sok fényképpel. Most is látom magam előtt a nagyon közélről lekattintott rozmár pofiját. Kicsit féltem a hosszú ritka bajúszától. A fehér bundás jeges medve meg a jégtömről majdnem belecsúszott a – úgy írta – jeges vízbe, érdekes volt, hogy nem fagyott bele.

Apám sorsunkat meséiből pedig tudom, hogyan kell a magyar könyveket szeretni és menteni.

Az apám Veréb András (1927 – 2008)

**A nagyikikindai magyar Gimnázium kiváló tanulója
tanárai ajánlatára tanítóképzős Nagybecskerekben, falusi tanító Hetinben.**

Érdekes volt amikor évtizedekkel később itt Sydneyben, egy lakodalomban az egyik Hetini mulató asszony megismerte: ”- A tanítóm volt.” Mivel csak G. Kati és a testvére Anna voltak ikrek az osztályban, apám azonnal tudta melyik volt diákja állt előtte – ”Emlékszem az ikertestvérekre.”

1947 januárjától politikai elítélt Kosovska Mitrovicán.

Tíz év börtönre ítélték, 18 havi fogság után, informbiró, amnesztia 1948-ban.

**Topolya pénztárosa, ... 1956-tól 1966 novemberig munkavezető Nagyikindán a
”Pyram” vegyüzemi vállalatnál amikor kirepítették az ajtón mert elutasította a
kommunista párt tagságot. Amikor kilátástalanságában mégis meg akarta gondolni
magát, Kosovska Mitrovica miatt semmi esélye sem volt.**

Azokban az években egy kicsit az éhínséget is megtapasztaltuk...

Alkoholos fájdalomcsillapításaiban többször sírt és csuklón a bilincs nyomait mutatta. Öregapánk sokat áldozott fia előrehaladásáért. Amikor letartóztatták, Becskerekre a magyarok megmentőjének tartott Várady Imre ügyvéd úr irodájába sietett, fia megmentésének érdekében. Sajnos nem lehetett segíteni mert nem a civil hanem katonai bíróság ítélte. Várady Imre úr nevével 1997-ben egy *Bokréta* előszavában találkoztam. Emlékeimben a fiát menteni igyekvő drága jó öregapám Becskerekre siető kétségbeeső segítségkérését véltem látni. *A Várady-ak minden lépésére a jó Isten áldását kérem – kértük a családukból azóta.* A *Bokrétában* találkoztam még a kikindai Milike kisasszony zene és tánc tanárnő nevével, ő a magyar tánc csoportját gyönyörű magyar népviseletben a város háza elé vitte ”akkor” mert a magyar HONVÉDEKET várták bemasírozni Kikindára. Sokáig vártak, senki se jött. Milike kisasszony autóba ült és kihajtottak a kiserdőhöz a Basahídi úthoz, látni mikor érkeznek. Rémülten szállt ki a kocsiból kicsit később: ”gyerekek gyorsan a mellékutcákon rögtön haza menni, senkivel nem beszélni, otthon a ruhákat azonnal levetni. Otthon maradni.” Mert nem a várva várt MAGYAR HONVÉDEK hanem Kikindára Hitler katonái masíroztak be ”akkor”. Milike kisasszonyt soha többé nem látták Kikindán mesélte az akkor ott táncos lány mostohaanyám később. Sokszor gondolkodom: Goli otok meg K.Mitrovica miért járt ki azoknak akik a saját őseik szülőföldjére a sajátjaikat várták?... Azóta szeretem a magyar honvédeket. Apám pedig soha, nem létezik, soha, soha nem Hitleréket hanem csak a sajátjait szerette és várta. Életünkben irányt adó volt apám Gimnazista fényképéről, homlokán a Magyar Címer és a Koronánk. *A Bokrétából* még Szupritz kántor nevét is sokszor emlegette apám, ének-tanára volt a Gimnáziumban.

Öregapám ifj. Veréb Pál (1883-1958) Torontátopolyán
Az édesapjával idősb. Veréb Pállal (? – 1927) Szibéria hadifogságát szenvedték
át a "nagy háborúban." Vajon miért, kiért?
Anyja neve Verébné Lúció Veronika (? – 1922)
Topolyán a partizán kirugta a gyomrából a levegőt mert valaki odasúgta nekik,
amikor a padlásokat söprötték, hogy ez az az ember akinek két fia is
Titó börtönében van.

A szüleim Banatska Topolán 1949. 8. 25-én

Veréb András (1927-2008) és Verébné Dobróka-(Bácsi) Mária (1931-1984)
(anyám házasságon kívül született, a Bácsiaknak tanyája Oroszlámoson a Tallján Béla tanyája előtti tanya volt. Biológiai apja neve Bácsi József, aki 1942-ben Újvidék alatt esett el. Anyámat születésétől anyai nagyanyja Dobrókané Morlog Erzsébet nevelte fel. Morlog Ferenc üknagyapa 1898-ban borbély-fodrász Oroszlámoson) 1953-ban pedig már én állok őrt a topolyai *Nagyboldogasszony Templom* kerítésén

Apám nyomdokain haladva a kikindai Gimnáziumban 1964 – 65 – 66 – 67-es iskolaévekben. 1967 szeptemberében a topolyai magyar erény példái: Szántó József és Szántóné Veréb Irén Nagyikindán,(nagykorúsítottak)

Ennyi bemutatkozás után, jó lenne, ha ott künn a nagyvilágban nem mocskolódnának a Torontál-topolyai magyarok emberi méltóságával....

Veréb István (Torontátopolya 1923 – Sydney 2006)

Nem lenne sem teljes sem helyes az "akkori" adatgyűjtés, ha kimaradna Veréb szilém és Veréb öregapám 5 gyermeke – Vera, Jóska, Pali, Pista és András - közül Pista bátya. Maga a csendes megtettesült jóság az életvitelében, bizonyára szilénk gyökereiből is sarjadozott benne tovább. Akkor amikor az "akkor" történt Kikindán, Pista bátya otthon volt a szülői házban. A Magyar Honvédség bejövételét, mint majd kiderül, viszont, nemcsak a kikindaiak hanem bizonyíthatóan a topolyaiak is várták. A magyarok mindenképpen. Arra a bizonyos napra, ez a tizenhét év körüli legény gondolt egyet és a biciklijét piros-fehér-zöld pántlikával teli-s-tele díszítette. A kerekeket is körös-körül a küllők között. Amikor már biztos volt abban, hogy a Honvédek beérkeztek Kikindára, nekivágott a 20km-es poros útnak. A faluból kifelé a Susán felé kell haladni, ott elhagyni az út két oldalán a kicsiny akáclombos erdőt, az útszéli Jézus keresztnél kanyarodni jobbra majd nem is 1km után a Grújity tanyája jobbról, a kocsitúlsó oldalán balról a Kardosék tanyája, utána Bogner Pista öregapjának, az öreg Bogner Nikolausnak a tanyája ahol kicsit visszakanyarodik a poros országút balra, és innen már nyílegyenes az út Kikindára.

Olyan 7km-re a Bánáti birtok tanyavilágát kell elhagyni és utána már csak egy-két tanya esik útközben amire azért figyel fel az utas, mert ott nagy gémeskút integet, hogy a lovakat hol lehet itatni. De a biciklisnek nem kell itt időzni, főként ha nem mindennapi alkalomra igyekszik Kikindára.

De az nap , az igyekezet, bizony csak igyekezet maradt.

Miért?

Csak évtizedekkel később adtam össze a gyerekkorban hallott elbeszéléseket.

Jó félúton Kikinda felé, Pista bátya szembe találkozott egy falubelivel.

A jó ember elszörnyedt amikor meglátta a felszínezett – nemzeti színezett – falu legényét. Pista bátyának még a kabát gomblyukban is nemzeti színű pántlikákat lobogtatott a torontáli szellő. 1941.4.14. tavasznak hideg szellője.

- Fordulj rögtön vissza öcsém, szaladj a kukoricásba a biciklivel és szaggasd le a pántlikákat gyorsan. Kikindára a német hadsereg vonult be, biztos erre is veszik az irányt, ha így meglátnak nagyon ráfizethetsz.

Mindégre rejtve maradt Pista bátya nemzeti színű szallagja, a termékeny torontáli határ fekete humuszában.

Nem jöttek hát mihozzánk a magyar honvédek haza, elment hát Pista bátyám Magyarországra, a megmaradottra.

Hitler háborúját Szegeden élte át, ott tanulta ki az asztalos szakmát.

Sajnálta, hogy becses faragott bútorok helyett, leginkább csak koporsókból állt a sok rendelet.

Véget ért a háború, felszabadult az ország, gondolt egyet az asztalos mester, mert úgy érezte mostmár a szülőfalujában van a helye.

Szegedről át a Bácskába vette az útját, ahol csak Kanizsáig jutott át. Nem a Tiszán át, hanem a Bácskában Ó-Kanizsán maradt. Ott fogták el és mint gyanúsítottnak az ottani gyűjtőtáborba zárták. Két évre.

Ez lehetett az a rettenetes 1947-es év Karácsonya, amikor a Délvidék pokolból szabadult indulatok okozta tömegsírok látványára, szemfedőnek, a könnyeiktől roskadozó nehéz felhők, borzalmukban puha fehér hópihékké fagyott jeges lepellel vonták be a tájat.

Kicsiny falunk árván maradt szobájában édes szilénk azon a szent estén, halott öccsét és elveszettnek hitt két szép legény fiát siratta.

Az egyik Kosovska Mitrovicán a másik Kanizsán élte a felszabadulás rabságát.

Mi történt Kanizsán?

Kanizsán azon a szent estén egy másik magyar édesanya is siratta elveszett fiát. Karácsonyi diós, mákos süteménnyel, sült hússal, friss kenyérral és tepertővel megrakott karoskosarát a karjára vette és a börtönőr előtt rimázkodott szenvedve.

Adná át a karos-kosarat az ő egy fiának, enyhítené fájdalmát a szenvedő anyának. Fel s alá sétált a fogolytábor előtt az összefagyott asszony. Kérését, óhaját azonban hiába várta, hogy bármelyik ő is meghallgasson.

Amikor már látta, itt jeges és fagyos minden örnek a szíve, odament az egyikhez és sírva zokogva csak arra kérte: vegye el tőle a szent estére készített karos kosarát és a rabok közt akárkinek adja át.

Nincs semmi kérése, a jó embert csak arra kérte, ha lehet, egy magyar ember legyen az aki ma este elkapja a karos-kosarat.

A szent este sugalata vagy a magyar anya fájdalmas sóhaja, de a szerb börtönőr kemény szívét, úgy látszik valami mégis megpuhította.

Körültékintett a megroppant ember tömegén, néhányat lépett, és a Szegedről csak hazafelé tartó, mégis letartóztatott asztalos mesterre nézett: "Úgy látom te rendes embernek nézel ki, magyar vagy? – Ezt a kosarat egy magyar asszony küldte és csak azt akarta, hogy a fia helyett ezt egy magyar ember kapja. Itt van, te kapod, a tied."

Rettenetes lelki vívódást átélt ember tudja csak olyan egyszerűen, annyira szelíden elmesélni azt és ahogyan ezt a történetet Pista bátya elmesélte.

Azon a szent estén, Topolyán édes szilénk asztalánál érintetlen maradt a vacsora.

Kanizsán sült húst, dióst és mákost evett a rab fia. A jéggé fagyott betonpadló ágyon pedig, azon a szent estén Pista bátya feje alatt, puha párna volt a bácskai magyar asszony Karácsonyi élelemmel megrakott karos-kosara.

Röviddel kanizsai szabadulása után Topolyán a "Kardos kocsmában" egy este, azt a nótát húzatta a zenészekkel, hogy – A kanyargós Tisza partján, ott születtem - , életre szóló bánatára, mert ott meg az új rezsim egyik embere úgy elmarkolta a torkát, hogy 50 év múlva is azon csodálkozott, hogy életben maradt. Élete végéig ez volt Pista bátyám kedvenc nótája. Karácsony másnapján, Szent István neve napját ünnepeelve, minden évben, túl az óperencián, az óceán másik oldalán, a messzi Sydney-ben, mindig ezt énekelte.

Adalékul még egy-két tudnivalónk:

2-ik könyv 33 old. olvassuk,

"Josef Steigervald (1894-1940) Ruskodorfon "inasként" kezdte egy "general-store"- "vegyes-kereskedésben" ahol b-clarineton is megtanult játszani és ahol, ő és Louise a fiatal boltoskisasszony kezdték megszeretni egymást, amikor a "boltos-tulajdonos" Anton BUCHNER azonnal felmondott neki és elküldte onnan, mivel a leányát gazdagabb emberhez akarta férjhez adni amikor majd eljön az ideje. Josef Steigervald akkor visszajött Topolyára.

1915 októberében Louise Buchner férjhezment a ruskodorfi Josef Ballauerhez.

Több évtizedes és Kisoroszról elszármazott 82 éves jó ismerősünktől kérdeztem mondaná meg ismerte-e a Buchner kereskedő boltját a faluban?

A "Buchner kocsmá" volt a faluban a jobbmódúak jártak. Az magyaros kocsmá volt. A Templom utca és az Oláh utca sarkán a nagy épület volt a nagy kocsmá a nagy táncteremmel. Ha volt boltja az csak egy nagyon kicsi helyiség volt. (Érdekes volt mert egy kereskedés-boltban vajon kiknek b-klarinetoztak?)

Buchner Antal kocsmáros veje volt a Ballauer Josef, annak a háza mindjárt szemben a kocsmával volt az a nagy ház amelyikből rendőr laktanyát csináltak Ruszko Selo-n. Ballauer mindenki Balla úrnak szólította és ő dolgozott az apósa kocsmájában, a magyaros Buchner kocsmában.

Ballauer Elza 1935-ben, előtte és utána is tagja volt a Gazdakör Amatőr Színjátészó-csoportnak.

A Buchner kocsmá épületében a szülészeti otthon volt később Kisoroszon.

Sztánics Ferenc kisoroszi magyar tanár interneten is elérhető könyveiből aztán bőven tájékozhatva vagyunk. Erre is kisoroszi ismerőseink hívták fel a figyelmünket. Első könyvéből fénymásolatokat is készítettünk.

Buchner Antal kocsmáros zeneiskolát végzett és zenét tanított a falu zenekarának. Megkövetelte, hogy a zenészei ismerjék a kottát.

A fia Buchner Toncsi Budapesten fejezte a Zene Akadémiát, Eszergomban karnagy és zeneszerző volt a Katolikus Bazilikában 1911-től.

Itt csak azt kell megjegyezni: a Steigervald még véletlenül sem 1935 utántól a topolyai "Kardos kocsmában" a magyarok miatt lett alkoholista és halt meg alkoholos májkárosodásban 1940-ben. A kocsmát ezek szerint ő már 1915 előtt jól ismerte, lehet az elsőből alkoholossága miatt el is lett zavarva. A szódavíz készítés "tudományát" is onnan "Ruskodorfról" hozhatta...

Bogner Pistával való beszélgetésünk után még egy gondolat. Csak egy gondolat: Pista érthetően, szűkszavú.

Kardos János és a második felesége Leitner Pevi nem csak egyszer, egyszerűen elváltak, hanem "hol együtt voltak, hol külön voltak."

Öt saját gyereke után 1921-ben megszülte "Pevi" a hatodikat, a kisleányukat. 1922/23 telére vajon a 29 éves kitapasztalt és mindenképpen gazdagodni akaró Steigerwaldnak a 17 éves Kardos Viktória dunaisváb mostohaanyjánál sikerült-e behízelegnie magát? Leányának korai halálát az apja soha többé nem tudta feledni, sem megbocsájtani – de szerette Misit a kisunokát.

Más kérdés, hogy akart-e Kardosné Leitner Pevi együtt lakni a kocsmába beköltözött 8 tagúra szaporodott Steigervaldokkal???

Gondolatok ezek csupán a tisztánlátásunk érdekében.

B. Buchner Antal az esztergomi bazilika karnagya az eucharisztikus szentév alkalmából új, szép, hatásos misét komponált.

1937

Bánáti Buchner Antal

(1882-1950) zeneszerző, karnagy. A szegedi tanítóképzőben végzett, majd a bp.-i Zeneakadémián tanult tovább. Szepeshelyen, Szatmárban, 1911-től Esztergomban egyházi karnagy. Az egri Katolikus Kántor egyházzenei folyóirat felelős szerkesztője (1913-19). Megalapította az Esztergomi Zeneegyletet (1916), az esztergomi zeneiskolát (1928). Miséket, oratóriumokat komponált. Zenekari műveket, dalokat, m. nótákat s Pilóta címmel operát írt. Művei gyakran szerepeltek a Magyar Rádió műsorában.

Buchner Antal kocsmáros fia, Buchner Antal-Toncsi karnagy Esztergomban.

Tószegen született 1882-ben. (tehát NEM a kitalációs "Mastort" meg "Heufeld" feleségeken, mert OTT NEM volt sem kis sem nagy, hanem csak EGY TÓSZEG nevű település volt ott már a magyar középkorban.)

A tanfolyam résztvevői a Gazdakör szervezésében

Móricz Zs. - Szigeti József A VÉN BAKANCSOS ÉS FIA A HUSZÁR rövid tartalma: Sugár Mihály kiszolgált katonának - a vén bakancsos - a fia Laci, szereti a Veres kocsmáros lányát. A kapzsi kocsmáros rossz szemmel nézi, mert gazdag vőt szeretne. A kocsmáros cselhez folyamodik. Lacinak ígéri a lánya kezét, ha a fia helyett elmegy katonának. (Friczi) Laci elmegy. Négy év múlva félkarral tér haza. A kocsmáros nem tartja a szavát, Lacit kiutasítja. A vén bakancsos elhatározza, hogy megleckézteti Verest, aki Hangos kántorral együtt járja az erdőket és mezőket, kincset keresnek. Sugár Mihály úgy tesz mintha megtalálta volna a nemlétező kincset, így szinte kierőszakolja Laci és Ilonka házasságát. Az előadásokat rögtönzött színpadokon mutatták be a Rácz-féle vendéglőben, a nagykocsmában, a Buchner Antal zeneiskolát végzett, kereskedő-kocsmáros vendéglőjében. Ballauer, Buchner veje volt, ő tartotta a kocsmát is. Balla úrnak hívta mindenki.

11

Most értjük miért lett elküldve Steigervald a ”Buchner kocsmából”, mert talán ott meg a Kisorosziakat vádolták volna az alkoholos májkárosodásáért. Mert ott egy komoly kocsmát kellett vezetni. Buchner Antal kocsmáros szigorú volt és nem volt elnéző. Kardos János életében ha egyetlenegy hibát is követett el, az az volt, hogy nem vett példát a kisoroszi Buchner kocsmárostól...
Hagyta magát kihasználni ettől a Steigervaldtól...

Buchner Antal kereskedő (1908. IV. 17. Kisorosz) és fia Buchner Toncsi karnagy (1923. XII. 28. Esztergom)

- Egy alkalommal, reggel felé egy tanyaí paraszt bácsi azt mondja. Emberek, a pénzem már elfogyott. Ha muzsikálnak, akkor délben vagy délután (alvás után) kijöttök hozzám a tanyaára, és mindenki kap egy zsák búzát. Összenéztünk és beleegyeztünk.

Szolt a nóta.

-Na, emberek, ahogy megbeszéltük. Zsákot hozzatok! Valójában pihenés után találkoztunk, és irány a tanya.

-Jó napot, gazduram! Jöttünk a búzáért!

-Asszony, gyere csak! Vezesd az embereket a búzaföldre, és szedjenek egy-egy zsák búzát!

A tanya mögött volt vagy öt hold zöld búza. -Na, emberek, mindenki szedjen magának, amennyit csak bír!

Tóban voltunk lakodalomban. Finom paprikásillat terjengett a levegőben.

-Na, emberek, mielőtt munkához láttok, egyetek!

-Ettünk volna, de nem lehetett elválni.

-Egyetek csak, egyetek, jobban fogjátok kívánni a teheneket! (Bikacsököt darabolt a paprikásba)

- Volt ahol liba- és kacsamájjal vártak bennünket.

Okulva a példákól, nagyon körülnéztünk, mielőtt enni kezdtünk volna.

Egy alkalommal bőséges tállal vártak bennünket. Kirántott hús. Senki sem vett belőle, látszólag nem voltunk éhesek. (Attól tartottunk, hogy ismét valami tréfa).

Amikor elvitték, azután mondták, hogy mind kirántott fácáncomb volt.

Egy alkalommal Csernyén voltunk lakodalomban. Másnap reggel emelkedett volt a hangulat. Azt kellett csinálni, amit az egyik mulató szomszéd akart. Kiverte az ablakot, és mindenkinek utána kellett mennie. A háztetőn keresztül ment haza zenekisérettel. Mindent fizetett. Képzeld, milyen jó volt a nagybögösnek!

BERTA FERENC

Zenét a német kántornál Haász Tóninál tanultam. Hároman: Rácz Jenő, Berta István, Berta Ferenc 1936/937-ben. 1939-ben már zenekarunk volt. Gázsó Sándor, valamilyen Pero, Miloš, Veselin szerb ajkú zenészek is velünk muzsikáltak. Töszögön, Szenthuberten béresbálakban muzsikáltunk. Narancsbál, fügebál, szüretibál és egyéb alkalmakkor szolgáltattuk a muzsikát. Muzsikáltunk magyarul, németül. Szerettük azt, hogy mindkét nyelven énekeltünk is. Német idő alatt a Kultúrközösség, Marika tanító néni, Fehér Károly plébános fizettek a kántornak, Fejes Istvánnak, hogy tovább képezzenek bennünket. A feltétel az volt, hogy tanulhattunk, de a rendezvényeken ingyen kell játszaniuk. Fel is léptünk a Rajkózenekarral. Néhány nagyszerű koncertet adtunk. 1941-ben Csernyéről volt itt Fekete Misa és a fia, Imre. Zenel tudásunkat akartuk bővíteni. A mestereket magunk fizettük. Mindig másnál aludtak, ettek. Azon a napon ott is tanultunk-gyakoroltunk Berta Istvánnál, Rácz Jenőnél és nálam. Télen három-négy hónapig tanultunk. Primára, kontrára és bőgőre tanítottak. Minden nap más-más hangszereken kellett játszani. Mi a kottát ismertük, és így kottából tanultunk. A hegedű mellett dzsessztrubán, szaxofonon játszottam, ha szükség volt, akkor doboltam. Jó néhány színdarabban is játszottam. Én voltam Gázsó Bélával Tordán a Sárga Csikó "hátlujjáért". Sokszor zenei kíséretet adtunk a színdaraboknál. Egy alkalommal a lenti iskolában próbáltunk. Hiányzott egy zeneszám az egyik színdarabból (1961/62-ben). Amikor hazamentem, a hangszert a kezembe vettem, és próbáltam dalt írni. Ez volt az első szerzeményem. Elég sok nótát, dalt írtam. Zenét és szöveget is magam alkottam. Tudomásom szerint ő az egyetlen kisoroszi zeneszerző. Néhány szerzeményét énekelték az Újvidéki Rádióban. Több dalát

énekelték nóta és irodalmi esteken, legutóljára egy irodalmi esten, ahol csak kisoroszi szerzők munkáit mutattuk be.

-Ma már nem muzsikálok. Ha előveszem a régi fényképeket, akkor tódulnak a régi szép emlékek. Ilyenkor lelki szememmel látom, mit csináltunk, hogy csináltuk.

LÁBADI JÁNOS

Muzsikálni Hanák Józsefnél tanultam. Kitűnő hallása volt. Tanító volt, zeneiskolát végzett. (Vak ember volt.) A lánya, Kató, segített neki. Cimbalmozni tanultam. Mivel fúvós hangszere is szükség volt, megtanultam trombitán is játszani (Friglühorn, dzsessztruba). Pista bácsiék a Rácznál játszottak. Először ott játszottam zenekarban. (negyedikes koromban) A zenekar tagjai: Terhes István (primás), Szemerédi András (bögő), Fejes Feri bácsi (cimbalom), Papdi Pál (klarinét és citera), Lúció István (tercprimás), Gázsó Ferenc (primás) és mi gyerekek: Lábadi János, Berta Ferenc és Berta István. Az apám, Lábadi Péter is muzsikált. Ő több hangszerezen is játszott, de csak hallás után. Nem ismerte a kottát. Különben, ahogy mondani szokták, ő ezermester volt. (órás, cipész, kőműves, ács, földműves, zenész stb.) 1953-ban alakult meg a zenekarunk. Kiseb változásokkal, kihagyással kb 1970-ig muzsikáltunk együtt. Én 80-ig muzsikáltam, akkor hagytam abba. Nagyon szerettem a muzsikát, azért is tanultam meg. Muzsikáltam felvonulásokon, stafétavárásokon, temetéseken, táncon, lakodalmakban és sok egyéb alkalmakkor. Néha otthon is a magam szórakoztatására bele-belefújtam a hangszereembe. (Ez így igaz. Szinte naponta elmentem előttük, és sokszor hallottam a muzsikaszót, amikor Jani bácsi muzsikált.) Lassan az idő elmúlik, megöregszünk, már csak emlékezünk. Megérte, mert szép volt.

PAPDI PÁL

Diákkoromban asztali citerám volt, ezen játszottam. A fölvégen gyerekbálakon muzsikáltam. A fizetség dió meg sütemény volt. Húszéves koromban kezdtem el tanulni. Egy tanfolyamot szerveztünk, ahol muzsikálni tanultunk. Éppen ekkor lőtték le a királyt. Nem volt szabad muzsikálni, de mi megmagyaráztuk, hogy mi nem muzsikálunk, hanem csak tanulunk. Így megkaptuk az engedélyt. A verbicai Nagy István volt a karmesterünk (fúvósok). Kottából, hallásból tanultunk. A fúvószenekar tagjai: Papdi Pál klarinét, Terhes István friglühorn, Lúció István bariton, Csányi Pál kontra, Szemerédi Mihály bögő. A vonósok: Papdi Pál tambura (kisprim), Terhes István szintén prim, Lúció István Andur gitár, Csala István cimbalom, Csányi Pál kontra, Szemerédi Mihály bögős, majd Gázsó Sándor játszott a bögön. Kb 15 évig játszottunk ilyen felállításban. Néha-néha más is beugrott, vagy közülünk volt valaki segíteni másik zenekarnál. Ebben az időben három zenekar volt a faluban. Mi a Rácznál játszottunk. Fejesék Balla úrnál, Gázsó Feriék Pali bácsinál. Így ment ez 1945-ig akkor megtiltották a külön mulatságokat. Közösnek kellett lenniük a táncmulatságoknak (magyarok, szerbek egy helyen). Először a Balla úrnál, majd amikor kész lett az ifjúsági terem, akkor ott. Muzsikáltunk táncon, lakodalmakban, családi ünnepeken. A fúvószenekar a tűzoltókhoz tartozott. Akinek nem volt hangszere, az egyesület vásárolt neki. Felvonulásokon, állami ünnepek alkalmával mi szolgáltattuk a zenét. A klarinétot Zahári Máritól (német) kaptam. Az ő fia meg a férje is elesetek a háborúban. Amikor még három zenekar volt, nagy volt a versengés. Melyik zenekar a jobb. Ha kellett, akkor kiségitettük egymás zenekarát. Tiszteltük egymást. Ha pl. lányé mentünk, akkor időben abba hagytuk, hogy ne zavarjuk az ott lévő zenekart. A meglévő zenészekből egy dzsesszzenekart alakítottunk. Berta Ferenc szakszafon, Papdi Pál klarinét, Lábadi Jani dzsessztruba. Fejes Feri bácsi dobos, Hegyközi János harmonika. Az ifjúsági teremben a belépőjegy után százalékot kaptunk. Igyekezni kellett, hogy minél többen legyenek. A szövetségnek tagjai voltunk, tagságdíjat

akinek a kultúrmunkához vajmi kevés köze volt. Okoskodtak, bíráltak. Sokszor előfordult, hogy az embereknek még a munkakedvét is elvették. Ilyenkor a színjátszó csoport olyan egyesületet keresett, ahol nemcsak okoskodtak, bíráltak, hanem törődtek is a műkedvelőkkel. Szerencsére a műkedvelők kitartóak voltak, az intrikákat elvetették és csinálták emberformáló, nevelő munkájukat. Ápolták anyanyelvünket, egyes szokásokat, amelyek nem ütköztek a pártvezetők gondolatával, elvével. Az emberek békésen tudtak egymás mellett élni, dolgozni, segíteni egymásnak. Nézeteltérés volt, de azt komoly problémák nélkül, gondolkodva oldották - oldottuk meg. *Az elv: szeresd a magad hagyományait, ápdold nyelvedet, képezd magad tovább, de tiszteld a másét is. Közben elvárom azt is, hogy tisztelje az enyémet, ha én tisztellem az ő kultúráját.*

Pali bácsi kocsmája

1940 - ES ÉVEK

1940-es évek elején viharfelhők tombolnak Európa felett. II világháború. Szörnyű emberirtás, az úgynevezett népfelszabadító háború, felszabadulás, az OZNA garázdálkodása, beszolgáltatás (börtön, gyilkosság), földosztás, a párt kiszolgáltatása. Erőszakos tagosítás. Mind emellett ez néhány éven belül egy kicsit sok. És mind ez mellett a kultúrélet, a műkedvelés él. Igyekszenek az emberek lelkében ismét vidámságot éleszteni, fájó sebeket gyógyítani. Újra élni, dolgozni, feltámadni.

Az ötvenes évek elején kezd a politikai helyzet stabilizálódni, normalizálódni. A lelkes amatőrök végzik emberformáló munkájukat. Nemcsak szórakozás volt ez, hanem művelődés a szó legnemesebb értelmében. Az egyén, a család anyagi jóléte nagyon fontos, most már a művelődés, a kultúra magasabb fokon való elsajátítása is érdek. Sokkal többen iskoláztatják gyermekeiket, mint eddig, és ez a falu szellemi életének fejlődésével jár. Sokan elhagyják a falut, máshova költöznek. Szabadkára, Újvidékre, Szenttamásra... Sok helységben vannak kisorosziak, vagy azok leszármazottjai. A falunk még mindig el van zárva a világtól, mert nincs bekapcsolva a közúti vérkeringésbe. Nincs kövesútja, ami elősegítené a bekapcsolódást. Új generáció foglalja el helyét a művelődési, az amatőr-színjátszás templomában az új Szövetkezeti otthon színpadán. Nem állt be szakadás, hanem

”Elvárom, hogy tisztelje az enyémet, ha én tisztellem az ő kultúráját”,
de ahhoz elsősorban minden félnek kultúrálnak is kellene lennie ...

A fia Buchner Toncsi (Antal) Esztergomban karnagy volt. 1938-39-ben építették be Pali bácsi vendéglőjében a színpadot két öltözővel. Egy adoma a kocsmá és a moziterem felszenteléséről.

A varrás tanfolyam résztvevői (Gazdakör szervezésében)

**Buchner Antal kereskedő (1908. IV. 17. Kisorosz) és
fia Buchner Toncsi karnagy (1923. XII. 28. Esztergom)**

Sztánics Ferenc: *Jól csak a szívvel lát az ember* c könyvéből.

”Buchner Antal zeneiskolát végzett, **kereskedő-kocsmáros** vendéglőjében **Ballauer, Buchner Antal veje tartotta a kocsmát** is, Balla úrnak hívta mindenki.”

Az előadást Pali bácsinál mutattuk be. A tanító néni sokat magyarázott, többek között: Ha a közönség kacag, akkor ne mondjuk a szöveget, csak játsszunk (arccal, mozdulatokkal) és utána folytathatjuk. Fejes Pista nemcsak zenész volt, ő is szerepelt. Ő muzsikus cigányt, meg más szerepet is játszott. A bevételt mindig megőriztük, nem költöttük el akármire. Főleg a templomra költöttük. Az előadásokat sokszor karénekkal kezdtük, és azzal is fejeztük be. Ha nem volt új dal, akkor egy régit énekeltünk. Bálba a Balla úrhoz szoktunk járni, mert ott mindig rend volt, jó volt a zene is. Később Pali bácsihoz is jártunk, de ott nem volt olyan rend. Ráczhoz nem szerettünk járni, mert ott nagy volt a ricsaj. Oda tanyasiak jártak. Szombaton a zenészek Tószögre mentek, vasárnap Itthon muzsikáltak. A tánc mindig éjfélig tartott, utána sípirc haza.

22

A "Buchner kocsmában" Balla úrnál mindig rend volt, nem úgy mint amiket a Steigerwald viselkedéséről tudunk Kardos János felé. De erről már nem prédáljuk a papírt sem, mert akkor olyanok lennének mint a Steigerwaldok mentalitása, és az nem egészséges példamutatás.

Jól csak a szövevel lét az ember

A pénztár-könyv kivonata (bevétel és kiadás)

Amit az erdő mesél (1935.)

Szereplők: Ábrahám Mariska, Rácz Mihály, Nyári Regina, Barna Mátyás, Ördög István, Ballauer Elza, Balla György, Berta István, Lőrinc András, Kiss József, Börcsök Imre, Zónai Annus, Balla Bözsi, Müller Miklós, Bálint János (elnök), Berta János, Lenner Sándor, Vida József, Rendező: Pitkó Marika, Fejes István primás.

Ballauer Elza (az első balról?) **1935-ben** a magyar népművelők között. Nem tudjuk róla, hogy Magyarországon a magyar nyelvhasználat miatt panaszkodott volna a nagyvilág felé, miként körül-nyafogott például ez a Steigervald....

Nagykikinda – alias – Hollós főterén A Város Keresztje 1896-1900 körül
 1450-ben Petrus Ransanus: "Joanne Corvino in paterno pagus Hollós natus."

Magyar Hollós-Corvin Mátyás király főgimnázium
 1485-ben Antonio Bonfini: "Mattia rex in Corvino vico –Hollós - natus 1440"
 Hollós – a Nagykikinda 1945-ig.

ÜDVÖZLŐ DAL.

(ISTEN HOZOTT!)

Ő Fensége Károly Ferenc József trónörökös és fenséges neje
Zita főhercegnő esztergomi látogatása alkalmára

SZÖVEGÉRT ÍRTA:
DVIHALLY GÉZA.

VEGYESKARRA SZERZÉ:
IFJ. BUCHNER ANTAL
op. 108.

Andante maestoso.

mf
1. O, nem pirly az ar-é-kon; do-bo-gó lang a vár fo-kon! István-nak a
mf
2. légy fé, zovon-lék ki-rálya, légy fé István-nak nyugod-ra! Hol az O ál-
f
lentnek rúgy az Ma itt az O népa, el-ze-nék; Fenség, Zita hozott!
f
de sa harmadot, Hol a-rót a harcra kur-ja kor; Fenség, Zita hozott!

pa tempo
Te vendő így-főlt Hódarunk! Ma íb-ton ál-kul hódolunk, Te-sünkre
Tant a kerent, az Isten ant; dont a nép, az vi-rágot hint. Itt-sal, Te
poco rit.
száll v bünyk, mullandó-lúsi-get, v. mál ill tanultunk, Fenség, Zita hozott!
vagy a mi romingunk, Te meg jelai: Te-éd a vérünk!
mf
Fen-ség, Zita hozott! Te-ben hozott!

Bánati Buchner Antal karnagy egy szerzeménye, 1917-ben Esztergomban...

Ennyi volt "Két magyar falusi kocsmá története" ... dióhéjban

Szántóné Veréb Irén 2014.11.30. Sydney

**További hiteles adataink, amelyeket itt is lejegyezni
kötelességünk, elődeink tiszteletére és megbecsülésére**

A Torontáltopolyai kocsmárosok neveinek forrásul, **az 1891-ben** kiadott Jekelfalussy József könyve szolgál ahol:

Kun Mihály és Szimon István voltak Topolyán (és Navaszellán) kocsmatulajdonosok. (Jekelfalussy a két helységnevet összevonva jegyezte, talán tekintettel arra, hogy a térség lakossága egyszerűen csak gyarapodott. Mi lenne, ha a világon minden területileg terjedő falu vagy város nevét egyszerűen törölnénk, mivel az 2-20 kilométerrel nagyobb vagy kisebb területre szűkült vagy terjedt. Topolya meg Navaszella alias Újfalu között nincs 500-1000 méter távolságnál több Sz-V.I.)

Marad a feladat, bizonyítani hogy **1904-ben Kardos János** melyiküktől vette meg a Templomnak általi kocsmát és ház ingatlant.

1912-ben és 1953-ban a Nagyikindai – alias – Hollósi KATASZTER bizonyítottan Kardos Jánost jegyezte az ingatlan kocsmát és ház tulajdonosának.

A Topolyai magyarok származási helyeinek Szeged, Makó és Apátfalva helységeket rögzítettek a telepéseket összeíró születési és halotti anyakönyvek amelyeket 1855-től jegyeztek, (de ilyen nevek már 1300-1400-1700-as években is ott élhettek.Sz-V.I.)

Torontáltopolyára érkezésük éveit szerint:

1856-ban Veréb és Galcsik, míg **1857-ben Fejes** családi nevek szerepelnek az összeírásban. Ezek a nevek **1851-ben Apátfalván** voltak jegyezve.

Veréb János született 1797-ben Apátfalván, elhunyt 1859-ben Topolyán

Veréb Mihály szül. 1835-ben Apátfalván, elhunyt 1872-ben Topolyán.

Fejes István szül. 1800-ban Apátfalván, elhunyt 1870-ben Topolyán

Galcsik Imre szül. 1799-ben Apátfalván, elhunyt 1856-ban Topolyán.

Apátfalván 1851-ben pl. Bakai, Benyócki, Veréb, Galcsik, Fejes, Kanász, Keresztesi és Kuruc családi neveket jegyezték. Ezek a családok a 18-ik század folyamán Magyarország északi megyéiből, konkrétan: **Nógrád, Abaúj és Zemplén megyékből származtak** ahonnan talán a túlnépesedés miatt is a falusi lakosság kisebb-nagyobb csoportja tovább a déli Torontál megyébe költözött.

1878-ban Torontáltopolya község adataiból:

A községi elöljáróság: bíró **Veréb György**, albíró Merkler Mátyás, esküdtek: Bogner János, Steigerwald József, jegyző: D. Bodó Sándor

A kereskedő neve: Krausz Mór

A községi elöljáróság között Navaszellán, esküdtek között egy Szimon Mátyás neve szerepel 1878-ban.

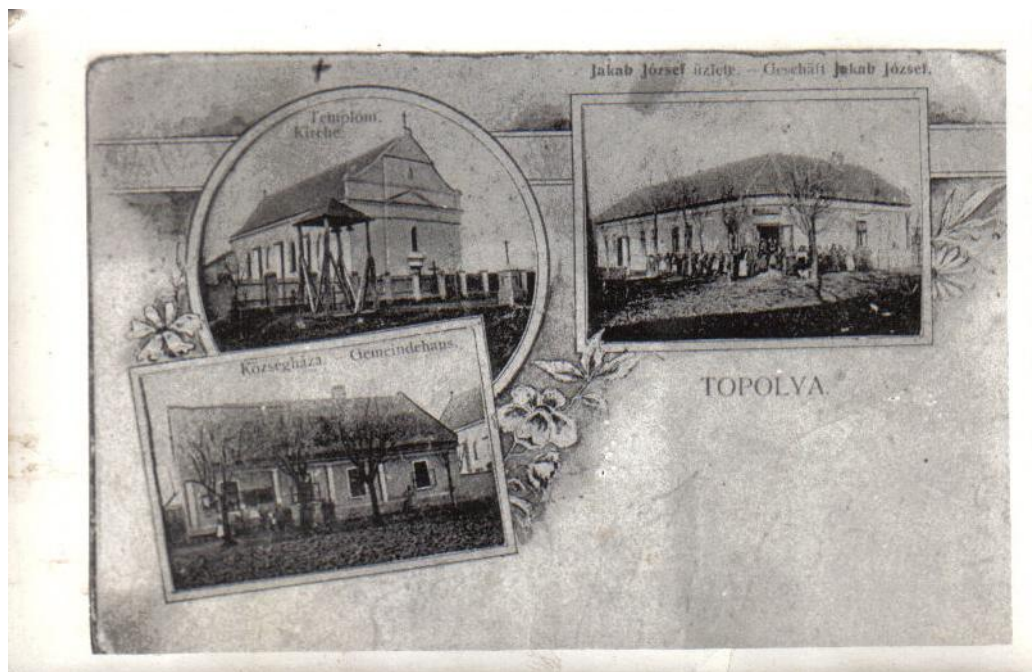
Navaszellán 1910-ben 141 lakos élt: 73 magyar, 62 német, 2 román és 4 szerb.

Torontáltopolya 1922-től lett Bánátopolya (majdnem Bánátopolyát írtam...)

1879-ben egy Kardos Károly van jegyezve, mint a környező falvakból áttelepültek egyik család neve **Torontáltopolyán**.

mgr. Csömöre Zoltán, Töröktopolya, 2014. Beodra, Bányászati Kultúrközpont kiad. könyve adatainak alapján

1940.12.14. Topolyán a Kisgazdakör akkori elnökének Kiss Istvánnak adata szerint, 51% volt a magyar és 49% a német lakosság aránya.

Torontáltópolya 1910-ben – itt Községháza épülete a Templom mellett balról, valóban a plébánia épülete volt a helyén ma az Oslobodenje - Felszabadulás emlékparkja áll

Nagyboldogasszony Templom oltára az 1970-es években

*Az utolsó lap üres, emlékeztetőül a kötelességre:
írni, írni és írni, a saját történetünket, saját szavainkkal
mert ha nem akkor azt mások igen csúnyán kiforgathatják...
meghamisíthatják ...*

*Szántóné Veréb Irén
2015-03-19. Sydney*

*Holnap lesz Steigervaldné Kardos Viktória halálának
a kilencvenedik évfordulója.
Fel kell hívnom Topolyán a rokonokat, a Vasárnapi Misén meg kellene róla
emlékeznünk,
Nyugodjon Békében.*

Topolyán a Susán után a Kikindai úton a kanyarnál volt a Kardos tanya, utánna a Bogner tanya, az után volt pedig ifj. Veréb Pál öregapám földjének egyik része, mert ott talán 5 hold lehetett az övé, de ettől sokkal több holdon gazdálkodott, hiszen négy fiával művelték a földjüket. Nos, a két tanya utáni kukorica-földre azért emlékszem pontosan, mert tudom amikor nyáron kimentünk oda öregapámmal gyalog, hogy vacsorára hozzunk sárgadinnyét.

Hazafelé úgy félúton a kukorica és dinnyeföldje és a Susán előtti útszéli Jézus Kereszt között, öregapám leült az árok szélére.

Mellkasa pihegett, nehezen szívta be a levegőt:

”Gyere üljünk egy kicsit ide le, hogy öregapja kicsit megpihenjen.” mondta.

Azon az alkonyat előtti nyári napon 1956-ot írhatott a Naptár.

Sohasem felejttem el a határban megérett sárgadinnye édesre érett illatát.

Sohasem felejttem el, életében igen megviselt öregapám, levegő utáni szomját.

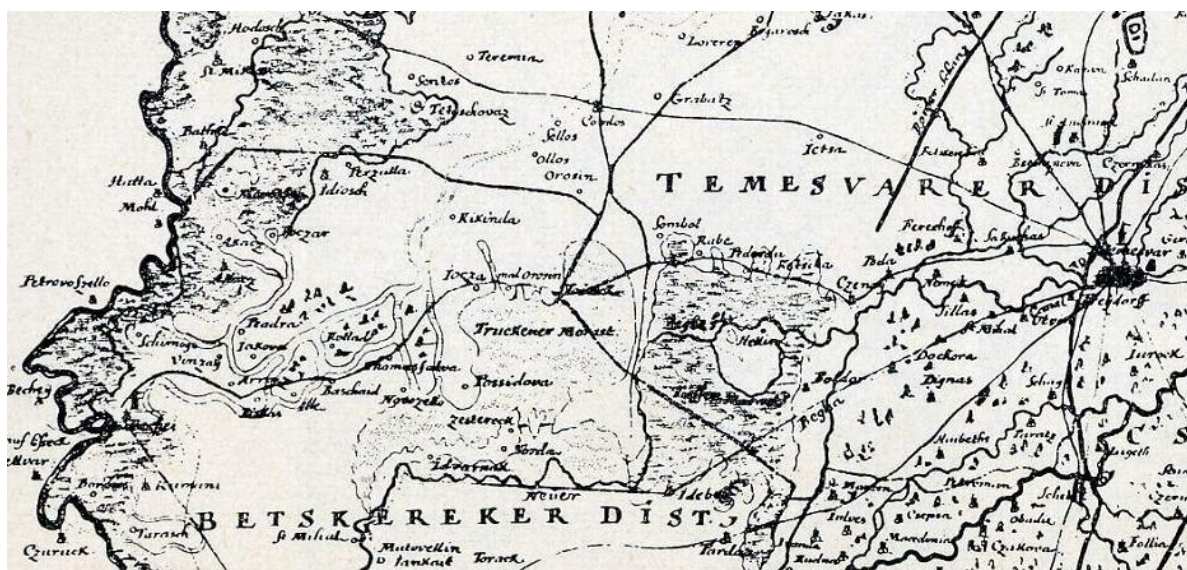
1958 Kisboldogasszony napjáig tartó, levegő után szomjazó tüdejének a harcát.

Sohasem felejttem 1953-56-ban, életre szóló embernél emberségesebb tanítását:

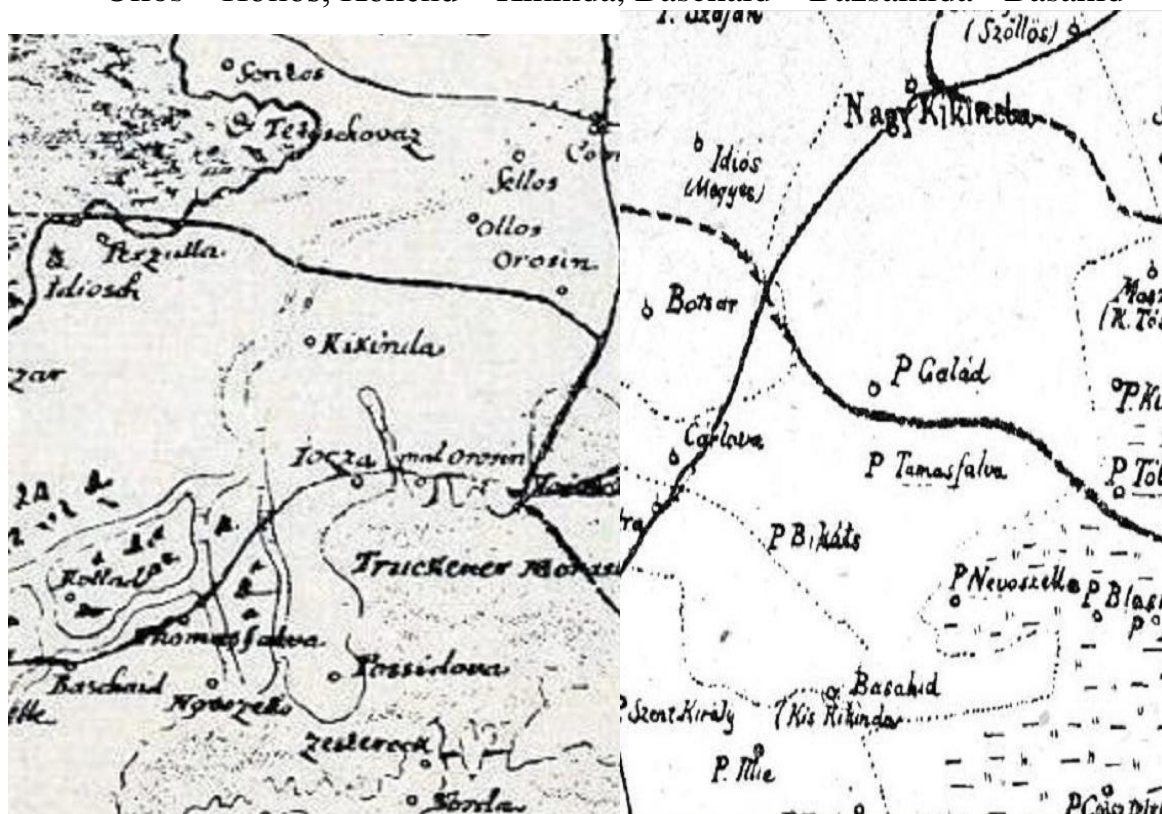
- Öregapám: Hogy hívnak?
- Én: Veréb Irénke!
- Öregapám: Öregapádat hogy hívják?
- Én: Veréb Pál!
- Öregapám: Hát szilédet hogy hívják?
- Én: ? (hallgattam)
- Öregapám: Veréb Pénzes Erzsébet.
- Én: Veréb Pénzes Erzsébet!
- Öregapám: Hun születettél?
- Én: Topolyán!
- Öregapám: Úgy mondjad, hogy Torontáltopolyán.
- Én: Torontáltopolyán! - Torontáltopolyán! Torontáltopolyán!

ismételgetem azóta is, továbbra is, mindégre is!

Tanuljunk térképet olvasni: Ime a három Kikinda

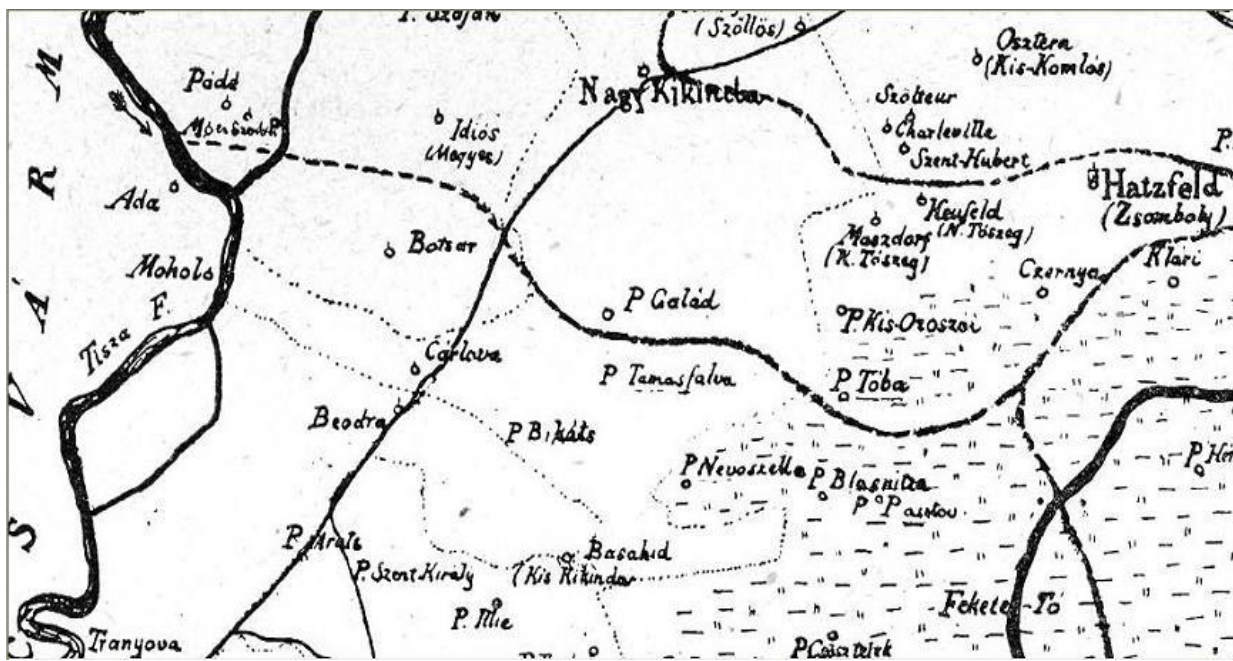

1723-ban Mercy térképén: Orosin - Horogszeg
Ollos – Hollós, Kökénd – Kikinda, Baschaid – Bazsalhida - Basahid

1723-ban Mercy Kikindát csinált a Kökéndből
valamikor 1800-ra **Ollos-Hollóst** átkeresztelték **Nagy-Kikindának**
a Kökéndből lett Kikindát az 1800-as években **Basahiddal** összelakoltatták
és csináltak belőle **Kis-Kikindát**.

Igy tüntették el a Hollós-Hunyadi család fészket és vár-lakát
Hollós felett Sellos - Szöllöst tanúnak, ha akaratlanul is de meghagyták

Orosin – Horogszeg a Szilágyiak várkastélya
 ebből lett a magányos torony: a Szolteur meg Charleville és Szent – Hubert
 Szolteur magányos tornyát 1896-ra Szentborbálának keresztelték át
 1945-ig pedig meg kell tudnunk különböztetni a három Kikindát:
 a Kökénd-Kikindát a Kis-Kikindát meg a Nagy-Kikindát

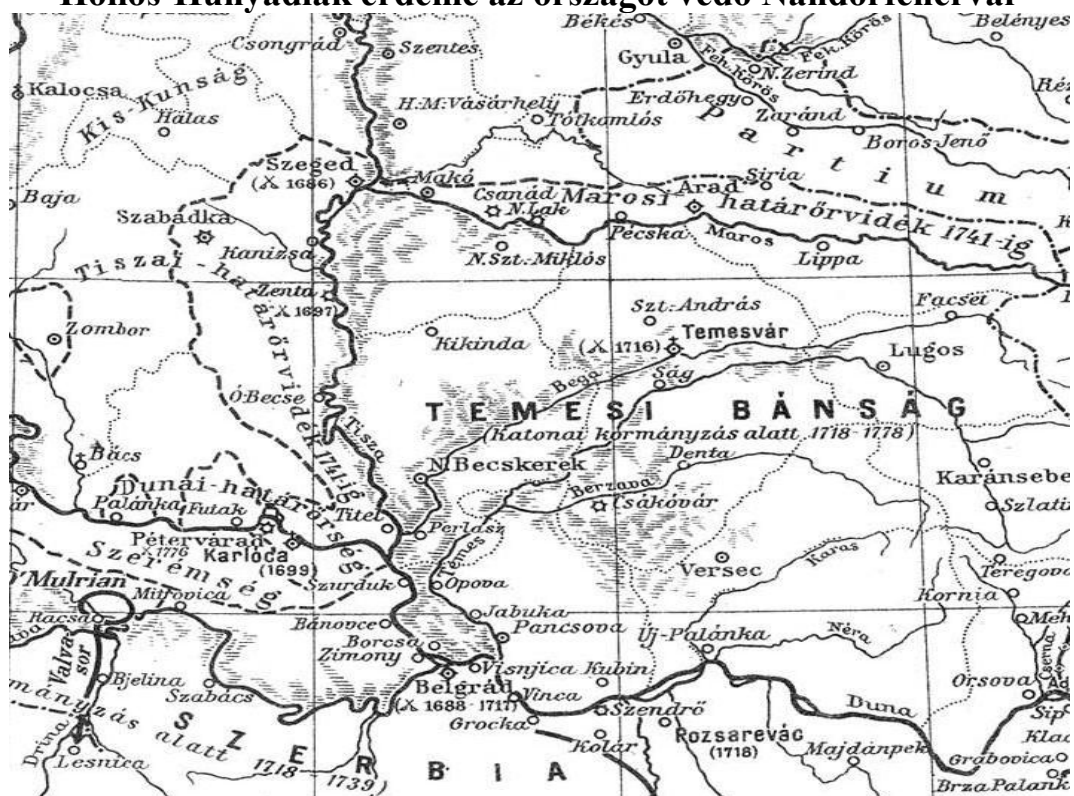
Kökénd-Kikinda összelakoltatva Basahidál és lett belőle a Kis-Kikinda
 Aracs a pusztában őrt áll 1000 éves múltunknak a bizonyítására

Szolteur – Szentborbála lett 1896-ra
 Charleville – Károlyliget, Szent-Hubert a Szenthubert
 Szentborbála örzi Mátyás király édesanyjának szülői fészket
 NAGYKIKINDA a Hollós – ahol nincs gyűrűtloptaholló mert:
Hollós-Hunyadi Mátyás királyunk és apja is : "In Corvino vico (Hollós) natus."

**Hollósok fészke Becse-Temesvár-Hunyadvár-Gyuláfehértúr
Hollós-Hunyadiak érdeme az országot védő Nándorfehérvár**

1718 és 1778 között Habsburg megszállás. Itt Kikinda–Hollóst 1775-re Marosi határőrvidék grancsárjaival betelepítették. Hollós-Hunyadi János és családjának emlékét is tönkretették–gondolták ők. Az 1800-as években a Kökénd-Kikinda Basahidra költözött. 1945-ig Nagy kikinda a fenti Kikinda!

Basahíd nevét 1331-ben említette először oklevél a titeli káptalan egyik oklevelében, ekkor már mint vásáros helyet. 1422-ben *Bassalhida*, 1440-ben *Basahida* néven írták.

1332-1337-ben már egyháza is volt, a pápai tizedjegyzék szerint, ahol ekkor neve *Bosorhida* néven fordult elő. 1422-ben Brankovics György, rác despota birtoka volt, majd 1440-ben Óbecse várának tartozékai között szerepelt, majd 1441. körül Brankovics György Birini Pálnak ajándékozta. 1561-ben végzett összeírásban Csanád vármegyéhez tartozott és Kányaföldi Kerecsényi Lászlónak voltak itt jobbágytelkei. Az 1564. évi adólajstrom szerint a Telegdyek birtoka volt, rác lakossággal. Basahíd a 16. század végén elpusztult, a Mercy-féle térképen is **Bassin-Kollát** néven volt

jelezve, néptelen faluként, majd Lovrinból származó szerbek telepedtek a régi falu szomszédságába, és alapították meg KisKikinda települést.

1751-1754-ben újabb szerb települők érkeztek ide, 1777-ben azonban a kincstár Kiskikinda lakosait **Basahíd-pusztára** költöztette át, ahol 1778-ban már 111 ház állt, 1774-ben a nagykikindai kerület szervezésekor Kiskikindát is ide osztották be, majd 1817. augusztus 1-jén, a kerülethez tartozó többi községekkel együtt kiváltságlevelet nyert. 1876-ban pedig Torontál vármegyéhez csatolták. 1849. április 24-én Perczel Mór honvédtábornok, 9000 emberrel és 27 ágyúval, fényes győzelmet aratott itt a szerb felkelőkön, és az itt folyt harcok nyomán ekkor a falu is leégett és elpusztultak az egyházi és községi iratok is. Az elesettek emlékére a lakosság egy keresztet állított. 1893. áprilisában az itt pusztító nagy tűzvészben 48 lakóház és számos melléképület égett le. 1873-ban pusztító nagy kolerajárványban kétszáz an, 1893-ban nyolcvan an estek a járvány áldozatául.

Tehát 1777-ben a "kincstár" a Mercy féle Kökénd-Kikinda és mostmár "KisKikinda" lakosait átköltöztette Basahíd pusztára.

Mercynél minden "elpusztult", amin nem csodálkozunk...

1774-ban "szervezték" Nagy-Kikinda azaz HOLLÓS kerületet.

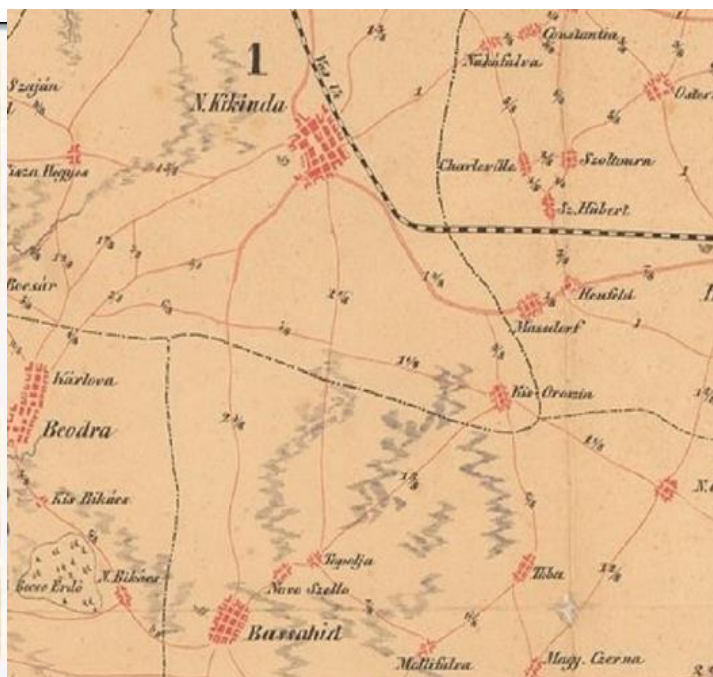
A település a Trianoni békeszerződés előtt Torontál vármegye Nagykikindai járásához tartozott.

Dakle Bašaid. Pokušala sam da pronađem poreklo ovog imena, za sada nisam uspela, samo da je to bio naziv pustare. Našla sam da je ovo selo nekada bilo poznato i pod drugim nazivima, pošto su ga naseljavali pripadnici raznih naroda:

Basahíd, Bašahid, Baschaid, Bazsalhida, Klein Kikinda, Kiskikinda, Bikac, Bosorhid,...

Selo se nalazi se u severnom Banatu, u Vojvodini. Pripada opštini Kikinda i udaljeno je 22 km od Kikinde na putu Kikinda – Zrenjanin.

Tehát, Bazsalhida, Basahíd, Klein-Kikinda, Kis-Kikinda csere-bere keresztelők lettek, a sok újdonsültek alkotta, középkori Kökéndnek a sorsa.

A Szeged-Temesvár vasút NagyKikinda keleti részénél halad el Zsombolya felé

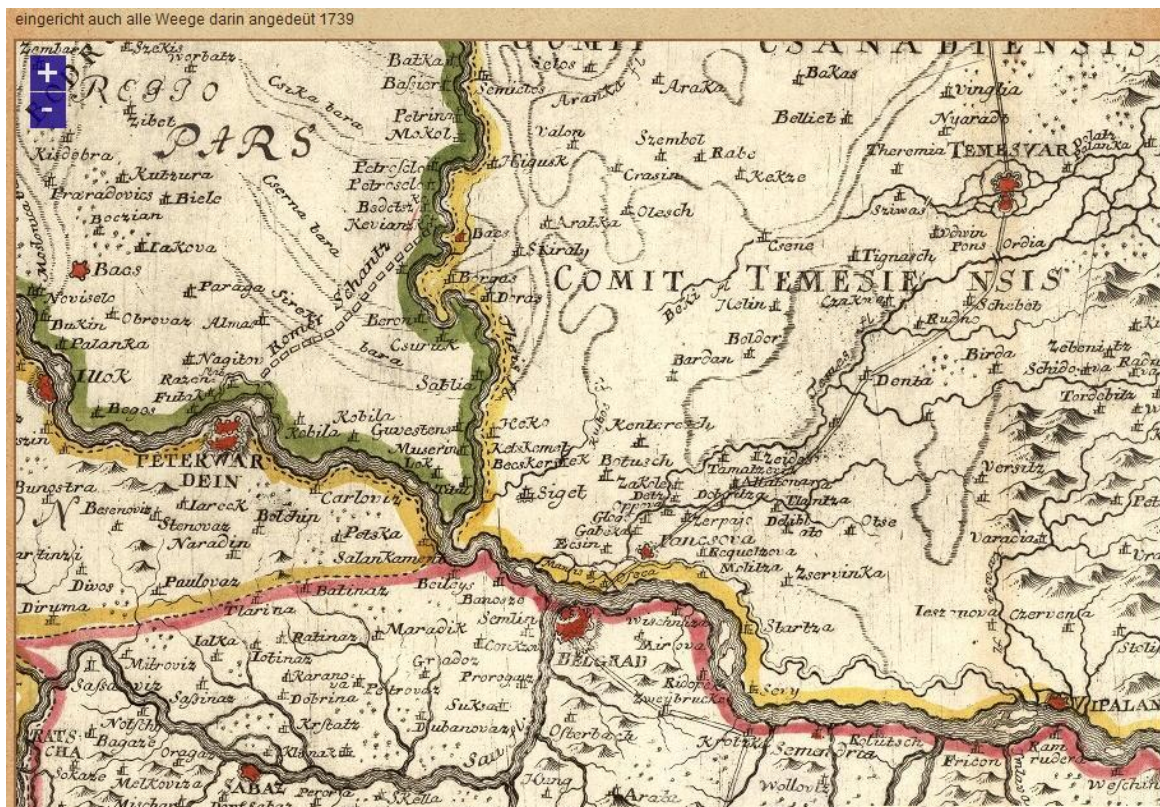
Istorija Grada Kikinde – Kikinda város története az 1918. évig

Milivoj Rajkov (1920-1991) történelemtanár, helytörténész munkáját **2003-ban** adta ki a város Történelmi Archivája – Istorijski Arhiv Kikinda. A tanár helyi kutatásainak eredményeként fennmaradt kéziratait adták ki 216 oldalon.

A 16-ik oldalról: ”Drugo značajno srednjovekovno utvrđenje u severnom Banatu bilo je utvrđenje Hološ. Ono se spominje u istorijskim izvorima kao feudalni posed moćne plemićke porodice Hunjadi. Utvrđenje se takođe nalazilo na obalama Galacke i imalo je vrlo povoljan položaj. Svoj najveći uspon Hološ je doživeo u XVII veku, pred kraj turske vladavine u ovom kraju, u vreme kada su ga u dva maha posetili kaluđeri pečke crkve (2). Sredinom XVII veka Velika Holuša (u to se vreme pod takvim imenom javlja u spisima) bila je upravni i privredni centar okolnih naselja: - Seleuša, Galada, Berčule, Sentoša, Crvenke, Bašahida, Detoševa, Hiđuša, i drugih. Kao takva, ona se u turskim spisima spominje kao mahala na čijem čelu 1660. godine se nalazi knez Radan. Poreske obaveze stanovnika te godine skupljao je Stepan zvani teftedar, dok je mesni vojni starešina – mahalbaša – bio neki Mihajlo. Pečki kaluđeri su 1666. godine zabeležili da je Holuš po broju stanovnika i priložnika bio najveće naselje u severnom Banatu.”

Magyarul: ”Észak Bánság másik nagyjelentőségű erődítménye a középkorban **Hollós** erődítmény volt. Történelmi források mint a hatalmas nemes **Hunyadi család** feudális birtokát említik. Az erődítmény a Galacka partjánál terült el és fekvése igen előnyös volt. A saját legmagasabbra emelkedését a XVII században élte meg Hollós, a térség feletti török uralom vége előtt, abban az időben amikor két alkalommal is Péty templomának szerzetesei látogatták meg (2). A XVII század közepén Nagy Hollós (abban az időben ezen a néven jegyezték az írásokban) a környező települések, mint: Szöllös, Galád, Bercsula, Szentos,

Piros, Bazsalhida, Detos, Hegyes és több más helységnek közigazgatási és közgazdasági központja volt. Mint ilyen, Nagy Hollós a török feljegyzésekben – máhálá – nak van jegyezve, amelynek az élén 1660-ban knéz Rádán állt. A lakosságtól a kötelező adó terheket abban az évben Stepan gyűjtötte be akinek téftédár – volt a neve, míg a helyi katonaság főnöke a – máhálbasa - egy valaki Mihájló volt. Péty szerzetesei **1666-ban** azt jegyezték fel, hogy lakosainak és adófizetőinek száma szerint **Hollós volt észak Bánság legnagyobb települése.**”
 forrás: Péty katasztere 1660-1666 években lásd: (Glásznik 1931-ben Újvidéken valamint az V. könyv 1932. évben Galád, 216-217. old.)

**Középkorunk hatalmas *Hollós-Corvinus* családjának hatalmas erődítménye
 1739-ben a Galacka partjánál Becse vára és Temesvár között
 Hollós (itt Olosch) 1800 körül lett Nagyikinda
 1947 utántól a mai napig csak Kikinda területe**

*Szántóné Veréb Irén
 Irene Szanto born Vereb
 2015-03-24. Sydney*

